

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ

Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

Ι' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΠΛΩ'

Τετάρτη 14 Μαρτίου 2001 (απόγευμα)

Αθήνα, σήμερα στις 14 Μαρτίου 2001, ημέρα Τετάρτη και ώρα 18.23', συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΙΤΟΝΑ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Αποφάσεις Βουλής: Συνέχιση της συζήτησης επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής (άρθρα 66, 68, 70, 72, 74, 76, 79 και 80 παρ.1)

Ο κ. Κρητικός έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Κύριοι Βουλευτές, συζητούμε σήμερα την ενότητα των άρθρων που έχουν κηρυχθεί αναθεωρητέα και τα οποία αφορούν στη λειτουργία της Βουλής, στη λειτουργία των του οίκου μας.

Κατ'αρχήν θα ήθελα να πω, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ότι ο χρόνος είναι και πάλι ασφυκτικός. Μέσα σε μία ημέρα δύο συνεδριάσεις είναι κοπιαστικές. Πρέπει να πω για τους νεότερους -και το λέω και για μένα, διότι δεν ήμουν τότε στη Βουλή- ότι στην Αναθεώρηση του 1975 οι συνεδριάσεις ήταν τρεις την εβδομάδα, μία για κάθε ημέρα. Και ήταν εις βάρος και του νομοθετικού έργου και του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Διότι το Σύνταγμα δεν είναι μονόπλευρο, δεν αφορά μόνο στην Κυβέρνηση. Αφορά σε όλες τις πλευρές. Αφορά το όλο, αφορά το λαό, αφορά το πολίτευμα. Κατά συνέπεια η διεξαγωγή της συζήτησης για την Αναθεώρηση έπρεπε να γίνεται σε "βάρος" των δικαιωμάτων όλων των περύγων της Βουλής και του κοινοβουλευτικού ελέγχου και του νομοθετικού έργου.

Πρέπει να πω προεισαγωγικά επίσης ότι δεν υπάρχει στη συζήτηση αυτή και το δικαίωμα της δευτερολογίας, που είναι ένα δικαίωμα πιο ιερό από εκείνο της πρωτολογίας. Ο λόγος και ο αντίλογος δηλαδή η πρωτολογία συνιστά μόνο το λόγο και τον αντίλογο. Οι δευτερολογίες συγκροτούν το διάλογο και οι τριτολογίες τον ολοκληρώνουν. Πώς θα αποκρούσουμε κάτι που έρχεται μετά την πρωτολογία μας εάν δεν έχουμε τη δυνατότητα να πάρουμε το λόγο;

Μιλάμε όλοι για την αναβάθμιση του Κοινοβουλίου και το "επιτυγχάνουμε" στα λόγια. Στα έργα όμως δεν ξέρω κατά πόσο το επιδιώκουμε. Όχι ότι δεν το θέλουμε, φρονώ όμως ότι κάπου εσφαλμένες εκτιμήσεις. Και εσφαλμένη εκτίμηση είναι αυτή η οποία γίνεται τώρα με την αναθεώρηση προς την κατεύ-

θυνση του περιορισμού των δικαιωμάτων, του περιορισμού της εξουσίας της Ολομέλειας της Βουλής και των Βουλευτών μεταθέτοντας αποφασιστικής σημασίας ευθύνες στις επιτροπές της Βουλής.

Η Ολομέλεια έχει συνολική εξουσία που απορρέει εκ της λαϊκής κυριαρχίας, εξουσία του νομοθετείν, την οποία τώρα εκχωρεί. Σε ποιο όνομα λαϊκής κυριαρχίας εκχωρεί κυριαρχικά δικαιώματα εκχωρεί εξουσία η Ολομέλεια; Σε επιτροπές, σε ήσσονος σημασίας όργανά της. Ο Βουλευτής κατά το άρθρο 60 του Συντάγματος έχει απεριόριστο το δικαίωμα λόγου και ψήφου. Με ποιο δικαίωμα τα εκχωρεί;

Όσον αφορά το δικαίωμα του λόγου, στις επιτροπές, το οποίο αναγνώρισε ο κύριος Εισηγητής της Πλειοψηφίας, στις επιτροπές, θέλω να πω ότι δεν είναι ευχερές να μιλάει κανείς σε όλες τις επιτροπές ταυτοχρόνως. Δεν μπορεί να διαιρείται. Όσον δε αφορά το δικαίωμα της ψήφου ο Βουλευτής είναι καθολικός νομοθέτης του έθνους. Δεν μπορεί να είναι μόνο κατά το 1/6 και κατά τα 5/6 να εκχωρεί αυτό το δικαίωμα.

Πριν προχωρήσω σε ορισμένες άλλες σκέψεις, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, θα αναγνώσω ένα μικρό απόσπασμα ενός κειμένου: "Και θα μου επιτρέψει ο κύριος Πρόεδρος της Βουλής να πω εξ ονόματος του Π.Α.ΣΟ.Κ. ότι αυτήν τη στιγμή δεν μιλώ με πνεύμα αντιπολιτευτικό. Οι λόγοι μου θα είναι τέτοιοι, ώστε να απευθυνθούν προς ολόκληρο το Σώμα ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθέτησης".

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κύριε Κρητικέ, εγώ εδώ είμαι ως θεματοφύλακας της τήρησης του Κανονισμού της Βουλής και όχι της πολιτικής των κομμάτων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Με συγχωρείτε, κύριε Πρόεδρε. Το κείμενο που διαβάζω δεν είναι δικό μου. Συνεχίζω.

"Θα πρέπει να γνωρίζει ο κύριος Πρόεδρος της Βουλής και πολλοί αξιότιμοι συνάδελφοι, όχι μόνο από την πλευρά της Αντιπολιτεύσεως, αλλά και της Συμπολιτεύσεως ότι υπάρχει αντίθεση γι'αυτήν τη διαίρεση της Ολομέλειας της Βουλής σε τμήματα.

Εξέχοντα μέλη της Συμπολιτεύσεως έχουν εκφράσει ενώπιον του Σώματος την πλήρη αντίθεσή τους γιατί πιστεύουν ότι διαιρείται η προσωπικότητα του Βουλευτή, διαιρείται η υπευθυνότητα του Βουλευτή, διαιρείται η αποστολή του αντιπροσώπου του έθνους, όπως την ήθελε και τη θέλει το Σύνταγμα της ελληνικής δημοκρατίας. Να γιατί η θέση μας είναι όπως το πρέπει υπερκομματική". Γιάννης Αλευράς, 2 Οκτωβρίου 1988, σε συζήτηση ύστερα από πρόταση του τότε Προέδρου της Βουλής Δημήτρη Παπασπύρου για το χωρισμό της Βουλής σε δύο τμήματα.

Το άρθρο 70 παράγραφος 2 πρόβλεπε τότε και προβλέπει α-

κόμα, -βεβαίως αναθεωρείται- το χωρισμό της Βουλής σε 2 τμήματα και μάλιστα με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών. Πρέπει να πω, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ότι η πρόταση αυτήν την πρώτη φορά έγινε δεκτή τη δεύτερη φορά ή την τρίτη, αν δεν κάνω λάθος, που την έφερε ξανά ο τότε Πρόεδρος της Βουλής ο αείμνηστος Δημήτρης Παπασιπούρου απερρίφθη. Από τους εκατόν ογδόντα έξι Βουλευτές τότε της Νέας Δημοκρατίας εκατόν εβδομήντα ένας είχαν εκλεγεί από τη λαϊκή μήτρα των εκλογών της 21ης Νοεμβρίου του 1977 συν οι προστεθέντες για την εκλογή του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας, Καρδαράδες, Σεγάκηδες. Αποστολάκος έγιναν εκατόν ογδόντα έξι. Από τους εκατόν ογδόντα έξι ψήφισαν εκατόν σαράντα επτά και η πρόταση απερρίφθη πανηγυρικά.

Κύριοι Βουλευτές, όταν το 1980 η Βουλή αρνείται να διχοτομήσει τον εαυτόν της για μια Σύνοδο, έρχεται η Αναθεωρητική Βουλή να πολυκερματίσει το Σώμα της διά βίου; Τι θα συμβεί κυρίες και κύριοι Βουλευτές, με τις επιτροπές αποφασιστικής νομοθετικής αρμοδιότητας;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: "Μπορεί να", ως ένα ενδεχόμενο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Θα το δούμε. Όταν θα λειτουργήσουν, θα λειτουργούν και θα νομοθετούν για νομοσχέδια ή σπονσος σημασίας, είτε ο κύριος εισηγητής. Ποιος θα κρίνει το "ή σπονσος σημασίας"; Και ποιος εγγυάται ότι τα μεσάνυχτα σε ένα ή σπονσος σημασίας νομοσχέδιο δεν θα έρθει μια τροπολογία-τορπίλη που θα ανατρέπει ενδεχομένως δικαιώματα, κεκτημένα των Ελλήνων; Και ποιος θα το αποτρέψει αυτό; Οι είκοσι έξι από τους πενήντα, τούτέστιν οι αντικαθιστάμενοι πεντέμισι φορές θεωρητικά; Γιατί δεν μπορείς να αποκλείσεις τους νοσούντες τους θελοποινίους "νοσοούντες" και τους "ακουσίως" νοσοούντες, τους διπλωματικούς νοσοούντες και τους έκοντες ή άκοντες απομακρυνόμενους. Το είκοσι έξι στο εκατόν πενήντα ένα της κυβερνητικής πλειοψηφίας χωρεί πεντέμισι φορές. Ποιος λοιπόν θα νομοθετεί, κυρίες και κύριοι Βουλευτές; Ο εγός ένας, ο εκάστοτε Υπουργός, ο Υπουργός του 2005, ο Υπουργός του 2010, ο Υπουργός του 2015 η κυβέρνηση του 2010. Είναι δυνατό να εκχωρήσουμε εξουσίες και αρμοδιότητες της Ολομέλειας της Βουλής στον ένα του μέλλοντος; Δεν μπορεί να το διανοηθώ.

Σύνταγμα των ελευθερών Ελλήνων, Σύνταγμα της ελληνικής πολιτείας φτιάχνουμε, δεν κάνουμε καταστατικό του δικοματισμού. Το λέω αυτό γιατί σε αυτήν τη σύνθεση των επιτροπών νομοθετικής αρμοδιότητας πώς θα συμμετέχουν τα μικρά κόμματα; Όταν έχουν πέντε Βουλευτές, θα είναι χωρίς Βουλευτή, χωρίς εκπροσώπηση. Όταν θα έχουν λιγότερους θα έχουν μικρότερη συμμετοχή στις επιτροπές. Ακόμα και αν έχουν δέκα και δεκαπέντε Βουλευτές δεν μπορούν να συμμετέχουν με ενάμιση Βουλευτή. Οι αρχηγοί όλων των κομμάτων όταν θα θέλουν να μιλήσουν για νομοσχέδιο πώς θα επιμερίσουν το έργο τους για να πάνε σε όλες τις επιτροπές να μιλούν όταν θα θέλουν και όταν επιβάλλεται να μιλήσουν; Το ίδιο πράγμα θα συμβαίνει και με τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους. Και όταν θα λειτουργούν ταυτόχρονα οι έξι επιτροπές, γιατί δεν είναι δυνατό να είναι σε διαφορετικούς χρόνους, πώς θα διαμελίζεται ο Βουλευτής και πώς θα διαιρείται για να πάει να μιλήσει, να ενημερωθεί, πολύ περισσότερο για να ψηφίσει; Δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα της ψήφου το οποίο είναι απεριόριστο εκ του Συντάγματος.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Δύο λεπτά, κύριε Πρόεδρε, γιατί είναι τόσο σοβαρό το θέμα. Θα ήθελα ένα, δύο λεπτά. Δεν έχω κάνει ποτέ κατάχρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Προχωρήστε κύριε Κρητικό.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Και πρέπει να πω ότι σ' εκείνη την περίπτωση το 1980 ο Γιάννης Αλευράς είχε καταγγείλει ως σταλινική διάταξη τη διάταξη του κατεπείγοντος την οποία δεν σκεφθήκαμε να αναθεωρήσουμε και η οποία φιμώνει τη Βουλή ολόκληρη. Μιλάνε οι αρχηγοί και τελειώνει η υπόθεση. Φιμώνει τη Βουλή. Δεν την εφήρμοσε ούτε μία φορά το ΠΑΣΟΚ. Δεν την εφήρμοσε ούτε μία φορά. Δήλωσε επίσης τότε ο αείμνηστος Γιάννης Αλευράς ότι αυτήν τη διάταξη της διχοτόμησης της

Βουλής, το ΠΑΣΟΚ δεν θα την εφαρμόσει ποτέ και δεν την εφήρμοσε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ: Τη θεσμοθετείτε τώρα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Συμβαίνει τώρα, δυστυχώς.

Θα κλείσω, κύριε Πρόεδρε, τι να κάνω υπάρχει και το θέμα του χρόνου. Είχα πάρα πολλά πράγματα να πω σ' αυτήν την παρέμβασή μου, αλλά δεν έχω άλλο χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Μιλήστε με άνεση κύριε Κρητικό. Ολοκληρώστε τη σκέψη σας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Θα κλείσω, απευθύνοντας στη Βουλή, όχι με δική μου προτροπή και έκκληση, αλλά την προτροπή με τη φωνή του Γιάννη του Αλευρά στη συνεδρίαση που ανέφερα: "Κύριοι συνάδελφοι, τελειώνοντας κάνω μία έκκληση προς όλους γιατί πιστεύω και γνωρίζω ότι πολλοί από εσάς της Συμπολιτεύσεως συμφωνούν με τις απόψεις αυτές. Ας δούμε με υπερκομματικότητα αυτό το μεγάλο θέμα και ας θελήσουμε να διατηρήσουμε ισχυρή αυτήν την παρουσία μας, την ενωμένη παρουσία μας. Μη διαιρεθούμε. Γιατί, αν διαιρεθούμε, φοβούμαι ότι όχι μόνο διαιρούμε το Σώμα, όχι μόνο τραυματίζουμε τον κοινοβουλευτισμό, αλλά φοβούμαι ότι τραυματίζουμε τη δημοκρατία. Εν ονόματι αυτής της νεαρής μας δημοκρατίας κάνω έκκληση να μη δεχθούμε τη διαίρεση της Βουλής σε δύο τμήματα για μία Σύνοδο". Και απερρίφθη αυτή η πρόταση, κυρίες και κύριοι Βουλευτές. Επαναλαμβάνω, απερρίφθη και όταν επρόκειτο να ισχύσει για μία Σύνοδο, πολύ περισσότερο τώρα που την περνάμε στο Σύνταγμα.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, τελειώνω, όπως είπα, γιατί με αναγκάζει ο χρόνος. Πρέπει να σεβαστούμε και τον Κανονισμό. Τι να κάνουμε. Η αναθεώρηση αυτή ξεκίνησε με πολύ καλούς οίονους. Στην πορεία οι καλοί οίονοι αποδημούν και έρχονται οι κακοί οίονοι. Προβληματίζομαι για την τελική μου στάση στην ψήφιση του συνόλου του Συντάγματος.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Βουλής)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Ακόμη προβληματίζεσαι, κύριε συνάδελφε;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Ασφαλώς θα καταψηφίσω τις διατάξεις τις οποίες επέκρινα, αλλά προβληματίζομαι ως προς τη συνολική μου στάση κατά την τελική ψήφιση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Το λόγο έχει ο κ. Παρασκευάς Αυγερινός.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, είναι από τα ουσιαστικότερα θέματα αυτό που συζητάμε και αρχίζω από το ερώτημα που έθεσε ξεκινώντας ο εισηγητής της Πλειοψηφίας. Ρώτησε ποια Βουλή, των κομμάτων ή των Βουλευτών; Δεν καταλαβαίνω. Είναι έννοιες ταυτόσημες, δεν διαχωρίζονται, αλλά αν επιχειρήσω ένα διαχωρισμό σ' αυτά, θα έλεγα ότι η Ολομέλεια είναι περισσότερο το Κοινοβούλιο των κομμάτων, των κοινοβουλευτικών ομάδων, η επιτροπή είναι περισσότερο το Κοινοβούλιο των Βουλευτών. Στην Ολομέλεια ο χρόνος και γενικά η παρουσία πρέπει να κατανέμεται στα κόμματα, εδώ βέβαια δεν γίνεται και ίσως είναι μοναδικό, στην επιτροπή ο χρόνος ανήκει και κατανέμεται στους Βουλευτές.

Κατ' αρχήν, πρέπει να πω ότι θεωρώ σωστές τις προτάσεις που ανέπτυξε ο εισηγητής και δηλώνω ότι τις αποδέχομαι. Θέλω όμως με την ευκαιρία αυτή να εκφράσω τις απόψεις μου για τη λειτουργία της Βουλής και όχι μόνο στα θέματα, που αναφέρονται στο Σύνταγμα αλλά και σε εκείνα που έχουν σχέση ή αναφέρονται στον Κανονισμό της Βουλής.

Κατ' αρχήν, δεν μπορούμε να αντιγράψουμε άλλα Κοινοβούλια. Το καθένα λειτουργεί με δικούς του κανόνες, κανένα δεν είναι όμοιο με το άλλο και πολύ περισσότερο με το Κοινοβούλιο το Ευρωπαϊκό, ένα Κοινοβούλιο παράξενο που λειτουργεί χωρίς Συμπολίτευση και Αντιπολίτευση, που έχει βέβαια πολιτικές ομάδες με τη μορφή όμως των συνμοσπονδιών των ομοειδών κομμάτων, τα οποία έχουν πολλές διαφορές μεταξύ τους.

Δεν μπορούμε να μεταφέρουμε κανένα πρότυπο από την πλευρά των άλλων και, όπως το πρωί αναφέρθηκε, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Θεωρώ ότι η λειτουργία της Βουλής θα μπορούσε να ήταν δημοκρατικότερη και αποτελεσματικότερη. Δεν εννοώ βέβαια αποτελεσματικότερη στην παραγωγή των νόμων, γιατί σε αυτό

είναι περισσότερο παραγωγική απ' όσο θα έπρεπε ίσως.

Να ξεκινήσω λίγο από το τέλος. Είναι απόλυτα σωστό για τον προϋπολογισμό να υπάρχει η πρώτη ανάγνωση, η πρώτη συζήτηση -έτσι γίνεται πάντα- τον Οκτώβρη μήνα, που θα καταγραφούν και θα ακουστούν όλες οι απόψεις και στη συνέχεια θα έλθει η δεύτερη ανάγνωση, η δεύτερη συζήτηση το Δεκέμβριο και εξυπακούεται ότι θα πρέπει να έχει λάβει υπόψη της όσα ελέχθησαν στην πρώτη συζήτηση. Αυτήν την έννοια έχει άλλωστε η πρώτη συζήτηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να είμαστε το μοναδικό Κοινοβούλιο που λειτουργεί μονίμως και συνεχώς εν Ολομελεία, ενώ ταυτόχρονα συνεδριάζουν οι επιτροπές, συνέρχονται οι πολιτικές ομάδες, οι τομείς εργασίας και βέβαια δεν γνωρίζει ποτέ ο Βουλευτής ούτε θα τελειώσει η εργασία του για να προγραμματίσει και τις υποχρεώσεις του.

Η Ολομέλεια είναι η πανηγυρική σύνοδος, είναι η λειτουργία κύρωσης των νόμων, όπου τα κόμματα καταθέτουν τις απόψεις τους, αφού ουσιαστικά έχει εξαντληθεί η συζήτηση, στις Επιτροπές. Στην Ολομέλεια δεν γίνεται διάλογος και δεν μπορεί να γίνει διάλογος, όσο και αν υπάρξει δευτερολογία όπως ανέφερε ο κ. Κρητικός. Είναι αδιανόητο να φθάνει νομοσχέδιο στην Ολομέλεια, αν δεν έχει ολοκληρωθεί η συζήτηση και αν δεν έχει εξαντληθεί η δυνατότητα συμφωνίας στις επιτροπές. Και το λέω αυτό γιατί συνιστά ανωμαλία, έλλειμμα δημοκρατίας, να μην εξαντλείται κάθε προσπάθεια συνεργασίας και το 95% των νόμων να ψηφίζονται μονάχα από ένα κόμμα. Και αυτό είναι μοναδικό. Έχουμε πολλές μοναδικότητες.

Στις επιτροπές ο διάλογος είναι ουσιαστικότερος. Ο δε κοινοβουλευτικός έλεγχος είναι ακόμα ουσιαστικότερος. Και μη μου πείτε ότι εδώ ο κοινοβουλευτικός έλεγχος των δύο λεπτών ομιλία και τριών λεπτών απάντηση έχει να προσφέρει τίποτα σε αυτό που λέγεται κοινοβουλευτικός έλεγχος.

Στην επιτροπή μπορούν και πρέπει οι απόψεις να πλησιάζουν, μπορούν και πρέπει να υπάρχουν συμφωνίες, συμβιβασμοί, όσα δηλαδή δεν είναι δυνατό να γίνουν εδώ στην Ολομέλεια. Για παράδειγμα, στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων έγιναν τέσσερις ή πέντε συνεδριάσεις σε ένα μεγάλο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Εκεί μίλησαν επανειλημμένα όλοι, συζητήσαμε και συμφωνήσαμε, συζητήσαμε και αποφασίσαμε για τις τροπολογίες. Ο διάλογος με τον Υπουργό ήταν συνεχής, ένας διάλογος ουσιαστικός, ώστε φθάσαμε σε απόλυτη συμφωνία και θα έλθει εδώ ένα νομοσχέδιο για το οποίο απλά τα κόμματα θα καταθέσουν τις θέσεις τους, γιατί επετεύχθη απόλυτη συμφωνία.

Το νομοθετικό έργο ολοκληρώνεται στις επιτροπές. Εκεί συζητούνται οι τροπολογίες, εκεί γίνεται η προσπάθεια της σύγκλισης και αυτό πρέπει να επιδιώκεται από το προεδρείο της επιτροπής. Είναι δουλειά του προεδρείου. Θέλω να πω τις απόψεις μου για τα προεδρεία των επιτροπών. Τα όργανα αυτά πρέπει να λειτουργούν συνεχώς, αλλά πρέπει να έχουν διαφορετική σύνθεση.

Παντού υπάρχουν πρόεδροι και δύο αντιπρόεδροι. Τι θα πει γραμματέας της επιτροπής; Υπάρχει γραμματεία της επιτροπής. Γραμματέας της επιτροπής είναι ακατανόητο. Και βέβαια όταν λέω δύο αντιπρόεδρους θα πρέπει να μην είναι ενός κόμματος, θα πρέπει τουλάχιστον ο ένας να είναι από την αντιπολίτευση, όπως το Προεδρείο της Βουλής. Και αυτό μοναδικό από παντού αλλού. Αλλού μάλιστα -δεν ξέρω σε πόσα κράτη- στην Πορτογαλία για παράδειγμα, που η κυβερνητική πλειοψηφία είναι μεγαλύτερη του 60%, ο πρόεδρος της επιτροπής εξωτερικών υποθέσεων είναι από την αντιπολίτευση. Η κατανομή γίνεται με βάση τη μέθοδο D'HOND.

Είμαι σύμφωνος με την πρόταση να ψηφίζονται στην επιτροπή και να ολοκληρώνεται το νομοθετικό έργο, όπως προτείνει ο εισηγητής, με την ευρεία βέβαια συμφωνία πάνω σε αυτό. Ακούστηκαν πολλές απόψεις το πρωί, το αφήνω στον εισηγητή από εκεί και πέρα να το δει, γιατί έχω την εντύπωση ότι αυτό δημιουργεί όλη τη σύγχυση πάνω στο πώς λειτουργεί η επιτροπή και τι σημαίνει ολομέλεια.

Στις επιτροπές συμμετέχουν και πρέπει να συμμετέχουν οι Βουλευτές που το επιθυμούν, ανεξάρτητα αν είναι μέλη της με

δικαίωμα λόγου, και υποβολής τροπολογιών, εκτός βέβαια από το δικαίωμα της ψήφου, εκτός και αν αντικαθιστούν Βουλευτή. Εδώ όμως συμφωνώ με τον εισηγητή της Αντιπολίτευσης κ. Βαρβιτσιώτη ότι θα πρέπει ο απουσιάζων Βουλευτής να έχει δεχθεί την αντικατάστασή του από το συγκεκριμένο Βουλευτή. Αυτό είναι πάρα πολύ σωστό.

Η Βουλή θα μπορούσε για παράδειγμα τη Δευτέρα και την Παρασκευή να συνεχίσει την ίδια λειτουργία. Είναι οι μέρες με τις πολλές απουσίες. Θα μπορεί λοιπόν στην Ολομέλεια, στην οποία ολομέλεια των πέντε ή των δέκα Βουλευτών, να συζητούνται τα επείγοντα θέματα, τα επίκαιρα θέματα, οι ερωτήσεις και οι επερωτήσεις. Αν και είπα και πάλι ότι θεωρώ ελάχιστα σοβαρό αυτόν τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, δεν μπορεί όμως να τον αφαιρέσουμε από τους Βουλευτές. Το έχουν κατακτήσει, θέλουν να κάνουν τις ερωτήσεις και είναι αδύνατον αυτήν την ώρα να σταματήσει αυτή η διαδικασία.

Η Ολομέλεια θα μπορούσε να συνέρχεται την Τετάρτη. Αλλού είναι μία εβδομάδα το μήνα, αλλού είναι ορισμένη ημέρα της εβδομάδας, αλλού ορίζεται ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν. Εγώ θεωρώ ότι θα μπορούσαμε να ορίσουμε την Τετάρτη ως ημέρα Ολομέλειας πρωί και απόγευμα και θεωρώ ότι αυτό θα τις προσέδιδε ένα χαρακτήρα πανηγυρικό. Η Ολομέλεια πρέπει να έχει χαρακτήρα πανηγυρικό. Έτσι θα συγκεντρώνει το ενδιαφέρον και του Τύπου και των πολιτών.

Ο χρόνος των ομιλητών θα κατανέμεται στα κόμματα και αυτά θα τον κατανέμουν στους Βουλευτές που θέλουν να μιλήσουν και ανάλογα με τον αριθμό των ομιλητών θα προσδιορίζουν τα κόμματα την ώρα και τη διάρκεια των ομιλιών. Τις άλλες μέρες θα λειτουργούν οι επιτροπές, Τρίτη και Πέμπτη.

Οι πολιτικές ομάδες αν όχι κάθε εβδομάδα, τουλάχιστον κάθε δεκαπέντε ημέρες, θα πρέπει να συνέρχονται. Δεν μπορεί να μην συνέλθουν οι πολιτικές ομάδες και να συζητήσουν την αντζέντα της Ολομέλειας. Δεν μπορεί ο εισηγητής κάθε κόμματος να μην ακούσει τους Βουλευτές του κόμματός του, όπως και οι ομιλητές της επόμενης μέρας να μην ακούσουν πού περίπου θα κινηθεί ο εισηγητής. Έτσι τουλάχιστον θα μπορέσουν να είναι ενισχυτικοί στην άποψη που θα εκφράζει ο εισηγητής και να είναι συμπληρωματικοί, αντί να έχουμε επαναλήψεις ή διαφοροποιήσεις των Βουλευτών που μιλάνε.

Είναι αδιανόητο να μην ακούει ο εισηγητής τους άλλους, είναι αδιανόητο να μην συνέρχεται κάθε εβδομάδα ή κάθε δεκαπέντε ημέρες η πολιτική ομάδα και να μην έχει συζητήσει εξαντλητικά τις θέσεις της επί των θεμάτων που περιλαμβάνει η ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας.

Αυτό άλλωστε απαντά σ' αυτό που είπε το πρωί ο εισηγητής μας στην εισαγωγική του ομιλία για τη Βουλή των κοινοβουλευτικών ομάδων. Οι Βουλευτές που προβάλλουν πολιτικό ή συνειδησιακό πρόβλημα, έχουν πρόβλημα να αποδεχτούν τις θέσεις του κόμματος είτε γιατί αυτές οι θέσεις μπορεί να έχουν αρνητική επίπτωση στο χώρο που εκφράζουν είτε γιατί δεν συμβιβάζονται με τις απόψεις τους και τη συνειδησιακή τους θέση. Αυτοί θα πρέπει μέσα στην κοινοβουλευτική ομάδα, στο κόμμα, να ζητούν ρήτρα συνειδήσεως. Πρέπει να εξηγήσουν το πολιτικό τους πρόβλημα και να γίνεται από την κοινοβουλευτική ομάδα δεκτή.

Είναι ακατανόητο να έρχεται ο Βουλευτής εδώ και μόνος του να αποφασίζει. Δεν καταλαβαίνω πώς μπορεί να μην έχει εκφράσει μέσα στο κόμμα του τις θέσεις του, γιατί έτσι θα μπορούσε να πείσει κιόλας για το δικαίωμα της άποψής τους.

Από την άλλη μεριά συμφωνώ ότι δεν μπορεί να υπάρχουν επιτροπές στα θερινά Τμήματα. Τέλος δεν περιμένω να γίνει κάτι για την εικόνα και τη λειτουργία της Βουλής με όλα αυτά. Θα προσφέρουν ίσως ελάχιστα. Γενικότερα, όμως, το πρόβλημα είναι δικό μας, είναι δική μας η λειτουργία της Βουλής. Είναι αυτή που θα ανεβάσει το Κοινοβούλιο και πολύ λιγότερο οι διαδικασίες. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊνονας): Το λόγο έχει ο κ. Βασιλείος Τσίπρας.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, το πρώτο από την ενότητα των άρθρων που αναθεωρούνται, α-

σφαλώς δεν έχει καμιά ιδιαιτερότητα και δεν μπορεί να υπάρξει αντίθετη τοποθέτηση. Δεν έχει και καμιά ουσιαστική μεταβολή. Προστίθεται μόνο η εξαίρεση των επιτροπών, η δυνατότητα των Επιτροπών να καλούν κάποια αρμόδια πρόσωπα για το θέμα που τους ενδιαφέρει χωρίς τη διαμεσολάβηση του αρμόδιου Υπουργού. Δεν μπορεί να υπάρξει αντίθετη τοποθέτηση.

Το ίδιο και στην παράγραφο 1, εδάφιο α' του άρθρου 68, μέχρι του σημείου που ορίζεται η συγκρότηση των Διαρκών Επιτροπών και η αρμοδιότητα αυτών να επεξεργάζονται τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων. Τα πεδία των μαχών αρχίζουν από δω και κάτω.

Όσα ακούστηκαν κατά τη διάρκεια των εμπεριστατωμένων ομιλιών, κατά τη διάρκεια της σημερινής συζητήσεως, και όσα μέχρι τέλος θα ακουστούν αναφέρονται ασφαλώς -γι' αυτό ομίλησα περί πεδίων μαχών- στον τομέα εκείνον, που πράγματι στραγγαλίζεται.

Στραγγαλίζεται η αρμοδιότητα της Ολομέλειας της Βουλής, διαμελίζεται σε έξι κόμματα και φθάνουμε στο σημείο ο Βουλευτής ο οποίος ακούστηκε, είναι ορισμένα πράγματα, τα οποία υποχρεωτικά επαναλαμβάνονται, ο Βουλευτής ο οποίος εκπροσωπεί το έθνος, ο Βουλευτής ο οποίος έχει ελευθερία λόγου, ο Βουλευτής ο οποίος έχει ψήφο επί όλων των θεμάτων, που διέρχονται από το Κοινοβούλιο, να περιορίζεται και να αποκλείεται κατά τα 5/6 από το αντικείμενο του Κοινοβουλίου.

Βεβαίως ακούστηκαν ηρωικά επιχειρήματα από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας για τη δικαιολόγηση, για τον τελειολογικό λόγο της θεσπίσεως αυτής της διατάξεως, για την αναβάθμιση του Κοινοβουλίου. Βέβαια στους επιταφίους ακούμε τους μεγαλύτερους ύμνους, αλλά αναφέρονται στους νεκρούς.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση τα ηρωικά αυτά επιχειρήματα αναφέρονται στην αναβάθμιση του Κοινοβουλίου. Ποιου Κοινοβουλίου; Του Κοινοβουλίου που επί τόσα χρόνια λειτουργεί, χωρίς να πει κανείς ότι τρομάζουν οι Βουλευτές στο άκουσμα της Ολομέλειας και δεν εμφανίζονται. Αυτό είπε ο κ. Βενιζέλος. Και έδειξε μάλιστα τα αδειανά έδρανα και είπε ότι πρέπει να αναβαθμιστεί αυτό που βλέπουμε σήμερα, δηλαδή η γυνότητα των εδράνων του Κοινοβουλίου. Αυτό οφείλεται κατά την άποψη του εισηγητή της Πλειοψηφίας σ' αυτό το γεγονός, ότι βρισκόμαστε στην Ολομέλεια και όχι στα έδρανα κάποιας επιτροπής.

Κύριοι Βουλευτές, έχω την προσωπική άποψη ότι οι μεγάλες ιδέες δεν είναι αυτοφυείς. Αποτελούν το είδωλο επί μέρους εμπειρικών παρατηρήσεων, οι οποίες δημιουργούν την αισθητική βεβαιότητα πάνω στην οποία εξελίσσεται ο συλλογισμός και η διαδικασία του συλλογισμού, η οποία καταλήγει σε κάποιο συμπέρασμα.

Η λύση των προβλημάτων επίσης δεν επέρχεται με εμπνεύσεις και μόνον, αλλά με καθημερινές παρατηρήσεις. Ας παρατηρήσουμε και ας σκεφθούμε ποιοι είναι οι λόγοι, ενδεχομένως, οι οποίοι δημιουργούν αυτήν την κάποια έλλειψη παρουσίας των Βουλευτών σε όλες τις ώρες στο Κοινοβούλιο, πώς αισθάνεται ενδεχομένως ο Βουλευτής. Το έργο που επιτελεί σ' αυτήν την Αίθουσα βγαίνει προς τα έξω; Μήπως αυτό αναγκάζει τους Βουλευτές, εκείνους που έχουν έστω τη δυνατότητα, να καταφεύγουν στο εκτός Κοινοβουλίου "κοινοβούλιο", στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, γιατί με αυτά μπορούν να κάνουν γνωστές τις απόψεις τους και στον ελληνικό λαό και στους ψηφοφόρους, οι οποίοι τους ενδιαφέρουν; Αυτό είναι το ένα.

Δεύτερον, ο ουσιαστικός λόγος του Βουλευτού στο Κοινοβούλιο είτε στην Ολομέλεια είτε στις Διαρκείς Επιτροπές, είναι αυτός ο οποίος σημασιολογείται από το Σύνταγμα ή βρισκόμαστε σε μία -ας το πω κάπως έτσι- κοινοβουλευτική "ηγemonία"; Ποιος νομοθετεί, κύριοι, ποιος έχει την πρωτοβουλία; Η Κυβέρνηση έχει την πρωτοβουλία του νομοθετικού έργου, επικεφαλής της οποίας είναι ο εκάστοτε Πρωθυπουργός -ποτέ δεν αναφερόμαστε σε ένα πρόσωπο συγκεκριμένο- ο οποίος είναι επικεφαλής και της Κυβερνήσεως, αλλά ελέγχει και τον κοιμματικό μηχανισμό. Μήπως αυτή η αδυναμία του Βουλευτού να έχει την προσωπικού πρωτοβουλία και να καλείται στο τέλος περίπου να χειροκροτεί, περίπου να ψηφίζει, περίπου να λέει "ναι" ή "όχι" μέσα στο Κοινοβούλιο, μήπως αυτό είναι ένας δεύτερος λό-

γος, -είναι μια προσωπική παρατήρηση- ο οποίος οδηγεί σ' αυτήν την έλλειψη ενδιαφέροντος για τη διαρκή παρουσία στη Βουλή και μήπως αυτά είναι τα αίτια και όχι το γεγονός ότι έχει την κατά τεκμήριο αρμοδιότητα του νομοθετικού έργου η Ολομέλεια και όχι τα Τμήματα;

Και ας έρθω τώρα στις επιμέρους διατάξεις: Έκανα την εξής παρατήρηση. Μέτρησα τους στίχους, οι οποίοι απαρτίζουν τα οικεία άρθρα, το άρθρο 70 και 72 και την παράγραφο 2 του άρθρου 68, που αναφέρονται στο ίδιο ακριβώς θέμα. Οι στίχοι αυτοί με πυκνογραμμένα, μικρά τυπογραφικά στοιχεία υπερβαίνουν τους εκατόν τριάντα. Δεν είμαι συνταγματολόγος, αλλά θα πω πώς φαντάζομαι ως νομικός το Σύνταγμα. Το Σύνταγμα αποτελεί πράγματι το θεμελιώδη χάρτη, το θεμελιώδη νόμο μιας χώρας, ο οποίος συμπυκνώνεται πρέπει να περιέχει αρχές, βάσει των οποίων θα κινείται εν συνεχεία ο κοινός νομοθέτης. Δεν μπορεί όμως να αναλύει, δεν μπορεί να καθίσταται ο συνταγματικός νομοθέτης συντάκτης ενός στρατιωτικού κανονισμού, γιατί υπάρχει ο ίδιος νομοθέτης υπό άλλη μορφή, του κοινού νομοθέτη, για την ψήφιση του Κανονισμού της Βουλής.

Δεύτερη παρατήρηση, την οποία όλοι σας θα δείτε: στο άρθρο 70 υπάρχουν πέντε παράγραφοι και πέντε παραπομπές στον Κανονισμό της Βουλής. Και φθάνουμε στην οριστική διατύπωση του άρθρου 72, η οποία σημαίνει τι; Νομίζω ότι κατά την ορθή ερμηνεία οποιουδήποτε νομικού, σημαίνει πως καθιερώνεται εξαίρεση νομοθετικού έργου για τη Βουλή, αφού λέει ότι η Βουλή εν ολομέλεια ψηφίζει τα κάτωθι νομοσχέδια. Όλα τα άλλα ανατίθενται στις επιμέρους Διαρκείς Επιτροπές. Από τη διατύπωση αυτή του άρθρου, σε συνδυασμό και με το προηγούμενο άρθρο 70, συνάγεται ότι το τεκμήριο της νομοθετικής αρμοδιότητας το έχουν οι Διαρκείς Επιτροπές, το έχουν τα Τμήματα και κατ'εξαίρεση μόνον η Βουλή. Απλά σκέπτομαι και όχι με υψηλή νομική σοφία.

Όλα αυτά, αφού πρόκειται περί Συντάγματος, δεν πρόκειται περί ενός οποιουδήποτε κανονισμού, δεν θα μπορούσαν να συνοψιστούν στο εξής: Κατά τεκμήριο -ή ας εκλείψει η έννοια του τεκμηρίου- η αρμοδιότητα του νομοθετικού έργου ανατίθεται στην Ολομέλεια της Βουλής, με τον Κανονισμό της οποίας μπορούν να ανατεθούν ορισμένα ήσσονος σημασίας νομοθετικά έργα στις Διαρκείς Επιτροπές. Σε τι θα παρέβλαπτε αυτό το Σύνταγμα; Για να φορτώνουμε ίσως τους φοιτητές της Νομικής Σχολής με πολυποίκιλα κείμενα, με εκατόν τριάντα σειρές;

Κύριοι Βουλευτές, από την πείρα που έχω ως δικηγόρος θυμάμαι -και πιστεύω δεν πέφτω έξω- ότι στον Ποινικό Κώδικα, στην Ποινική Δικονομία, στον Αστικό Κώδικα και στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ίσως δεν συναντήσετε άρθρο με τόση ευρύτητα, με τόση έκταση, όση αυτή του άρθρου 72 του Συντάγματος. Και πρόκειται, επαναλαμβάνω, περί θεμελιώδους χάρτου. Το ένα είναι αυτό.

Δεύτερον, κάθε Βουλευτής που έρχεται εδώ κατά το Σύνταγμα, αλλά και τη συνείδησή του -γιατί πιστεύω ότι κανένας εισερχόμενος εδώ μέσα δεν αφήνει έξω από το Κοινοβούλιο τη δική του προσωπική συνείδηση και να διαπλάθει μια γενική πολιτική συνείδηση- δεν έχει υποχρέωση και καθήκον να είναι ενήμερος όλων των αντικειμένων, τα οποία διέρχονται από το Κοινοβούλιο. Και μη μου πείτε ότι, επειδή του δίνεται η ευχέρεια να μετέχει άνευ ψήφου σε κάποια Διαρκή Επιτροπή, η οποία δεν ασχολείται με το δικό του αντικείμενο, καθίσταται κοινωνός του νομοθετικού έργου, που γίνεται στη Βουλή. Μπορεί να γίνεται η επεξεργασία και η ψήφιση από κάποια επιτροπή, της οποίας δεν μετέχει, θεμάτων που αφορούν αποκλειστικά την περιοχή του και να αγνοεί ο Βουλευτής ότι για την περιφέρειά του δημιουργούνται και αναπτύσσονται θέματα, τα οποία εκείνος αγνοεί.

Για τους λόγους αυτούς είμαι αντίθετος με αυτήν τη διάταξη και δεν πρόκειται να τη ψηφίσω.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Να πω και ένα λόγο για το άρθρο 80 παράγραφος 1, επειδή ο χρόνος μου τελειώσε. Πιστεύω ότι βρίσκεται σε εννοιολογική αντίθεση με το ίδιο το Σύνταγμα και δεν επιτρέπεται αυτό.

Το άρθρο 20 του Συντάγματος καθιερώνει το δικαίωμα ακρόασης από οποιονδήποτε Έλληνα πολίτη έναντι της διοικήσε-

ως, δικαίωμα το οποίο έγινε δεκτό και με αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αυτό το δικαίωμα και το ατομικό δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων καταργείται με το άρθρο 80 παράγραφος 1. Αποφάσεις δικαστηρίων δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν δικαιώματα στον οποιοδήποτε πολίτη. Αόριστος αριθμός ανθρωπών και κατηγοριών εξαιρούνται της δυνατότητας να προσφύγουν στα δικαστήρια και να απολαύσουν της απονομής της δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της Αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ" για τα ογδόντα χρόνια ενσωμάτωσης της Θράκης στην Ελλάδα, παρακολουθούν τη συνεδρίασή μας εξήντα τέσσερις μαθητές και μαθήτριες και πέντε καθηγητές από το 70ο Γυμνάσιο Αθηνών.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

Το λόγο έχει ο κ. Δασκαλάκης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούστηκε στην Αίθουσα και σήμερα αλλά και σε άλλες αίθουσες, το τι Βουλή θέλουμε, τι Βουλευτές θέλουμε, αν αυτά συμβάλλουν στην αναβάθμιση της Βουλής ή του Βουλευτού κλπ. Εδώ χωρίς να διεκδικώ το αλάθτο -αλλά είμαι πεπεισμένος- νομίζω ότι θέλουμε Βουλή των Βουλευτών και όχι των κομμάτων. Θέλουμε όμως κόμματα δημοκρατικά.

Σε βλέπω, αγαπητέ Παρασκευά Αυγερινέ, που δυσανασχετείς. Η δική μου άποψη είναι ότι η σχέση στελέχους Βουλευτή με το κόμμα δεν είναι υπαλληλική, δεν είναι με σχέση εξάρτησης, είναι σχέση συμμετοχής, συνεργασίας, αγώνα και πάλης για αυτά τα οποία το κόμμα πρεσβεύει. Αυτή είναι η διαφορετική άποψη μαζί σου, μιας και σε είδα ότι δυσανασχέτησες και όφειλα να απαντήσω.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ: Εξαρτάται τι ψηφίζει το κόμμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Με ψηφίζει το κόμμα, αλλά συμβάλλω και εγώ. Είναι αμοιβαία η σχέση, δεν είναι μονομερής, γι' αυτό λέω ότι δεν είναι σχέση εξάρτησης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ: Βεβαίως, είπα δεν διαχωρίζονται.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εκλέγομαι κάτω από τη σημαία του κόμματος, αλλά η ύπαρξη του κόμματος εξαρτάται και από την ύπαρξη τη δική μου, τη δική μας, όλων. Άρα είναι μία όχι ετεροβαρής σχέση. Αυτή είναι η άποψή μου, μπορεί να κάνω λάθος. Θέλει συζήτηση ίσως.

Κατά συνέπεια οι διατάξεις τις οποίες συζητούμε νομίζω ότι πρέπει να έχουν μια κοινή στόχευση, ακριβώς το Βουλευτή. Το σύνολο των Βουλευτών φυσικά είναι και το κόμμα, αλλά υπό την έννοια ότι πράγματι θα λειτουργεί δημοκρατικά, γιατί όπως ξέρετε δεν υπάρχει νόμος για τη λειτουργία των κομμάτων στην Ελλάδα. Τα κόμματα στην Ελλάδα λειτουργούν σχεδόν αυθαίρετα. Να το δούμε, λοιπόν.

Ακόμα πρέπει να στοχεύουν στο πώς θα διαφυλάξουμε τη δυνατότητα για ελεύθερη έκφραση της γνώμης του Βουλευτού στα πλαίσια του Συντάγματος και στα πλαίσια ενός δημοκρατικού διαλόγου.

Επίσης νομίζω ότι η έννοια της λαϊκής κυριαρχίας -και εδώ δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, παρ'όλο που κάποιοι μπορεί να επιμερίζουν ή να διασπούν αυτήν την έννοια- την έκφρασή της τη βρίσκει στην Ολομέλεια, όχι σε πολυδιασπασμένα τμήματα του όποιου θεσμικού οργάνου.

Επίσης, πιστεύω ότι οι διατάξεις πρέπει να στοχεύουν, ώστε μέσα στο Κοινοβούλιο, όπως έχει εξασφαλιστεί η ισότητα των κομμάτων, αναλογικά φυσικά, να εξασφαλίζεται και η ισότητα των Βουλευτών. Πρέπει να μειωθούν τα προνόμια, να διατηρηθούν τα αναγκαία. Βεβαίως πρέπει να μιλήσει ο Υπουργός, πρέπει να έχει κάποιο λόγο μεγαλύτερο ή καθοριστικό, αν θέλετε, ο αρχηγός κάποιου κόμματος, αλλά εγώ δεν κατανοώ πώς μπορεί να μιλάει ένας Υπουργός και μετά να μιλάει και ένας Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος. Τι παραπάνω να πει, τι παραπάνω να στηρίξει;

Αυτά τα λέω, όχι γιατί έχω κάποια αντίθεση με τους Κοινο-

βουλευτικούς Εκπροσώπους, αλλά γιατί είναι ζητήματα που αν μπορούσαμε να τα λύσουμε, θα εξοικονομούσαμε εκείνο το χρόνο και εκείνες τις δυνατότητες για να δώσουμε την ευκαιρία στο Βουλευτή πραγματικά να έχει ουσιαστική συμμετοχή.

Είναι πάρα πολλά αυτά τα ζητήματα και δεν έχω το χρόνο να τα απαριθμήσω.

Τι προτείνεται λοιπόν; Προτείνεται η Ολομέλεια να διασπαστεί, να αποτελείται από έξι Διαρκείς Επιτροπές. Τα επιχειρήματά ποια είναι; Νομίζω ότι πάρα πολλοί συνάδελφοι και ο κ. Λοβέρδος και άλλοι, αυτό το επιχείρημα που αφορά τη διευκόλυνση του νομοθετικού έργου το αντέστρεψαν. Ακούστηκε για πολυνομία. Αν είπτε καλά ο κ. Φοίβος Ιωαννίδης είμαστε η πρώτη χώρα στην Ευρώπη, που παράγουμε τέτοιο αριθμό νόμων.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ποια Ευρώπη; Στον κόσμο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Και με ταχύτερο τρόπο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μάλιστα, και με ταχύτερο τρόπο.

Παρ' όλα αυτά, όμως, εγώ θα αναγνωρίσω ότι το πρόβλημα δεν είναι έτσι απλό, δηλαδή δεν λύνεται με το να απορρίπτεις την άλλη πρόταση, είναι σύνθετο. Πρέπει να βρούμε εκείνη τη λύση, που πραγματικά θα κάνει ένα βήμα μπροστά, όπως κάποιιο επιχειρηματολογούν, θα εξασφαλίσει όμως και την ισορροπία που απαιτείται, έτσι ώστε να μην υποβαθμιστεί ο Βουλευτής, να μην υποβαθμιστεί και εξαφανιστεί η Ολομέλεια και πράγματι η Βουλή να λειτουργεί περισσότερο αποτελεσματικά.

Γιατί ξέρετε ότι στο βαθμό της δημοκρατίας και της καλής λειτουργίας, δεν μπορούμε να ξεχάσουμε και την αποτελεσματικότητα. Γι' αυτό λέω ότι πρέπει να βρούμε μια ισορροπία, μια μέση λύση.

Υπάρχουν, λοιπόν, δύο προτάσεις, μία που προτείνεται από τους δύο εισηγητές της Πλειοψηφίας και της μειζονος Αντιπολίτευσης για έξι τμήματα, ολοκλήρωση του νομοθετικού έργου στις επιτροπές, πλην κάποιων περιπτώσεων βασικών νομοσχεδίων, που θα προσδιορίζονται και μία δαιδαλώδης διαδικασία παραπομπής ή αναπομπής στην Ολομέλεια.

Ακούστηκε για υπογραφές. Φανταστείτε, κύριοι συνάδελφοι -ευτυχώς είμαστε λίγοι στην Αίθουσα και κοιταζόμαστε στα μάτια όλοι- να θεωρεί κάποιος Βουλευτής, εγώ, εσείς κάποιος ότι είναι κρίσιμο το ζήτημα -καλώς ή κακώς έτσι θεωρεί- να ζητήσει να συζητηθεί στην Ολομέλεια ένα νομοσχέδιο και να έχει πάρει ένα κομμάτι χαρτί και να γυρνάει από το εντευκτήριο στο καφενείο, από το καφενείο στο εστιατόριο και στους διαδρόμους για να μαζεύει υπογραφές. Αυτήν την απαξία νομίζω ότι θα πρέπει να την απορρίψουμε. Αυτόν το ξευτιλισμό, τον οποίο έχουμε ζητήσει θα πρέπει να τον απορρίψουμε. Αυτό το δρόμο για τον εξευτελισμό θα πρέπει να τον φράξουμε, να τον σταματήσουμε.

Βεβαίως, πρέπει να βρούμε μέση λύση. Άκουσα τον κ. Παυλόπουλο να λέει κάποια πράγματα και δεν κατάλαβα καλά, γιατί σε μια προφορική ομιλία αν δεν έχεις το κείμενο μπροστά σου, ίσως να έχεις κάνει κάποιο λάθος. Άκουσα τον κ. Παυλόπουλο να λέει -εγώ θα συμφωνούσα με τον κ. Παυλόπουλο και δεν ξέρω αν αυτή είναι κοινή πρόταση και των δύο εισηγητών, πιθανόν να είναι και τότε δεν είναι προς δόξα του κ. Παυλόπουλου, αλλά των κομμάτων- ότι θα μπορεί ο κάθε Βουλευτής κατά τη διάρκεια της συζήτησης στην επιτροπή να σηκώνει το χέρι και να λέει "ξέρετε, γι' αυτούς τους βασικούς λόγους, προτείνω να διεξαχθεί ψηφοφορία" και αν η επιτροπή στην πλειοψηφία της αποφασίσει ότι ναι, πρέπει, τότε να έρχεται στην Ολομέλεια και να συζητείται.

Είναι μια κάποια λύση. Είναι μια μέση λύση σε σχέση με την πρόταση που εγώ αυτήν τη στιγμή πιστεύω και εισηγούμαι, όπως και άλλοι συνάδελφοι και μικρά κόμματα, της αυτόματης για κάποιο περιορισμένο και προσδιορισμένο χρόνο ενασχόλησης της Ολομέλειας με τα νομοθετήματα, εκτός εάν ψηφιστεί έ- να στην επιτροπή ομόφωνα και δεν χρειάζεται, αφού θα προβλεφθεί από τον Κανονισμό να ξανακαταναλωθεί χρόνος. Αυτό θα είναι ζήτημα πάλι του Κανονισμού.

Το επιχείρημα, λοιπόν, για εξοικονόμηση χρόνου για διευκόλυνση της εκάστοτε κυβέρνησης και για να μην μπορεί να κωλυσιεργεί η όποια αντιπολίτευση είναι σχετικά, αφού μπορεί και ο κάθε αρχηγός, να ζητά να έρχεται στην Ολομέλεια, έστω και αν τελεί αυτό υπό την έγκριση, όταν είναι πριν, της Ολομέλειας.

Αυτό δεν με πείθει για τον εξής απλό λόγο. Διότι από τη στιγμή που δεν θα υπάρχει περιορισμός στην επιτροπή ούτε δύο μέρες ούτε τρεις, αλλά όσο χρειαστεί για να εξαντληθεί η συζήτηση και να ολοκληρωθεί και από τη στιγμή που κάποια στιγμή θα χρειαστεί να έρθει στην Ολομέλεια, βεβαίως τότε εγώ ακριβώς για να βρούμε αυτήν τη μέση λύση...

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Αυτό το λέτε εσείς, δεν θα γίνει έτσι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εγώ το λέω. Προσδιορίζουμε και περιορίζουμε το χρόνο που θα ασχοληθεί η Ολομέλεια. Όχι για άλλον ένα μήνα η Ολομέλεια, δεν τελειώνουν ποτέ. Εκεί, λοιπόν, να βρούμε τέτοιες λύσεις προκειμένου να συμφωνήσουμε, γιατί πράγματι χρειάζονται κάποια βήματα και κάποιες τομές. Αν επιμείνουμε οι μεν από δω, οι δε από κει, θα παραμείνει το καθεστώς που ισχύει και δεν θα έχουμε πετύχει ένα βήμα πρόοδου, μικρό ή μεγάλο.

Δεν έχω καμία διαφωνία για όσα ακούστηκαν από τους εισηγητές για τον έλεγχο από τις επιτροπές. Νομίζω ότι και από δω κερδίζουμε χρόνο για την Ολομέλεια και από την άλλη διαδικασία πάνω από 50% του χρόνου που ασχολείται μέχρι σήμερα η Ολομέλεια. Νομίζω ότι γι' αυτό, το επιχείρημα της εξασφάλισης χρόνου δεν έχει το βάρος που θα μπορούσε να έχει για να πείσει εμένα τουλάχιστον. Χρειάζεται, όμως, να αναβληθούν οι επιτροπές, για να ολοκληρώνεται ο έλεγχος εκεί πέρα από τις προ ημερησίας συζητήσεις κλπ., τα οποία θα λυθούν.

Πρέπει να εξασφαλιστεί η παρουσία του Υπουργού εδώ. Όχι του κάποιου Υφυπουργού και όχι γιατί υποτιμώ τον Υφυπουργό. Αυτός που είναι αρμόδιος και αυτός που έχει δικαίωμα της πρότασης της υπογραφής σε νομοσχέδιο. Γιατί αυτός έχει την πολιτική ευθύνη. Το έχω υποστεί και εγώ. Ερχόμαστε εδώ απολογούμενοι για νομοσχέδια, τα οποία έχουν υπογράψει άλλοι. Απαντούσα σε πράξεις που ήταν σε εφαρμογή νόμων, τις οποίες δεν είχα δικαίωμα να τις έχω υπογράψει. Γιατί; Γιατί ο Υπουργός ήταν πνιγμένος, ή γιατί ο Υπουργός θεωρούσε, θεωρεί και θα θεωρεί ότι τα ζητήματα αυτά είναι θέμα συγκυρίας -αυτά συνέβαιναν και στο παρελθόν και φοβάμαι μην ισχύουν και στο μέλλον- και ότι είναι δευτερεύουσα η υποχρέωση να εξηγήσει μερικά πράγματα στη Βουλή. Είναι και αυτός ένας λόγος που πράγματι δεν υπάρχει παρουσία στη Βουλή.

Βεβαίως συμφωνήσαμε με τον κ. Αυγερινό ότι δεν είναι δυνατόν να αντιγράψουμε ούτε το Ευρωκοινοβούλιο, ούτε ομοσπονδιακά Κοινοβούλια που λειτουργούν αλλιώς, αλλά καλό είναι να τα γνωρίζουμε. Αλίμονο, αυτά τα διδάσκουν ή τα μελετάς δεν τα αντιγράφεις. Αλλά εδώ πρέπει να δούμε ότι και εμείς έχουμε κάποιες παραδόσεις -ξέρετε αυτή τη λέξη πια έχει γίνει κακόχη και θα την πω γιατί δεν με ενδιαφέρει- και όσον αφορά την ιστορία μας και όσον αφορά την ιδιοσυγκρασία μας. Φυσικά όλα αυτά να είναι προσαρμοσμένα όσο μπορούμε. Καμία αντίρρηση, γιατί η αντιγραφή, αν επιχειρηθεί, θα είναι πραγματικά δραματική.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφνας): Ο κ. Κουλούρης έχει το λόγο.

ΚΙΜΩΝ ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παίρνω για πρώτη φορά το λόγο στην Ολομέλεια, σε αυτή τη συζήτηση για το Σύνταγμα. Το παρακολούθησα όμως από πάρα πολύ κοντά και θέλω να πω ορισμένα πράγματα, γιατί ουσιαστικά σε καμία άλλη ενότητα δεν πήρα το λόγο. Δεν πήρα το λόγο γιατί πιστεύω πράγματι ότι χάθηκε μια πολύ μεγάλη ευκαιρία, η οποία θα παρουσιαστεί βεβαίως μετά από δέκα χρόνια ξανά, για να γίνει μια βαθειά τομή στην αναθεώρηση του Συντάγματος. Να θέσουμε δηλαδή ζητήματα που πραγματικά απασχολούν τη χώρα μας, ταλανίζουν τους θεσμούς μας και σε πολύ μεγάλο βαθμό, έτσι όπως έχουν λειτουργήσει μέχρι τώρα οι θεσμοί, όσο ισχυροί και να είναι -και είναι ασφαλώς- απαξιώνουν την πολιτική στα μάτια του πολίτη. Και δεν πήρα επίσης το λόγο όχι μόνο γιατί χάσαμε μια μοναδική ευκαιρία να γίνει βαθιά τομή, αλλά γιατί με τον τρόπο που έγιναν οι συζητήσεις και μέσα στην επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αλλά και στην Ολομέλεια, πολλές φορές -χωρίς να τον ψέγω σε προσωπικό επίπεδο ο εισηγητής- οι εισηγητές λειτουργούσαν σαν να

έχουν δεδομένες τις απόψεις των Βουλευτών. Δηλαδή ακόμη και στην αναθεώρηση του Συντάγματος επικρατούσε η λογική ότι ο εισηγητής σχεδιάζει, οι Βουλευτές να υπακούουν και αύριο να ψηφίζουν. Η άρνησή μου να συμμετάσχω μέχρι τώρα στη συζήτηση ήταν, και σας το αποκαλύπτω, αυτή η προσωπική μου διαμαρτυρία. Εάν παίρνω το λόγο σ' αυτήν την ενότητα που αντιμετωπίζει τα του οίκου μας, είναι επειδή θέλω να είμαι τακτοποιημένος με τη δίκαιη κρίση της ιστορίας και θα πω αυτά που πιστεύω γι' αυτήν την ενότητα.

Στα πάνω από δεκαπέντε χρόνια που με έχει τιμήσει ο λαός της Β' Αθήνας να τον εκπροσωπώ, θα σας πω πως έχω με θλίψη βιώσει την υποβάθμιση του κύρους και του ρόλου του Βουλευτή. Ανάμεσα στις συμπληγάδες των media χρησιμοποιούν το Βουλευτή σαν κερασάκι στην τούρτα της τηλεθέασης και από την άλλη μεριά χρησιμοποιούμαστε σαν μονάδα για να υλοποιούμε την κομματική πειθαρχία. Αλλά και το ένα και το άλλο πιστεύω βαθύτατα ότι τον Βουλευτή τον κάνει πιόνι και έτσι ο Βουλευτής καθίσταται σταδιακά ένας περίπου ανεύθυνος εκπρόσωπος της λαϊκής ψήφου.

Το συνταγματικό δικαίωμα του Βουλευτή, να εκφράζεται ελεύθερα, να βουλευτείται ελεύθερα και να λειτουργεί κατά συνείδηση πολλές φορές -θα έλεγα τις περισσότερες- έρχεται κόντρα στο καθήκον της κομματικής πειθαρχίας. Είναι ένα ζήτημα που επίσης για ιστορικούς λόγους θα πρέπει να πω πως αυτό δεν λύθηκε από το 1789 από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης, δηλαδή το θέμα της ανεξαρτησίας του Βουλευτή, του ρόλου του, στη σύγχρονη δημοκρατία. Το παλεύουν όλοι οι εκπρόσωποι του έθνους σε όλες τις προηγμένες κοινοβουλευτικές δημοκρατίες πάνω από διακόσια χρόνια.

Στα πρώτα χρόνια της Γαλλικής Επανάστασης ο Βουλευτής σαν επιτακτική εντολή έπαιρνε, άμεσα την ευθύνη να μεταφέρει τις εντολές του λαού, αυτό δεν περπάτησε και βεβαίως αντικαταστάθηκε γρήγορα από το σύστημα της λεγόμενης "ελεύθερης εντολής". Κι εδώ χαρακτηρίζω "ελεύθερη εντολή", γιατί στην ουσία είναι εντολή προς το Βουλευτή από το Κόμμα να λειτουργεί σύμφωνα με το συμφέρον του κόμματος.

Μιλάμε δηλαδή για τη μείζονα σύγκρουση του κοινοβουλευτικού μας πολιτεύματος, που δεν μπορεί να λυθεί έτσι κι αλλιώς, αλλά όπως οι μεγάλες συγκρούσεις στη ζωή τελικά αντιμετωπίζονται με συμβιβασμούς, με εξομαλύνσεις, με εναρμονίσεις. Γι' αυτό θα έλεγα ως κρατήσουμε ο καθένας Βουλευτής ξεχωριστά την προσωπική μας αξιοπρέπεια, την προσωπική μας ανεξαρτησία, η οποία δεν μπορεί να λειτουργήσει έξω από τη συνείδησή μας.

Είναι σαφές, κύριοι συνάδελφοι, πως μια δημοκρατία δεν μπορεί να έχει μέλλον χωρίς ισχυρούς σκεπτόμενους εκπροσώπους. Γιατί τότε επίσης δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι θα λειτουργήσει με τη λογική των κομματικών μαντρινών, που ο Βουλευτής χωρίς τη δυνατότητα να παράγει ουσιαστικό έργο ή να έχει ουσιαστική παρέμβαση, θα καταντήσει οικόσιτος της εικονικής πραγματικότητας των media.

Το πιο άμεσο αντίδοτο σ' αυτήν την κατάσταση είναι να ενισχυθεί δραστικά η νομοθετική εξουσία της Βουλής και προσωπικά του κάθε Βουλευτή. Η προτεινόμενη αναθεώρηση δημιουργεί τον κίνδυνο να ψηφίζουν σε κάθε επιτροπή είκοσι έξι Βουλευτές, εν αγνοία των άλλων διακοσίων εβδομήντα τεσσάρων και μάλιστα με το σύστημα της αλλαγής, πέντε φορές: Ουσιαστικά νομοθετεί ο Υπουργός και έτσι νομιμοποιούνται όλοι εκείνοι που λένε ότι η εκτελεστική και νομοθετική εξουσία είναι ένα και το αυτό. Τουλάχιστον αν θέλουμε για λόγους ευθείας και ευρυθμίας να περιορίσουμε αυτό το σύστημα, έχουμε υποχρέωση να παλέψουμε για να ενισχύσουμε τις αρμοδιότητες του Βουλευτή. Δηλαδή η νομοθετική εξουσία να έχει αυξημένες αρμοδιότητες έναντι της εκτελεστικής και ο καθένας από τους είκοσι έξι Βουλευτές να ελέγχει το όποιο νομοσχέδιο, χωρίς το στενό κορσέ των κομματικών διαχωριστικών γραμμών, αλλά με βασικό κριτήριο τη δική του συνείδηση, τη δική του θέση, τη δική του ευθύνη.

Αν δεν ξανακάνουμε, κύριοι συνάδελφοι, τη Βουλή νομοθετικό Σώμα, η Βουλή θα οδηγηθεί σε πλήρη περιθωριοποίηση και αναξιοπιστία.

Καταθέτω αυτήν τη θέση μου, αυτήν την άποψή μου, αυτήν την αγωνία μου για τη σημερινή υποβάθμιση του ρόλου του Βουλευτή και το πιεστικό ερώτημα και αίτημά μου είναι να προβληματιστούμε όλοι προς την κατεύθυνση που προανέφερα ως μέλος της ευρύτερης αγωνίας για την παρατηρούμενη αλλοίωση της λειτουργίας της δημοκρατίας, σε αυτούς τους μοντέρνους καιρούς που ζούμε και που βιώνουμε και που ουσιαστικά μ' ένα σύστημα που λειτουργεί με τρόπο αυθαίρετο -θα μου επιτραπεί η λέξη- και χυδαίο -και αναφέρομαι για όλο αυτό το σύστημα της διαπλοκής και της διαφθοράς- θα πρέπει να καταλάβει ότι έχει απέναντί του Βουλευτές και ελεύθερους και σκεπτόμενους. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊνονας): Το λόγο έχει ο κ. Κωνσταντίνου.

ΦΩΛΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, σ' αυτήν την ενότητα των άρθρων που συζητούμε σήμερα από το πρωί, νομίζω ότι πάρα πολλοί συνάδελφοι κατέθεσαν εμπειρίες χρόνων, αλλά και αγωνίες για μία περίοδο εντελώς ιδιαίτερη, που ξεκίνησε πριν από δέκα περίπου χρόνια σ' όλο τον κόσμο, αλλά στην Ευρώπη κατά τρόπο ιδιαίτερα γρήγορο και έντονο. Η αμεσότητα της δημοκρατίας, η πραγματική δημοκρατία, ο ρόλος του Βουλευτή, το κύρος του, η πραγματική λειτουργία της δημοκρατίας και όχι άλλων θεσμών που υποκαθιστούν τη δημοκρατία είναι μέσα στον προβληματισμό όλων των συναδέλφων που τοποθετούνται. Νομίζω ότι δεν χρειάζεται να επαναλάβω απόψεις που νομίζω ότι ήταν πάρα πολύ αξιόλογες είτε των συναδέλφων που τώρα μίλησαν είτε άλλων συναδέλφων που μίλησαν το πρωί και ιδιαίτερα την παρέμβαση του Προέδρου της Βουλής.

Όχι στην περιθωριοποίηση, λοιπόν, της Βουλής, είναι η αγωνία που ο καθένας με τον τρόπο του κάνει τις προτάσεις του, ώστε η Βουλή να αναβαθμίζεται κάθε μέρα και περισσότερο.

Έχω όμως την αίσθηση -κι εγώ θα καταθέσω επίσης επί αυτής της αγωνίας μια σκέψη- ότι όταν προσπαθούμε, προτείνουμε, θέλουμε η Βουλή πράγματι να είναι αυτό το όργανο, που μπορεί να πιάνει προβληματισμούς και τους πιο λεπτούς στην κοινωνία, να τους μετουσιώνει σε πολιτικό προβληματισμό και να δίνει λύσεις εδώ μέσα, όταν αυτό το κάνουμε ή επιθυμούμε να γίνεται από το Βουλευτή, νομίζω ότι βάζουμε, όπως λέει η λαϊκή έκφραση, "τα βόδια πίσω από το κάρο". Προηγείται το κόμμα, κύριοι συνάδελφοι, τα κόμματά μας δηλαδή και επί αυτού η συζήτηση που κάνουμε είναι ή έξω ή από μακριά. Δεν τολμούμε να μπούμε στην ουσία του προβλήματος.

Το ίδιο παρατήρησα σε μια άλλη συζήτηση που έγινε κι εδώ αλλά και στην κοινωνία μας πήρε πολύ μεγαλύτερη έκταση, για το θέμα του ασυμβιβαστού των Βουλευτών, λες και ο Βουλευτής είναι ανεξάρτητος Βουλευτής, λες και οι τριακόσιοι, που είμαστε, εδώ μέσα είμαστε διάσπαρτες μονάδες και δεν υπακούμε σε κάποιες κοινές αρχές και κοινούς κανόνες. Είναι τα κόμματα, κύριοι συνάδελφοι, που πάσχουν και δεν είναι οι Βουλευτές που έχουν αδυναμίες. Και ή θα αποφασίσουμε όχι συνταγματικά, πάντως νομικά ναί με ένα νόμο να βάλουμε μια τάξη και μια σειρά στα κόμματα σε γενικές κατευθύνσεις ή θα βολοδερνόμαστε -αν μου επιτρέψετε την έκφραση- συνεχώς επαναφέροντας αυτόν τον τρόπο, συμβάλλοντας κι εμείς στη δική μας υποβάθμιση.

Κάποτε θα πρέπει να συζητήσουμε ειλικρινά και σοβαρά, όπως συζητάμε ειλικρινά και αυτές τις μέρες, για το ρόλο του Βουλευτή και για το ρόλο των κομμάτων, αν αυτά επηρεάζονται, αν υπάρχουν εξωθεσμικά κέντρα, πώς μπορούν να παρέμβουν και να επιβάλουμε κυρώσεις γι' αυτό, αν θέλουμε πράγματι να κάνουμε κάτι ριζοσπαστικό, ουσιαστικό, που να βλέπει στο αύριο;

Στα υπόλοιπα, κύριοι συνάδελφοι, είμαι κι εγώ υπέρ της ενίσχυσης του ρόλου των Επιτροπών της Βουλής. Δεν πιστεύω ότι με αυτόν τον τρόπο γίνεται κατάτμηση της λαϊκής κυριαρχίας από τη στιγμή που οποιοσδήποτε νόμος υποχρεωτικά με έναν μικρό αριθμό Βουλευτών επανέρχεται για έγκριση στη Βουλή, αλλά επίσης συμφωνώ ότι οι λεπτομερειακές ρυθμίσεις πρέπει να αφήσουμε να γίνουν στον Κανονισμό της Βουλής. Θα ήταν

λάθος να προχωρήσουμε σε μεγαλύτερες ρυθμιστικές λεπτομέρειες απ' ό,τι είναι σήμερα η εισήγηση.

Πήρα όμως το λόγο, κύριοι συνάδελφοι, όχι για να πω μερικά απ' αυτά που σκέπτομαι ή να τονίσω πόσο σωστοί ήταν οι συνάδελφοι που τόνισαν άλλες πλευρές επί αυτής της ενότητας, αλλά πήρα το λόγο για να επιμείνω ιδιαίτερα στο άρθρο 79. Άρθρο στο οποίο, όπως γνωρίζετε και στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αλλά και στα χέρια σας έχετε -επειδή είχα κάποιες σκέψεις για το πώς μπορούν τα πράγματα να γίνουν καλύτερα για την περιφέρεια της Ελλάδας, για την ύπαιθρο της χώρας- έχω καταθέσει μαζί με άλλους πενήντα συναδέλφους δύο τροπολογίες. Η μία αναφέρεται στο άρθρο 79, η άλλη στο άρθρο 82, το οποίο δεν συζητούμε σ' αυτήν την ενότητα, αλλά που όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια έχουν άμεση σχέση.

Ωστόσο, ξεκινώντας για το άρθρο 79, ήθελα να κάνω δύο εισαγωγικές παρατηρήσεις: Η μία, κύριοι συνάδελφοι, είναι ότι και εγώ συμφωνώ με εκείνους τους συναδέλφους που υπογράμμισαν ότι είναι πολύ λίγο, αλλά έστω και αυτό πρέπει να το κάνουμε: Ο προϋπολογισμός δηλαδή πρέπει να ψηφίζεται τουλάχιστον δύο μήνες πριν από το τέλος του χρόνου. Η συζήτηση του προϋπολογισμού, κύριε Αυγερινέ. Και αυτό το υπογραμμίζω διότι η ρύθμιση που επιχειρήθηκε ενδεχομένως αντί να βελτιώσει θα μπερδέψει περισσότερο την κατάσταση.

Και το δεύτερο που θέλω να προσθέσω είναι το εξής: Επειδή σε πολλά Υπουργεία παρατηρούνται δαπάνες ανέλεγκτες κατά τη διάρκεια του χρόνου, νομίζω ότι είναι σωστό και δίκαιο και θα συμφέρει περισσότερο και τη χώρα, αν υπάρχουν πρόσθετες δαπάνες κατά τη διάρκεια του έτους, να έρχεται για κάποιο Υπουργείο, που σχεδιάζει να τα κάνει αυτά, συμπληρωματικός προϋπολογισμός.

Έρχομαι τώρα στην τροπολογία, την οποία έχετε στα χέρια σας και που αφορά στο άρθρο 79 με την εξής έννοια: Κύριοι συνάδελφοι, το άρθρο 79 τροποποιείται κατά την πρόταση σε δύο σημεία, στις παραγράφους 3 και 7. Θα πρότεινα, πέραν αυτών των σημείων, αμέσως μετά την παράγραφο 3 που τροποποιείται -και είπα ότι πρέπει να βάλουμε τους δύο μήνες- να προσθέσουμε μία παράγραφο 4, η οποία πρέπει να λέει το εξής: "Μέρος του ετήσιου Προϋπολογισμού του Κράτους κατά ανώτατο όριο 10% των εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού πέραν των διοικητικών δαπανών διατίθεται στις περιφέρειες της χώρας και αποτελεί μέρος του ετήσιου προγραμματισμού των περιφερειών. Η κατανομή των παραπάνω πόρων γίνεται από το Συμβούλιο Περιφερειακής Ανάπτυξης του άρθρου 82 παράγραφος 5, όπως νόμος ορίζει".

Και για να έχουμε μια συνέχεια στη σκέψη μας διαβάζω και την επόμενη τροπολογία στο άρθρο 82 παράγραφος 5: "Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, λειτουργία και αρμοδιότητες του Συμβουλίου Περιφερειακής Ανάπτυξης με τη συμμετοχή εκπροσώπων των περιφερειών της χώρας, εκπροσώπων των κομμάτων της Βουλής καθώς και προσώπων με ειδικές γνώσεις υπό την Προεδρία του Πρωθυπουργού ή εκπροσώπου του".

Ο λόγος που οδηγηθήκαμε όλοι οι συνάδελφοι, που υπογράφουμε αυτές τις δύο τροπολογίες, είναι, κύριοι συνάδελφοι, γιατί θέλουμε να εξάρουμε και να υπογραμμίσουμε το ρόλο των περιφερειών στη χώρα μας, ρόλο που άλλωστε η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη έχει αναγνωρίσει. Και όσοι γνωρίζουν λίγο περισσότερο τα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξέρουν καλά ότι οι δείκτες, τα εισοδήματα, οι επιδοτήσεις, τα κοινοτικά πλαίσια, δίνονται με βάση το μέσο επίπεδο ανάπτυξης των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γνωρίζετε επίσης ότι έχουμε το "προνόμιο" πέντε από τις δέκα φτωχότερες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να βρίσκονται στην Ελλάδα.

Επιβάλλεται, λοιπόν, να διαθέσουμε πόρους και από τον τακτικό προϋπολογισμό δεσμευτικά, ώστε να μπορούν οι περιφέρειες να προγραμματίζουν κάποια έργα για τους νομούς, που εντάσσονται σ' αυτές τις περιφέρειες.

Πρέπει να σημειώσω, κύριοι συνάδελφοι, ότι και εγώ, όπως όλοι μας, γνωρίζω το πόσο δύσκολη είναι η οικονομική κατάσταση της χώρας.

Γι' αυτό, κατ' αρχάς, για να εφαρμοσθεί η σχετική παράγραφος πρέπει να ψηφισθεί νόμος, νόμος που μπορούμε να συμ-

φωνήσουμε πότε θα ψηφισθεί. Δεν σημαίνει ότι αύριο ψηφίζεται, μπορεί να ψηφισθεί μετά από δύο ή τρία χρόνια. Αλλά πέραν αυτών, μπορούμε έτσι στις περιφέρειες να δώσουμε τη δυνατότητα να έχουν ένα ποσό πόρων προγραμματίζοντας κάποια έργα.

Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι αυτό είναι πολύ περισσότερο αναγκαίο. Γιατί αν δεν δώσουμε αυτή τη δυνατότητα στις περιφέρειες, ζούμε το τι συμβαίνει εκεί. Όχι μόνο την αφαίμαξη όχι μόνο τη μετανάστευση, αλλά και τη γήρανση, που κάθε μέρα συντελείται. Νομίζω ότι είναι κάτι που δεν θα πρέπει να φανούμε "δειλοί" και ότι αυτό το Συμβούλιο Περιφερειακής Ανάπτυξης στο τέλος τέλος θα προεδρεύεται από τον Πρωθυπουργό ή εκπρόσωπό του. Θα έχει πρόσωπα ειδικά, που θα μπορούν να επεξεργαστούν όλα τα απαραίτητα στοιχεία-κριτήρια που όπως άλλωστε θα ορίζει και ο νόμος, θα οδηγούν στο να διατεθούν πόροι στη περιφέρεια. Και τέλος θα μπορούν τα κόμματα της Βουλής, όπως η τροπολογία λέει -εκπρόσωποι των κομμάτων της Βουλής- αν θέλουν να ορίζουν εκπροσώπους τους στο περιφερειακό όργανο, ακόμη και Βουλευτές τους ή όλους τους Βουλευτές τους δίνοντας μια νέα αξιολογή δραστηριότητα των Βουλευτών και σε επίπεδο περιφερειακό.

Κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι όλοι οι Βουλευτές της περιφέρειας πρέπει να στηρίξουμε αυτήν την τροπολογία, που υπογράψαμε πάνω από πενήντα Βουλευτές, γιατί νομίζω ότι οι καιροί το απαιτούν και πρέπει να φανούμε τολμηροί.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα απο την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ο κ. Νεράντζης έρχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για μια τόσο σημαντική ενότητα που περιλαμβάνει οκτώ άρθρα και ανάγεται στην οργάνωση και τη λειτουργία της Βουλής, διατίθενται στον κάθε ομιλητή μόλις δέκα λεπτά. Αυτό δεν αποτελεί τον καλύτερο τρόπο προσεγγίσεως του Συντάγματος. Θα έλεγα δε ότι συνιστά λοιδορία και χλεύη προς αυτό.

Επαναλαμβάνω μονότονα αυτήν την παρατήρηση σε κάθε ενότητα, όχι γιατί ευελπιστώ ότι θα συγκινήσω κανέναν. Φοβούμαι ότι τέτοιες απόψεις όχι μόνο δεν εισακούονται, αλλά ούτε καν ακούγονται στην Αίθουσα αυτή από εκείνους που έχουν υποχρέωση να τις ακούουν και να τις προσέχουν. Αλλά το κάνω απο υστεροφημία. Διότι, όταν κάποιος, μετά από καιρό, θα ανατρέξει στα Πρακτικά είτε για λόγους επιστημονικούς είτε για λόγους συστηματικούς είτε για λόγους ερμηνευτικούς, δεν θα ήθελα να καταλογίσει ευθύνη σε κάποιους από εμάς ή και σε όλους είτε διότι βαριόμασταν είτε ότι είχαμε πενία επιχειρημάτων είτε ότι είχαμε δυσκολία προσεγγίσεως του θέματος. Έτσι, λοιπόν, επιλέγω ορισμένα μόνο από τα άρθρα για να μπορέσω να ανταποκριθώ μέσα στα στενά ασφυκτικά πλαίσια του χρόνου. Ο λόγος εν αρχή για το άρθρο 68. Με το άρθρο αυτό, προτείνεται η ριζική αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο θα διεξάγεται το νομοθετικό έργο της Βουλής. Ειδικότερα, το κύριο βάρος του νομοθετικού έργου μετατίθεται στην ουσία, από την Ολομέλεια στις κοινοβουλευτικές επιτροπές. Έχω ζωηρότατες αντιρρήσεις, όχι απλώς επιφυλάξεις, και ως προς τη χρησιμότητα του μέτρου, κυρίως όμως ως προς τη συνταγματικότητα του. Διότι, παραβιάζει ευθέως τη λαϊκή θέληση. Ο λαός δεν εκλέγει τεχνοκράτες, οι οποίοι να γνωρίζουν ένα θέμα. Δεν εκλέγει πρόσωπα ανάλογα με τις ειδικότητές τους, βάσει των οποίων θα καταταγούν -διότι περί κατατάξεως πρόκειται- στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές, που θα επεξεργάζονται τα σχέδια νόμου. Ο λαός εκλέγει πολιτικούς, οι οποίοι πρέπει να έχουν γενική εποπτεία και όχι να ασχολούνται μόνο με τμήματα του όλου. Η Βουλή δεν είναι απλώς ένα εργαλείο, μια μηχανή παραγωγής νομοθετικού έργου. Είναι ασφαλώς και τέτοια, όμως πάνω από όλα είναι ένα βουλευόμενο όργανο, ένα όργανο το οποίο έχει την ανάγκη της συμμετοχής όλων μας, έχει ανάγκη της γνώμης όλων μας, έστω και αν δεν εκφράζεται αυτή η γνώμη πάντοτε και από όλους.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι είναι προφανής η αντισυνταγματικότητα αυτής της κατατήσεως που προτείνει ο κύριος Εισηγητής της Πλειοψηφίας.

Βεβαίως, μία καινούρια διατύπωση δίνει τώρα στο Βουλευτή το δικαίωμα να μετέχει, προς υποστήριξη απόψεών του, σε πολλές επιτροπές, αλλά χωρίς ψήφο. Η ψήφος, όμως, είναι εκείνη η οποία στοιχειοθετεί τη στάση του Βουλευτή και την επικυρώνει. Γνώμη χωρίς ψήφο είναι φως που δεν φωτίζει, είναι φωτιά που δεν καίει.

Ούτε αντιλαμβάνομαι γιατί σε έναν καρκίνο συγχωρείτε να του δώσουμε ασπιρίνη. Με αυτό το αντιδωρο, δηλαδή τη δυνατότητα να μετέχει ο Βουλευτής σε περισσότερες επιτροπές χωρίς ψήφο, δεν κάνουμε τίποτα άλλο παρά να υποδηλώνουμε εμφαντικότερα το ότι είναι λάθος η αφαίρεση αυτής της αποκλειστικής, θα έλεγα, νομοθετικής εξουσίας από την Ολομέλεια.

Επίσης δεν αποτελεί επιχείρημα το ότι και σήμερα το Σύνταγμα που ακόμα ισχύει περιλαμβάνει και προβλέπει τη διάκριση της Βουλής σε τμήματα. Από το 1974 μέχρι σήμερα αυτή η διάταξη δεν εφαρμόστηκε. Άρα, διά της αχρησίας στην πράξη...

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Δεν είναι έτσι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Σε τμήματα. Δεν λέω για τα θερινά.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Σε τμήμα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Πότε εφαρμόστηκε;

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Στη Βουλή το 1977.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Εντάξει. Και μόνο ότι άπαξ αναφέρετε την εφαρμογή, κύριε Παπαθεμελή, αυτό επιβεβαιώνει του λόγου μου το ασφαλές.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Και απέτυχε οίκοι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Ακριβώς. Γι' αυτό και εγκατελείφθηκε. Επομένως, δεν είναι θετικό επιχείρημα η πρόβλεψη και από το ισχύον Σύνταγμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Για την ακρίβεια του λόγου σας ο επεσήμανε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Αλλά και η άσκηση των δικαιωμάτων των μικρότερων κομμάτων της ελάσσονος Αντιπολιτεύσεως δυσχεραίνεται σημαντικά, αφού δεν θα υπάρχει ο κατάλληλος αριθμός Βουλευτών σε αυτήν την πολυδιάσπαση του νομοθετικού έργου σε περισσότερες επιτροπές.

Μην ξεχνάμε ότι ο Πρόεδρος της Βουλής, αλλά και όλοι μας, οι πολιτικοί Αρχηγοί και εμείς οι Βουλευτές, διεξάγουμε έναν αγώνα αναβαθμίσεως και αναθερμάνσεως του ενδιαφέροντος του κοινού για το κοινοβουλευτικό έργο. Ε, λοιπόν, αυτή η προσπάθεια αφυδατώνεται, απονευρώνεται, εξοστρακίζεται με την αφαίρεση και την αφαίμαξη αρμοδιοτήτων από την Ολομέλεια, η οποία ακριβώς, ως εκ του τρόπου με τον οποίο διεξάγονται οι εργασίες της και της ευρύτερης συμμετοχής συγκεντρώνει περισσότερο την προσοχή του κοινού.

Τέλος, με αυτό το σύστημα ο καθένας από εμάς δεν θα γνωρίζει πού, πότε, πώς και τι ψηφίζεται. Θα υπάρχει δηλαδή ουσιαστική αδυναμία ανταποκρίσεως, πολύ δε περισσότερο όταν η γραμματειακή στήριξη και υποστήριξη του καθενός Βουλευτή, σε αντίθεση με τα όσα συμβαίνουν στο Ευρωκοινοβούλιο -ο κ. Αυγερινός ξέρει πολύ καλύτερα- και σε άλλα Κοινοβούλια, είναι σκιάδης -όχι σκαιώδης- για να μην πω ανύπαρκτη.

Έτσι, λοιπόν, εγώ εμμένω στο να διατηρηθεί η αποκλειστική νομοθέτηση από την Ολομέλεια. Αυτό διόλου δεν σημαίνει ότι αντιτίθεται στην ενίσχυση του έργου των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Αντιθέτως θα έπρεπε να θεσπιστεί χρόνος ο οποίος να μεσολαβεί, μεταξύ της καταθέσεως του νομοσχεδίου στη Βουλή και της εισαγωγής αυτού προς συζήτηση στις επιτροπές. Έχουμε περιπτώσεις την Παρασκευή να κατατίθεται το νομοσχέδιο και τη Δευτέρα να καλούμεθα στην Επιτροπή να το συζητήσουμε.

Είμαι επίσης της γνώμης ότι θα πρέπει να παρέχεται περισσότερος χρόνος επεξεργασίας των σχεδίων νόμων ενώπιον των επιτροπών. Πάρα πολλές φορές, σε μία ή το πολύ σε δύο συνεδριάσεις, περνάνε νομοσχέδια τεράστια, πολυνομοσχέδια.

Θα ήμουν επίσης της γνώμης ότι πρέπει να καθιερωθεί το απαράδεκτο της συζητήσεως ενός σχεδίου νόμου στην επιτροπή, όταν επιτέλους δεν συνοδεύεται και από την έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, η οποία συχνά-πυκνά έρχεται μετά και την επιψήφιση αυτού από την Ολομέλεια. Σπανί-

ως συναντούμε αυτήν την έκθεση της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής στην επιτροπή.

Ιδού, λοιπόν, τρόποι πολλοί και ουσιαστικοί, διά των οποίων μπορεί να υποβοηθηθεί η ανύψωση του κύρους και η αύξηση της αποδόσεως του έργου των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Δεν είναι αυτός ο τρόπος που επιλέγει η Πλειοψηφία και ο εισηγητής της ο καλύτερος γι' αυτήν την υπόθεση.

Δεν θα σταθώ στο άρθρο 70, διότι η βασική μου αυτή αντίρρηση διαχέει και το 70 και ένα κομμάτι του 72.

Για το άρθρο 72, όμως, θέλω να προσθέσω κάτι συμπληρωματικά. Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί υπάρχει μία διαφοροποίηση των αρμοδιοτήτων της Ολομελείας μεταξύ της σημερινής καταστάσεως, αυτής δηλαδή που προβλέπει το ισχύον Σύνταγμα και αυτής που εισάγει η ρύθμιση. Δεν περιλαμβάνονται στην πρόταση τα άρθρα 13 και 36 παράγραφος 1, σύμφωνα με το τελευταίο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας συνάπτει και συνομολογεί συνθήκες ειρήνης, συμμαχίας, οικονομικής συνεργασίας και ανακοινώνει αυτές στη Βουλή.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ)

Θεωρώ επίσης ότι πρέπει να προστεθεί ότι στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ολομελείας υπάγονται και η εκλογή μονοπροσώπων ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών ή και των προέδρων των πολυπροσώπων ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών.

Πάμε στο άρθρο 76. Είμαι αντίθετος με την κατάργηση τόσο της παραγράφου 2 όσο και της παραγράφου 8. Η παράγραφος 2 προέβλεπε ότι όταν το ζητήσει το 1/3 της Βουλής μπορεί ένα σχέδιο νόμου ή μία πρόταση να ψηφιστεί σε δύο συνεδριάσεις, οι οποίες να απέχουν τουλάχιστον μεταξύ τους υπό ορισμένες προϋποθέσεις που αναφέρει το άρθρο -και δεν προλαβαίνω να τις διαλάβω- δύο ημέρες. Δεν καταλαβαίνω γιατί, αφού απαιτείται ένας εξαιρετικός αριθμός Βουλευτών που σημαίνει ότι θα πρόκειται για ένα θέμα γενικότερου ενδιαφέροντος, να αφαιρείται αυτή η δυνατότητα.

Επίσης, η παράγραφος 8 του αυτού άρθρου, σύμφωνα με την οποία σήμερα μεν η πρόταση νόμου η οποία αποκρούστηκε από την Ολομέλεια δεν επιτρέπεται εκ νέου να συζητηθεί στην ίδια Σύνοδο, απαλείφεται. Θεωρώ ότι αυτή ακριβώς η συγκεκριμένη ρύθμιση, που ισχύει σήμερα, συμβάλλει στη διατήρηση του κύρους της Βουλής. Δεν μπορεί δηλαδή η Βουλή να θεωρείται πιθανόν ότι θα αλλάξει γνώμη, στην ίδια Σύνοδο, για ένα θέμα στο οποίο ήδη έχει αποφανθεί.

Τέλος, προσεγγίζοντας το άρθρο 79, θεωρώ ότι η συζήτηση περί του απολογισμού πρέπει να διεξάγεται ανά τρίμηνο. Και πρέπει να διεξάγεται ανά τρίμηνο, σε τρόπο ώστε να μπορεί να διαπιστωθούν οι τυχόν αποκλίσεις του προϋπολογισμού και να μπορούν επιτέλους να λαμβάνονται δραστηρικά διορθωτικά μέτρα, τα οποία ώστε να αναμένει κανείς ευλόγως ότι μπορεί να επιφέρουν κάποιο θετικό αποτέλεσμα. Και επειδή ο κώδων έκρουσε, κύριε Πρόεδρε, αφήνω το Βήμα. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο κ. Κούβελας έχει το λόγο.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΚΟΥΒΕΛΑΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα περιοριστώ στο θέμα της μεταφοράς αρμοδιοτήτων από την Ολομέλεια της Βουλής στις Επιτροπές. Αναρωτιέται κανένας ποιος ο λόγος αυτής της μεταφοράς.

Ο κύριος Πρόεδρος της Βουλής όταν μίλησε μετά το μεσημέρι επεσήμανε ότι είμαστε η μόνη Βουλή που συνεδριάζουμε όλες τις ημέρες της εβδομάδας και ολόκληρο το χρόνο. Είμαστε η μόνη Βουλή σε όλη την Ευρώπη. Εφόσον συμβαίνει αυτό, σημαίνει ότι διαθέτουμε αρκετές ώρες, αρκετό χρόνο για νομοθετική εργασία.

Γνωρίζουμε επίσης ότι τα τελευταία χρόνια έχουν καθιερωθεί διαδικασίες επίσπευσης και εξοικονόμησης χρόνου, όπως η οργανωμένη συζήτηση, ο περιορισμός του χρόνου των ομιλητών. Προπάντων όμως, το σημαντικότερο είναι ότι έχει αφαιρεθεί νομοθετική ύλη από τα εθνικά Κοινοβούλια και από το δικό μας Κοινοβούλιο και όσο περνούν τα χρόνια αφαιρείται ακόμη περισσότερο και μεταφέρεται στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λέγεται μάλιστα -μπορεί να είναι υπερβολή- ότι μετά από

λίγα χρόνια, είναι ζήτημα εάν το 20% των αντικειμένων με τα οποία απασχολούνται τα εθνικά κοινοβούλια θα παραμείνει στην αρμοδιότητά τους.

Εάν λοιπόν τα προηγούμενα χρόνια μας αρκούσε ο χρόνος και μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα, τώρα δεν μπορούμε; Ή μήπως είναι λίγοι οι νόμοι τους οποίους έχει ψηφίσει το ελληνικό Κοινοβούλιο; Αντιθέτως μάλλον πάσχουμε από πολυνομία. Μάλλον και εδώ η υπερβολή είναι το χαρακτηριστικό, σαν την πολυφαρμακία, την πολυλογία, την πολυπραγμοσύνη. Το ίδιο και εδώ έχουμε επιδοθεί σε πολυνομία, με ιδιαίτερα μεγάλο κόστος για την εφαρμογή όλης αυτής της νομοθεσίας, με ιδιαίτερα μεγάλο κόστος για την ασφάλεια τη νομοθετική και των συναλλαγών. Δεν ξέρεις τι εφαρμόζεται και τι ισχύει κάθε φορά.

Επομένως το λιγότερο που πρέπει να αναζητούμε είναι η αύξηση της παραγωγής νόμων. Τι άλλο θα αποτελούσε ανάγκη; Η περισσότερη επιμέλεια, η εις βάθος μελέτη, ο βασανισμός το να εξασφαλίσουμε ότι ο ψηφιζόμενος νόμος ανταποκρίνεται στις ανάγκες και καλύπτει αυτό που θα ήθελε ο ελληνικός λαός να παράγει η ελληνική Βουλή. Μα, εάν συμβαίνει αυτό τότε στο αντίθετο πρέπει να οδηγηθούμε.

Ο Βουλευτής είναι εκπρόσωπος του έθνους σύμφωνα με το Σύνταγμα. Δεν είναι καν εκπρόσωπος της εκλογικής του περιφέρειας, δεν είναι καν μόνο αντιπρόσωπος των ψηφοφόρων του και σε καμία περίπτωση βεβαίως δεν είναι αντιπρόσωπος κάποιων συγκεκριμένων ομάδων ή ειδικός για ορισμένα αντικείμενα. Όμως χωρίς να το θέλουμε πιστεύω, σ' ένα τέτοιο όργανο τον μεταβάλλουμε. Μην ξεχνάμε όμως ότι βασική αρχή του δικαίου είναι ότι ο εξουσιοδοτούμενος δεν έχει δικαίωμα περαιτέρω εξουσιοδότησης. Εμείς τι κάνουμε; Έχουμε εξουσιοδοτηθεί από τον ελληνικό λαό να νομοθετούμε. Όμως, αντί να ασκούμε αυτές τις αρμοδιότητες, αυτήν τη βασική αρμοδιότητα και εντολή του ελληνικού λαού, με αυτήν τη διαδικασία την εκχωρούμε σε ένα τμήμα, το οποίο στην καλύτερη περίπτωση θα παράγει νόμους με 25 ψήφους επί των 300, στην πράξη όμως ενδεχομένως με μονοψήφιο αριθμό.

Όμως η εντολή που έχουμε από τον ελληνικό λαό είναι δίγραμμη επιταγή, δεν μπορούμε να την οπισθογραφήσουμε. Η ευθύνη είναι δική μας. Πρέπει να είμαστε παρόντες, πρέπει να παρακολουθούμε, πρέπει να συμμετέχουμε και πρέπει να έχουμε την ευθύνη. Πώς θα την έχουμε την ευθύνη εν όψει αυτών; Λέχθηκε ότι στις Επιτροπές θα γίνεται καλύτερη επεξεργασία. Για να παρακολουθήσουμε τι γίνεται σήμερα:

Σήμερα έρχεται στην Επιτροπή το νομοσχέδιο, συζητείται, ανταλλάσσουν απόψεις και έχει την άνεση ο Υπουργός να ακούσει, να δεχθεί, να απορρίψει. Μπορούμε να δεχθούμε εκπροσώπους των ενδιαφερομένων ή των αρμοδίων, να τους ακούσουμε και να δοθεί χρόνος μέχρι να έρθει στην Ολομέλεια το νομοσχέδιο. Παρακολουθήσαμε τελευταία ένα νομοσχέδιο, που ήταν μάλλον τεχνικού χαρακτήρα και δεν είχαμε μεταξύ μας πολιτικές διαφορές, το νομοσχέδιο για τον ΟΑΣΘ. Το ΚΚΕ είχε μόνο βασικές αντιρρήσεις. Όλοι, λοιπόν, αναζητούσαμε τρόπους να το βελτιώσουμε. Εάν δεν είχαμε το χρόνο, αυτόν που μας δόθηκε στην επιτροπή, αν δεν είχαν ακουστεί οι ενδιαφερόμενοι, αν δεν συζητιόταν εδώ στην Ολομέλεια σε δύο δόσεις -συζητήθηκε τη μία εβδομάδα, διεκόπη, ήρθε την άλλη εβδομάδα- δεν θα έβγαινε το νομοσχέδιο όπως τελικά διατυπώθηκε και που πράγματι πετύχαμε το καλύτερο δυνατό.

Τώρα τι θα γίνεται; Τώρα η Επιτροπή θα συζητάει το νομοσχέδιο μια και έξω, δεν θα υπάρχει προπαρασκευαστικό στάδιο. Εκεί θα συζητείται, θα ανταλλάσσονται απόψεις και εκεί θα ψηφίζεται. Μην πάμε στις εξαιρέσεις, ότι θα μπορεί να επανέλθει εδώ. Και τι θα γίνει που θα μπορεί να επανέλθει εδώ; Και πόσα θα επανέρχονται; Θα συζητείται από μηδενικής βάσεως; Θα γίνεται συζήτηση άνετη, αναλυτική; Θα συζητείται κατ' άρθρον και ενδεχομένως θα ανατρέπονται διατάξεις, που δεν είναι της εγκρίσεως της Ολομελείας; Όχι βέβαια.

Εν πάση περιπτώσει, υπήρχαν άλλοι τρόποι και υπάρχουν, να συζητούνται τα νομοσχέδια και εκτός της Ολομελείας. Ήδη τα Θερινά Τμήματα είναι ένας θεσμός δοκιμασμένος και εν πάση περιπτώσει αντιπροσωπευτικός, με εκατό Βουλευτές. Η κατά-

τμηση της Βουλής σε δύο Τμήματα ξεπεράστηκε από τον κύριο Πρόεδρο της Βουλής, χωρίς καν να το συζητήσει. Όμως θα του θυμίσω ότι όταν ήταν Βουλευτής της αντιπολίτευσης το 1975, που συζητήθηκε το Σύνταγμα, τότε και ο ίδιος και το κόμμα του είχαν πολεμήσει με μανία τη διάταξη αυτή.

Μάλιστα όταν εφαρμόστηκε από το 1977 και μετά κατακρίθηκε και όταν ήρθε το ΠΑΣΟΚ την κατήργησε αυτήν την ευχέρεια. Πώς λοιπόν από το ένα άκρο πηγαίνουμε τώρα στο άλλο, με τόση ευκολία, με τόση άνεση; Και μάλιστα η συζήτηση που έκανε ο κύριος Πρόεδρος της Βουλής δεν ήταν καν επί της ουσίας του θέματος αυτού. Αλλά έλεγε πως πρέπει να συμπεριφέρονται οι Βουλευτές, τι γίνεται με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης κλπ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Μίλησε ως παιδοτρίβης των Βουλευτών, ως γνωστόν. Απαξιωτικά μίλησε.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΚΟΥΒΕΛΑΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Αδικείτε τον Πρόεδρο, κύριε Ανδρεουλάκο. Σας παρακαλώ. Τον αδικείτε και μάλιστα κατάφωρα.

Να μη γράφονται οι διακοπές του κ. Ανδρεουλάκου.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΚΟΥΒΕΛΑΣ: Κύριοι συνάδελφοι, σε μία περίοδο όπου η διαπλοκή αναζητεί και βρίσκει μεθόδους να εισχωρεί στα κόμματα, να επιχειρεί να επηρεάσει άτομα, καμιά φορά και Βουλευτές φοβόμαστε ότι το σύστημα το οποίο προτείνουμε εδώ να εισαχθεί είναι ακόμα μία πόρτα από την οποία θα επιχειρήσει τουλάχιστον η διαπλοκή να εισέλθει και να επιβάλει τις απόψεις της.

Σήμερα ακόμα και οι καλώς νοούμενες πιέσεις μπορεί να εκτονώνονται από τα κόμματα, από τους εισηγητές, από τους Υπουργούς λέγοντας "η δική μου ευθύνη και αρμοδιότητα ως έ-να σημείο φθάνει, από εκεί και ύστερα υπάρχουν και οι τριακόσιοι της Βουλής οι οποίοι αποφασίζουν". Σήμερα, μετά την ψήφιση των προτεινομένων διατάξεων δεν θα μπορεί ούτε να το πει ούτε και να το κάνει διότι στον περιορισμένο μικρόκοσμο της επιτροπής όλες οι πιέσεις θα βρίσκουν τρόπο να είναι αποτελεσματικές, θα βρίσκουν τρόπο να περνάνε τις δικές τους απόψεις.

Κύριοι συνάδελφοι, εάν ξαφνικά ανακαλύφθηκε η ανάγκη της διάσπασης της νομοθετικής αρμοδιότητας σ' αυτές τις επιτροπές, τότε θα πρέπει να πείσουμε και τον ελληνικό λαό και προπάντων οι εισηγητές να εξηγήσουν γιατί όλος ο προηγούμενος κοινοβουλευτικός βίος δεν αντιμετώπισε ανυπέρβλητα προβλήματα νομοθετικής δραστηριότητας και σήμερα ποια είναι αυτή η ανάγκη η οποία θέλει, όχι να πάμε στα δύο Τμήματα της Βουλής, όχι να μεταφέρουμε αρμοδιότητες από την Ολομέλεια στα Θερινά Τμήματα. Θα μπορούσε για παράδειγμα ορισμένες ακόμα αρμοδιότητες που σήμερα δεν μπορούν να ασκηθούν, ορισμένη νομοθετική ύλη, που δεν μπορεί να είναι αρμοδιότητας των Θερινών Τμημάτων να περάσει στα Θερινά Τμήματα. Όμως, μπορεί να επανέλθουν βεβαίως τα δύο Τμήματα του Συντάγματος του 1975.

Αυτό, όμως, ξεπερνάει κάθε όριο και εν πάση περιπτώσει δεν πείθει κανέναν.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Κώστας Γείτονας έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι όλοι συμφωνούμε σ' αυτήν την Αίθουσα ότι η αναθεώρηση των διατάξεων του Συντάγματος που είναι σχετικές με την οργάνωση και λειτουργία της Βουλής είναι μία αδήριτη αναγκαιότητα. Για να ανταποκριθούμε στα νέα δεδομένα, στις εξελίξεις, να αξιοποιήσουμε μία μεγάλη κοινοβουλευτική εμπειρία και φυσικά πάντα με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του νομοθετικού έργου, την ουσιαστικοποίηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου αλλά και την αναβάθμιση του ρόλου του Βουλευτή.

Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι στην εποχή μας σε όλο τον κόσμο η πολιτική απειλείται από ανερχόμενες ιδιωτικές εξουσίες. Τα Κοινοβούλια και οι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί δοκιμάζονται, βάλλονται από πολλές πλευρές. Αν θέλετε, αυτό είναι το

ανοιχτό "εξωτερικό" μέτωπο για τον κοινοβουλευτισμό.

Υπάρχει, όμως, ταυτόχρονα ανοικτό και ένα εσωτερικό μέτωπο, από τις ίδιες τις λειτουργίες του, που πρέπει να αντιμετωπίσουμε εάν θέλουμε ο κοινοβουλευτισμός να αποφύγει την περιθωριοποίηση και την κρίση. Ποιο είναι το εσωτερικό μέτωπο; Είναι κάτι που συμβαίνει σε όλα τα κοινοβούλια και στο δικό μας. Είναι το εξής: Η νομοθετική λειτουργία του Κοινοβουλίου πολιορκείται από την εκτελεστική εξουσία, με αποτέλεσμα να περιορίζεται σημαντικά ο ρόλος του Βουλευτή και η ανεξαρτησία του.

Από την άλλη πλευρά εμείς οι ίδιοι οι Βουλευτές και την ιδιότητά μας αλλά και ως μέλη των κομμάτων, που είναι θεσμοί κατά το Σύνταγμα, δεν είμαστε άμοιροι των ευθυνών. Με τη στάση μας, την εν γένει συμπεριφορά μας, την ίδια την ποιότητα του έργου μας.

Ακόμα θα πρόσθετα ότι γινόμαστε τελευταία όμηροι της εικονοκρατίας και διολισθαίνουμε σε υποκατάσταση του ιερού αυτού βήματος της Βουλής από το διάλογο σε άλλα φόρα και ιδιαίτερα από την παρουσία μας στα τηλεοπτικά παράθυρα. Άρα, στον πυρήνα της αναθεωρητικής πρωτοβουλίας θα πρέπει να είναι ένας σύγχρονος θεσμικός, αλλά πολύ περισσότερο ενσχυμένος πολιτικός ρόλος του Κοινοβουλίου.

Στο λίγο χρόνο που έχω θα σταθώ σε λίγα σημεία, από όλα τα άρθρα που συζητούμε.

Πρώτον, στο επίμαχο θέμα της αρμοδιότητας της ψήφισης των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμων από τις Διαρκείς Επιτροπές. Έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς και σήμερα στην Αίθουσα σειρά επιχειρημάτων από όλους -αξιόλογες ήταν οι τοποθετήσεις των συναδέλφων, τις περισσότερες από τις οποίες παρακολούθησα από τη θέση του Προεδρεύοντος- υπέρ και κατά της πρότασης γι' αυτήν την αρμοδιότητα. Πολλά εκατέρωθεν έχουν τεκμηριωμένη βάση, αλλά και λογική.

Εγώ θέλω να συμβάλω σε αυτήν τη συζήτηση με ορισμένες διαπιστώσεις και με μία πρόταση.

Η πρώτη διαπίστωση είναι η εξής -και να μη σπεύσουν κάποιοι να αντιδράσουν, αλλά να περιμένουν να ολοκληρώσω στην ομιλία μου: Η θεσμοθέτηση αποφασιστικών αρμοδιοτήτων στις Διαρκείς Επιτροπές δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι κάτι το καινούριο, ότι είναι εκτός του πνεύματος του Συντάγματος, διότι, όπως ειπώθηκε, στο άρθρο 70 του Συντάγματος προβλέπεται ήδη ο καταμερισμός των εργασιών του Κοινοβουλίου με τη λειτουργία των Τμημάτων. Είναι άλλο ζήτημα τότε και πώς δούλεψε αυτή η διάταξη.

Δεύτερη διαπίστωση: Είναι κοινός τόπος ότι δεν είμαστε ικανοποιημένοι από το επίπεδο του νομοθετικού έργου. Επομένως η αποφόρτιση της Ολομέλειας από το νομοθετικό έργο υπό προϋποθέσεις και όπου μπορεί να γίνει για να ενισχυθεί ο πολιτικός της ρόλος, είναι δυνατόν να οδηγήσει σε μια πληρέστερη και ποιοτική επεξεργασία των νομοθετημάτων.

Επίσης, το λέω ιδιαίτερα για τα μικρά κόμματα, αλλά και για όλη την Αντιπολίτευση, μπορεί υπό προϋποθέσεις -εάν δεν τηρηθούν οι προϋποθέσεις μπορεί να συμβεί το αντίστροφο- να δώσει περισσότερες δυνατότητες στα κόμματα για την ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή στη νομοθετική διαδικασία. Κοντολογίς, δηλαδή, η δεύτερη μου διαπίστωση είναι, ότι η μείωση του φόρτου της Ολομέλειας μπορεί να οδηγήσει ενδεχομένως υπό προϋποθέσεις σε εξασφάλιση ταυτόχρονα ποιότητας και αποτελεσματικότητας στο κοινοβουλευτικό έργο είτε το νομοθετικό είτε το ελεγκτικό.

Τρίτη διαπίστωση: Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η ταχύτητα στις εξελίξεις όσον αφορά στο οικονομικοκοινωνικό γίνεσθαι απαιτούν συν τοις άλλοις και ευέλικτες διαδικασίες στους ρυθμούς του Κοινοβουλίου, με σκοπό τη θεσμική διασφάλιση των συνεχώς ανανεωμένων εργαλείων και μέσων άσκησης πολιτικής. Αλλάζουν συνεχώς -πρέπει να αλλάζουν- τα εργαλεία πολιτικής λόγω των εξελίξεων, για να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα που δημιουργούνται.

Τέταρτη διαπίστωση: Με την αναθεωρητική πρόταση, όμως, ανακύπτουν μια σειρά ζητήματα που οφείλουμε να τα εξετάσουμε και θέλω να τα καταθέσω:

Πρώτον, δεν είναι αβάσιμος ο φόβος για τον κίνδυνο κατά-

τμησης και διάσπασης του Κοινοβουλίου ως οργάνου ενιαίας έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας, όπως επίσης δεν είναι αβάσιμος ο φόβος και για τον κίνδυνο που εκφράζεται περιθωριοποίησης του Βουλευτή, που πρέπει να διατηρήσει την ελευθερία του, αλλά και την αυτόνομη παρουσία του.

Ουδείς φυσικά επιθυμεί να είναι έτσι ο Βουλευτής. 'Αρα δεν είναι απλό να δεχθούμε ότι ένας Βουλευτής δεν θα έχει λόγο. Ευτυχώς αυτό διορθώθηκε το πρωί, γιατί αυτό -χωρίς λόγο- προβλεπόταν στην αρχική πρόταση. Και πολύ περισσότερο δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι δεν θα έχει ψήφο κατά τη διαδικασία ψήφισης της πλειονότητας των σχεδίων νόμων. Δεύτερον, το νομοθετικό έργο δεν μπορεί να έχει ισότιμη κατανομή στις Διαρκείς Επιτροπές. Είναι δυνατόν σε μια ολόκληρη σύνοδο μια επιτροπή να μην έχει καθόλου νομοθετικό έργο και οι Βουλευτές της να είναι αχρηστευμένοι. Εδώ γεννιούνται μια σειρά ζητημάτων.

Τρίτον, με την πρόταση όπως είναι διατυπωμένη θίγεται κατά τη γνώμη μου η κανονιστική αυτονομία της Βουλής η οποία είναι κατοχυρωμένη από το ίδιο το Σύνταγμα στο άρθρο 65, που ρυθμίζει ότι μόνο με τον Κανονισμό της ελεύθερα και δημοκρατικά καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας της. Κατά βάση ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής ανήκει στο πεδίο της αυτονομίας της. Πιστεύω ότι στο πλαίσιο του Συντάγματος μπορούμε να έχουμε κάθε φορά τις απαραίτητες νέες δομές οργάνωσης και λειτουργίας και τις ευέλικτες διαδικασίες.

Πέραν των όσων ανέφερα προκύπτει σωρεία πρακτικών και ερμηνευτικών προβλημάτων που μπορούν να μας οδηγήσουν σε παρενέργειες, σε αδιέξοδα, είτε και σε φαλκίδευση του στόχου μέσα από "πολιτικές" σκοπιμότητες. Κατ' αρχήν είναι ενδεχόμενη η συνειδητή προσπάθεια των κυβερνήσεων για ψήφιση της πλειονότητας των νομοσχεδίων από τις κοινοβουλευτικές επιτροπές. Και αντιστρόφως μπορεί να υπάρξει κατάχρηση του δικαιώματος -αναφέρομαι στην πρόταση- από την Αντιπολίτευση για την απόφαση της ψήφισης ή για επαναφορά στην Ολομέλεια. 'Αρα θα παίζουμε ένα πινγκ πόνγκ! Και ούτε χρόνο πρόκειται να κερδίσουμε, όπως είναι διατυπωμένη η πρόταση.

Ακόμη είναι δυνατή η δυσλειτουργία από τη συνύπαρξη ουσιαστικά έξι μικρών και μιας μεγάλης Ολομελείων που θα μετατρέψει το Σώμα σε μια "κινούμενη άμμο".

Επίσης είναι δυνατόν να έχουμε αδιαφάνεια στην επιλογή των Βουλευτών για τη συμμετοχή τους στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Είναι ενδεχόμενο επίσης να αναπτυχθεί "βιομηχανία" αντικατάστασης Βουλευτών σε κρίσιμα νομοσχέδια.

Ένα άλλο παράδειγμα. Θέματα σε σχέση με το ρόλο του Προεδρείου της Βουλής και των Προέδρων των Επιτροπών. Όπως είναι διατυπωμένη η πρόταση και επειδή ούτε ο Πρόεδρος της Βουλής ούτε τα μέλη του Προεδρείου συμμετέχουν στις επιτροπές, θεωρητικά για εμάς του Προεδρείου -που είναι διακομματικό- αχρηστεύεται η ψήφος μας για το μεγαλύτερο αριθμό νομοσχεδίων.

Επίσης -τονίστηκε και το πρωί- η αδυναμία να ψηφίζεται ένα σχέδιο νόμου μόνο από την επιτροπή στην οποία ανήκει το Υπουργείο, με την κατανομή που υπάρχει, ενώ το περιεχόμενο του νόμου μπορεί να αφορά σε μεγάλο βαθμό άλλη ή άλλες επιτροπές. 'Ετσι θα πρέπει αναγκαστικά αν θέλουμε να το αποφύγουμε αυτό να προβλέψουμε κοινές συνεδριάσεις των επιτροπών με όλα τα προβλήματα.

Συνεκτιμώντας όλα τα ανωτέρω συμφωνώ με την πρόταση που έκανε το πρωί ο Πρόεδρος της Βουλής να ριζούμε το βάρος στον Κανονισμό. Προτείνω, λοιπόν, συγκεκριμένα ότι πρέπει να προβλεφθεί συνταγματικά ότι "ο Κανονισμός της Βουλής δύναται να προβλέπει ότι το νομοθετικό έργο που καθορίζεται απ' αυτόν μπορεί να γίνεται και στις κοινοβουλευτικές επιτροπές υπό προϋποθέσεις και υπό τους περιορισμούς του άρθρου 72". Να μείνουμε εκεί. Στην περίπτωση αυτή οπωσδήποτε κάθε Βουλευτής θα έχει το λόγο.

Με βάση αυτήν την πρόταση να γίνουν όλες οι απαραίτητες αναδιοργανώσεις των άρθρων 68 παράγραφος 1 και 70 παράγραφοι 2, 3, 4 και 5. Τα υπόλοιπα να αφεθούν στον Κανονισμό της Βουλής. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι σαφές ότι χρειαζόμαστε καινοτομικές παρεμβάσεις στην οργάνωση και

λειτουργία της Βουλής, ώστε να αναδεικνύεται στην πράξη ο ρόλος και η αποστολή της ως ενιαίου οργάνου έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας αλλά και ως ενός δημόσιου forum διαλόγου, αντίλογου και σύνθεσης. Δηλαδή, χρειαζόμαστε ενίσχυση του πολιτικού λόγου της Βουλής.

Επομένως τι πιστεύω; Σε συνθετική λύση προς αυτήν την κατεύθυνση. Θα πρέπει να την αναζητήσουμε μέχρι τέλος με τις κατάλληλες διατυπώσεις. Είναι πολύ μεγάλο το ζήτημα το οποίο ο συζητούμε και μπορούμε να βρούμε συνθετική λύση με αξιοποίηση όλων των προτάσεων που ακούστηκαν -και σήμερα ακούστηκαν πολλές και σημαντικές προτάσεις- αλλά πάντα με κοινό παρονομαστή της τελικής προτάσεως την κανονιστική αυτονομία της Βουλής. Εδώ πιστεύω, ότι είναι και το κλειδί, για μια χρυσή τομή στο ζήτημα, την οποία μπορούμε να βρούμε.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο Επίτιμος Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Μητσολάκης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούγοντας τον Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Γείτονα προ ολίγου είχα την αίσθηση ότι δεν είμαστε έτοιμοι για να πάρουμε απόφαση πάνω σε αυτό το μεγάλο θέμα.

Το πρώτο που θέλω εγώ να πω είναι ότι σήμερα αυτό το κεφάλαιο το οποίο συζητούμε είναι από τα πιο σημαντικά και είναι το κατ'εξοχήν κεφάλαιο που έπρεπε να μας ενδιαφέρει εμάς τους Βουλευτές. Λυπούμαι, διότι αυτή η συζήτηση γίνεται μπροστά σε κενά έδρανα! Η παρουσία είναι μικρή, απαράδεκτα μικρή!

Όποιος έχει παρακολουθήσει το Κοινοβούλιο τα τελευταία χρόνια, είναι βέβαιο ότι δεν μπορεί να είναι ευτυχής για το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται σήμερα, για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί. Δεν είναι ευτυχής ούτε για τον τρόπο με τον οποίο ψηφίζονται οι νόμοι ούτε και προπαντός για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται -για να είμαι ακριβέστερος, δεν γίνεται- ο κοινοβουλευτικός έλεγχος.

Οι παλαιότεροι θυμούμαστε ότι πριν από τη δικτατορία οι νόμοι εψηφίζοντο σε δύο αναγνώσεις και μετά στο σύνολο. Από εκεί και πέρα ορθώς απλοποιείται ο τρόπος ψήφισης του νόμου. Και φθάσαμε τώρα στο σημείο -να είμαστε μεταξύ μας ειλικρινείς- τη νομοθετική εργασία να μην την παρακολουθούν οι Βουλευτές, αλλά να γίνεται ψήφιση νόμων με παρουσία μονοψηφίου αριθμού Βουλευτών. Και αυτό το οποίο συμβαίνει στην πραγματικότητα, είναι να έρχονται διαρκώς και μεγαλύτερα νομοσχέδια και περισσότερες προσθήκες, "τροπολογίες" άσχετες παντελώς και ολόκληρα νομοσχέδια εισάγονται την τελευταία ώρα, μεταμεσονυκτίως χωρίς καμία συζήτηση και ψηφίζονται ως δήθεν τροπολογίες από ελάχιστους Βουλευτές. Δεν μπορεί να είμαστε ευτυχείς για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούμε. Και πρέπει να το πούμε αυτό καθαρά.

Εγώ έζησα τις παλαιότερες Βουλές. Ψηφίζαμε κατ'άρθρο. Σήμερα, ψηφίζουμε κατά κεφάλαιο. Φτάσαμε στο σημείο να ψηφίζουμε κατά ομάδα κεφαλαίων και να πρέπει μέσα σε πέντε λεπτά να μιλήσεις για τριάντα άρθρα, δηλαδή να μην μιλήσεις. Έχω τη σαφή αίσθηση ότι ορισμένες φορές ψηφίζονται νόμοι τους οποίους δεν έχει διαβάσει κανείς από τους τριακοσίους. Και έχω και την επιβεβαίωση ότι ορισμένες φορές μας ξεφυγαν πράγματα τα οποία κανείς δεν κατάλαβε.

Θα μου πείτε, ο ρόλος μας είναι να ψηφίζουμε ποσότητα; Η ποσότητα είναι το πρόβλημα ή η ποιότητα; Είναι πράγματι ένα μεγάλο θέμα. Ο εισηγητής της Πλειοψηφίας είπε μια σκληρή αλήθεια, εξήγησε, γιατί ψηφίζουμε τόσους πολλούς νόμους. Διότι τα κανονιστικά διατάγματα εκδίδονται δυσκολότερα επειδή υφίστανται μια επεξεργασία καλύτερα απ'ό,τι ο νόμος. Η προσθήκη της τελευταίας ώρας, η οποία έρχεται μεταμεσονυκτίως, εξευτελίζει το Κοινοβούλιο, αλλά διευκολύνει τις κυβερνήσεις.

Αυτές είναι οι πραγματικότητες, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αν θέλουμε να τις δούμε κατά πρόσωπο και με βάση αυτό να αποφασίσουμε.

Η δική μου προσωπική εμπειρία είναι ότι τα θερινά Τμήματα δούλεψαν σωστά. Η κατανομή της Βουλής σε δυο Τμήματα δεν επέτυχε αλλά τα Θερινά Τμήματα με τους εκατό Βουλευτές

δούλεψαν σωστά. Η δική μου εμπειρία είναι ότι οι επιτροπές απετέλεσαν πρόοδο με τον τρόπο που δουλεύουν σήμερα. Δουλεύουν πιο ουσιαστικά, οι Υπουργοί παρίστανται περισσότερο, ακούνε, γίνονται ακροάσεις, αυτά όλα ενισχύονται περισσότερο. Οι επιτροπές της Βουλής είναι ζωντανά όργανα τα οποία πέτυχαν. Αντίθετα τραγικά απέτυχε η Ολομέλεια και στον κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Κύριοι συνάδελφοι, δεν θα πω τίποτα το οποίο θα σας εκπλήξει αν σας πω ότι σήμερα καταργήθηκε η επερώτηση. Η επερώτηση είναι γελοία υπόθεση, εξευτελίζει τη Βουλή. Ένας Υφυπουργός έρχεται -δεν θέλω να θίξω κανέναν Υφυπουργό- ποτέ δεν έρχεται ο Πρωθυπουργός σε επερώτηση, ποτέ δεν έρχεται ο πρώτος Υπουργός -ενόχληση τη θεωρεί και στέλνει κάποιον από τους Υφυπουργούς του- και από εκεί και πέρα παραλαύνουν, αναγιγνσκουν ως επί το πλείστον οι Βουλευτές την επερώτησή τους και διάλογος δεν γίνεται. Καταργήθηκε ο διάλογος σ' αυτό το Κοινοβούλιο. Το έχετε αντιληφθεί; Παλαιότερα γινόταν επιτέλους ένας διάλογος και ακόμη γίνεται μεταξύ του Αρχηγού της Αντιπολιτεύσεως και του Πρωθυπουργού. Ίσαμε εκεί γίνεται ο διάλογος, από εκεί και πέρα κτυπάνε τα κουδούνια. Και έχουμε όλοι την τάση με τον Κανονισμό να σταματήσουμε το ζωντανό διάλογο που είναι η ουσία του κοινοβουλευτικού έργου. Ενώ στις επιτροπές, κοινοβουλευτικός διάλογος γίνεται. Τον Υπουργό τον έχουμε εκεί μπροστά μας και μια προσπάθεια ουσιαστική βελτίωσης του νόμου και αλληλοενημέρωσης και αλληλοεπηρεασμού γίνεται. Στην Ολομέλεια γίνεται πολύ λιγότερο.

Με αυτά τα δεδομένα θα ήθελα να πω ότι έπρεπε να δούμε ορισμένα πράγματα πιο πολύ σε βάθος. Η ώρα του Πρωθυπουργού είναι εμπαιγμός. Δεν είναι δυνατόν ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως να έχει δυο λεπτά για να παρουσιάσει ένα θέμα. Εγώ δεν είμαι υπέρ του πολλού. Εγώ νομίζω ότι επιγραμματικά πρέπει να μιλάμε, αλλά πρέπει να γίνεται διάλογος. Και ο Πρωθυπουργός πρέπει να έρχεται. "Ωρα του Πρωθυπουργού" να αποφασίζει κάθε δεκαπέντε μέρες ότι θα έρχεται να διαλέξει δυο ερωτήσεις εκ των οποίων η μια να είναι στημένη -έχει παρακαλέσει ένα Βουλευτή του κόμματός του να τον ερωτήσει για να πει ορισμένα πράγματα -δεν χρειάζεται ο Πρωθυπουργός. Ο Πρωθυπουργός παλαιότερα και νομίζω και σήμερα από τον Κανονισμό δικαιούται να έρθει στη Βουλή και να πει ότι θέλει και να ανοίξει διάλογο. Αυτό θα πει Κοινοβούλιο. Δεν είναι ανάγκη ο Πρόεδρος της Βουλής να του κτυπά το κουδούνι από πάνω! Διότι εκεί καταλήξαμε σήμερα ούτε ο Πρωθυπουργός να μη μπορεί να μιλήσει. Διότι στο όνομα δήθεν της ταχύτητας καταργείται ο διάλογος στη Βουλή.

Υπήρξαν πολλά άλλα θέματα για τα οποία θα μπορούσε κανείς να μιλήσει δια μακρόν αλλά θεώρησα καθήκον μου να πω αυτά τα πράγματα για να καταλήξω από εκεί και πέρα ότι ασφαλώς υπάρχει ανάγκη να ενισχύσουμε το έργο των επιτροπών. Παρακολούθησα με πολλή προσοχή τις αντιρρήσεις. Πρέπει να σας πω ότι εγώ στην επιτροπή αναθεώρησης ψήφισα υπέρ της διατάξεως όπως προτείνεται. Αλλά δεν έχω καμία δυσκολία να σας πω ότι από το διάλογο που γίνεται αντιλαμβάνομαι ότι πράγματι πρέπει να σκεφθούμε πολύ σοβαρά πώς, κατά ποιο τρόπο θα το οργανώσουμε και σε ποια έκταση. Μην κάνουμε κανένα λάθος και προχωρήσουμε περισσότερο απ' ό,τι πρέπει και μετά βρεθούμε ενώπιον αδυναμίας να υποχωρήσουμε.

Ίσως η πρόταση η οποία ακούστηκε πρωτίτερα να αποτελέσει τη χρυσή τομή. Εγώ δε, δεν δυσκολεύομαι να πω ότι δεν είναι ανάγκη να είναι απόλυτα αυστηρή και ξεκαθαρισμένη η λύση που θα δώσουμε διότι στην πορεία μπορούμε να προσαρμοστούμε. Εγώ είμαι πάντοτε υπέρ της προσαρμογής. Εγώ δεν είμαι υπέρ των απολύτων λύσεων, διότι πολλές φορές έχω διαπιστώσει ότι αλλάζουμε γνώμη, διότι τα πράγματα μας πειθούν ότι πρέπει να αλλάξουμε. Κατά συνέπεια είμαι μεν κατ' αρχήν υπέρ της προτάσεως η οποία γίνεται διότι έχει ασφαλώς πολλά πλεονεκτήματα, αλλά κρατώ αυτήν τη βασική επιφύλαξη. Να αποφασίσουμε με τον Κανονισμό της Βουλής.

Θα ήθελα όμως, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να πω και μερικά πράγματα για το θέμα του προϋπολογισμού και για το θέμα των δαπανών. Διότι νομίζω ότι είμαστε

και εκεί τελείως εκτός πραγματικότητας.

Δεν ξέρω, αγαπητοί συνάδελφοι, εάν -ιδίως οι νεότεροι από εσάς- αν έχετε καταλάβει πώς λειτουργεί ο ελληνικός προϋπολογισμός. Δεν ξέρω αν έχετε καταλάβει ότι αυτό το οποίο ψηφίζουμε είναι ένα χαρτί που δεν έχει καμία απολύτως αξία. Ονομαστική αξία έχει. Πολιτική εκφράζει. Ευχή εκφράζει.

Από εκεί και πέρα ο Υπουργός των Οικονομικών έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει πιστώσεις και να αλλάξει ό,τι θέλει στον προϋπολογισμό. Ο κάθε άλλος Υπουργός δεν έχει το δικαίωμα να κάμει χρήση των πιστώσεων του Υπουργείου του, αυτά που του δίδει στην εκκίνηση η Κυβέρνηση και που ψηφίζει η Βουλή με τους τριακόσιους. Δεν έχει το δικαίωμα να μεταφέρει πίστωση από το ένα κονδύλι στο άλλο. Πρέπει να εγκρίνει ο Υπουργός των Οικονομικών.

Και βεβαίως ο Υπουργός των Οικονομικών είναι ο μόνος ο οποίος διαχειρίζεται το αποθεματικό και βεβαίως αυτός που διαχειρίζεται το έλλειμμα. Και εδώ ακριβώς θέλω να επιμείνω.

Γνωρίζετε ότι μπορεί μία κυβέρνηση να δημιουργήσει όσο έλλειμμα θέλει, χωρίς να ρωτήσει καμία Βουλή; Η δεκαετία του '80 απετέλεσε μία τραγική εμπειρία για την Ελλάδα. Διότι στη δεκαετία του '80 για πρώτη φορά οι κυβερνήσεις της εποχής εκείνης εθεώρησαν ότι δεν πρέπει να δεσμεύονται στις δαπάνες από τα έσοδα και ότι δύνανται να πραγματοποιήσουν δαπάνες με βάση το δανεισμό. Όχι μόνο δαπάνες επενδύσεων, που επιτέλους είχαν κάποια λογική, αλλά δαπάνες καταναλωτικές. Και έτσι χρεώσαμε μία γενιά.

Αυτό όμως είναι κάτι το οποίο το Σύνταγμα το επιτρέπει. Δεν υπάρχει κανένας απολύτως περιορισμός. Είναι, λοιπόν, δυνατόν να προχωρήσουμε σε ελλειμματικούς προϋπολογισμούς; Και κάτι άλλο που είναι ακόμα χειρότερο: Είναι δυνατόν να επιβαρύνουμε το κράτος χωρίς να περάσει η πρόβλεψη της δαπάνης από τον Προϋπολογισμό;

Είχα την ευκαιρία από το Βήμα αυτό να πω -ερευνώντας προϋπολογισμούς- ότι το δημόσιο χρέος, το οποίο έχουμε και το οποίο είναι ιλιγγιώδες, όπως ξέρετε, έχει κατά το 50% πραγματοποιηθεί χωρίς να περάσουν οι δαπάνες από τον προϋπολογισμό. Βεβαίως εκ των υστέρων έρχονται για ψήφιση στη Βουλή ως έλλειμμα. Η Βουλή όμως δεν έδωσε τη συγκατάθεσή της για να πραγματοποιηθούν αυτές οι δαπάνες. Όταν, λοιπόν, το μισό δημόσιο χρέος πραγματοποιείται χωρίς να πάρει μυρωδιά η Βουλή, τι κάθεστε και κουβεντιάσετε πώς θα εξασφαλίσετε τη λεπτομέρεια; Είναι "η ουρά του ποντικού να μη στάξει".

Και ακόμη θα σας πω και κάτι άλλο: Το χρέος, ο επίσημος δανεισμός, τον οποίο κάνει το κράτος, περνά από τη Βουλή; Σήμερα ακριβώς συζητούμε για το περίφημο θέμα των αεροπλάνων τεταρτης γενιάς. Αεροπλάνα τεταρτης γενιάς σημαίνει μία επιβάρυνση αγοράς μεν τριών τρισεκατομμυρίων, μαζί με τη συντήρηση δε ενδεχομένως πέντε και έξι τρισεκατομμυρίων. Αυτή η δαπάνη, εάν τελικά η δαπάνη αποφασισθεί από την οποία κυβέρνηση, θα βαρύνει παιδιά και εγγόνια. Εγώ προσωπικά πιστεύω ότι θα είναι τρέλα να το κάνουμε, εάν η Κυβέρνηση το αποφασίσει. Πάντως, το σημαντικό είναι ότι θα το αποφασίσει χωρίς να ρωτήσει τη Βουλή. Η Βουλή δεν ερωτάται σε μία τέτοια περίπτωση. Και εσείς μιλάτε για το πώς ο Προϋπολογισμός θα εγκριθεί!

Θα σας πω και ένα τελευταίο, που έχει πει πολλές φορές και το προτείνω στην Κυβέρνηση να το κάνει επιτέλους στο Σύνταγμα. Ποιος δεσμεύει το κράτος με την υπογραφή του; Ποιος μπορεί να δώσει εγγύηση για ένα δάνειο; Πέραν των δανείων τα οποία συνάπτει το ίδιο το κράτος και για τα οποία μίλησα ήδη, υπάρχουν και οι περιπτώσεις -πολλές και σημαντικές- όπου το κράτος δίνει εγγύηση. Ποιος εγγυάται; Ο Υπουργός των Οικονομικών. Ο Υπουργός των Οικονομικών εγγυάται χωρίς καν να αποφασίζει το Υπουργικό Συμβούλιο. Ο Υπουργός των Οικονομικών μπορεί να δεσμεύσει τα παιδιά σας και τα εγγόνια σας.

Τα λέω αυτά ως παλαιός Υπουργός των Οικονομικών. Στο πετσί μου είναι, πάντοτε το λέω, Υπουργός των Οικονομικών έχω μείνει. Ξέρω όμως ακριβώς τι μπορεί να κάνει ο Υπουργός των Οικονομικών. Είναι δυνατόν να αφήνουμε αυτήν την ευχέρεια έτσι;

Εγώ είχα ζητήσει επανειλημμένως από την Κυβέρνηση, τη σημερινή Κυβέρνηση να μην μπορεί ο Υπουργός των Οικονομικών

να δεσμεύει χωρίς έγκριση της Βουλής. Η Βουλή θα έπρεπε να δίνει την έγκρισή της για να υπάρχει εγγύηση του κράτους. Αλλιώς τι έλεγχος των δαπανών θα υπάρχει, κύριοι συνάδελφοι, όταν μπορεί ο Υπουργός των Οικονομικών με μία υπογραφή να δεσμεύει το κράτος για δισεκατομμύρια ή τρισεκατομμύρια; Για ποιον έλεγχο μιλάτε;

Τα λέω αυτά όλα, κύριοι συνάδελφοι, όχι για να γκρινιάζω και να είμαι αρνητικός, αλλά για να προσγειώσω λιγάκι τη συζήτηση και για να πω ότι οι διατάξεις οι οποίες ψηφίζουμε, πρέπει να υπηρετήσουν βασικά αυτές τις ανάγκες για τις οποίες προηγουμένως μιλήσα. Το Κοινοβούλιο τελικά -και να μη γελοιάστε- δεν θα το ζωντανέψουμε και δεν θα το αναβαθμίσουμε με καμία συνταγματική ή άλλη διάταξη ούτε με τον Κανονισμό ούτε με το Σύνταγμα. Το Κοινοβούλιο θα το αναβαθμίσουμε από την ώρα που θα αρχίσει και πάλι να παίζει το ρόλο τον οποίο οφείλει να παίζει στη διαμόρφωση των πολιτικών πραγμάτων. Θα το αναβαθμίσουμε από την ώρα που αυτοί, που έχουν τις ευθύνες αυτού του τόπου, αποδείξουν ότι το αγαπούν και το τιμούν. Τότε μόνο θα αναβαθμιστεί το ελληνικό Κοινοβούλιο!

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Γκατζής έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ: Κύριοι Βουλευτές, το πολίτευμά μας είναι η αντιπροσωπευτική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Εκφράζεται μέσω των εκπροσώπων της, των Βουλευτών. Από ποια όμως σκοπιά σήμερα η Κυβέρνηση και η Νέα Δημοκρατία θέλουν αυτά τα δικαιώματα τα συνταγματικά των Βουλευτών, αλλά και την απαξίωσή τους, κατά την άποψη τη δική μας, να αφαιρέσουν από τους Βουλευτές; Ποια είναι η σκοπιμότητα που σήμερα ισχυρίζεται η Κυβέρνηση -ακούσαμε πολλές εδώ απόψεις από την Κυβέρνηση και από τη Νέα Δημοκρατία- ότι πρέπει να περιοριστεί τελικά ο ρόλος της Βουλής και βασικά θέματα, εκτός του άρθρου 28 που προβλέπονται εκεί βασικά θέματα εθνικής κυριαρχίας και κυριαρχικών δικαιωμάτων, να περνάνε στην Επιτροπή; Κι εκεί στην Επιτροπή, κύριοι Βουλευτές, θα περάσουν νομοσχέδια όπως πέρασαν οι εργασιακές σχέσεις ή ο τρομονόμος, αν δεν τον φέρει τώρα γρήγορα η Κυβέρνηση, νομοσχέδια όπως αυτά που περνάνε για την υγεία και την παιδεία, ασφαλιστικό; Αυτά τα σοβαρά θέματα θα περάσουν και θα εγκριθούν από είκοσι έξι Βουλευτές της Πλειοψηφίας τουλάχιστον.

Αναλογίζεται κανένας ποια είναι σήμερα τα μέτρα αυτά που παίρνει η Κυβέρνηση και γιατί τα παίρνει; Εμείς έχουμε ξεκαθαρίσει θέση και ξέρουμε γιατί τα παίρνει. Ο εισηγητής μας από την αρχή ακόμη, όταν συζητιόταν η αναθεώρηση του Συντάγματος, τάχθηκε ενάντια στην αναθεώρηση του Συντάγματος, γιατί ξέραμε εκ των προτέρων ότι αυτή η Κυβέρνηση με αυτήν την πολιτική που ακολουθεί, δεν είναι δυνατόν παρά να πάρει περισσότερο αντιδραστικά μέτρα για να επιβάλει αυτήν την αντιλαϊκή της πολιτική. Θέλει να τα θεσμοθετήσει.

Επώθηκε εδώ και από εκπροσώπους που μίλησαν από την πλευρά της Κυβέρνησης ότι έχουμε πολλούς νόμους ή ότι η Βουλή συνεδριάζει κάθε μέρα. Δεν συνεδριάζει. Νομοθετικό έργο κάνουμε τρεις φορές την εβδομάδα κι αυτό πολλές φορές δεν το κάνουμε. Θα αφαιρέσουμε και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο; Έτσι ουσιαστικά αναφέρθηκε. Αλλά τους νόμους αυτούς, κύριοι Βουλευτές, ποιος τους φέρνει; Τους φέρνει το Κ.Κ.Ε.; Θέλει το Κ.Κ.Ε. κι άλλους νόμους; Τους φέρνει η Κυβέρνηση. Γιατί τους φέρνει; Τους φέρνει γιατί μέσα στο πλαίσιο των αντιδραστικών αναδιαρθρώσεων που κάνει και της σύμπλευσης των ιμπεριαλιστικών κατευθύνσεων που έρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη νέα τάξη πραγμάτων, θέλει να προσαρμόσει την ελληνική νομοθεσία σ' αυτά τα πλαίσια. Έτσι έχουμε απαντούς νόμους.

Επομένως, ποιος ευθύνεται γι' αυτήν την κατάσταση; Αν θα τους πάμε στους είκοσι έξι και μάλιστα ελεγχόμενους, θα είναι μία μειοψηφία από μια Κυβέρνηση, η οποία ελέω του εκλογικού νόμου έχει την πλειοψηφία, ενώ στην πραγματικότητα είναι μειοψηφία. Καταλαβαίνετε πώς πάμε; Στο 1/6 της Βουλής που θα αποφασίζει για το τι θα γίνεται για όλα τα θέματα. Εύλογα μπαίνει το ερώτημα: Θα δεχθεί κανένας Βουλευτής να αλλο-

τριώσει αυτά του τα δικαιώματα και να τα παραχωρήσει σε είκοσι έξι Βουλευτές, τους οποίους έχει δηλώσει η Κυβέρνηση ότι πρέπει να εκπροσωπήσουν την τάδε επιτροπή και μάλιστα με πληρεξούσιο; Όταν τους ορίζει εκεί, να το έχει στα χέρια για να τους ανακαλέσει όποτε θέλει και να στείλει κάποιον άλλον. Θα δεχθείτε τέτοιο πράγμα, κύριοι της Πλειοψηφίας; Αυτό είναι κατάντημα πραγματικά.

Αναφέρθηκαν εδώ πολλά. Αναφέρθηκε, παραδείγματος χάρι, ότι η Βουλή με τον τρόπο που συνεδριάζει χρειάζεται αναβάθμιση. Βεβαίως χρειάζεται αναβάθμιση, χρειάζεται εκδημοκρατισμό πάνω από όλα και για τη λειτουργία της Βουλής και για το ρόλο του Βουλευτή.

Να πάρουμε το ρόλο του Βουλευτή; Πολλά δάκρυα, κύριοι Βουλευτές, χύθηκαν κατά τη συζήτηση που έγινε στο άρθρο 57 για το ασυμβίβαστο των Βουλευτών και μίλησαν εκεί οι πολλοί υποστηρικτές αυτής της άποψης ότι θα αναβαθμιστεί ο Βουλευτής, θα αναβαθμιστεί η Βουλή. Μάλιστα οι εισηγητές είπαν ότι χρειάζεται και στήριξη υποδομής για να δικαιολογήσουν και τις αυξήσεις. Ας έλθουν τώρα να μας πουν ποια είναι η αναβάθμιση του Βουλευτή. Ότι θα παίρνει είδηση το ένα από τα έξι νομοσχέδια που θα συζητιούνται στη Βουλή και θα αφορούν όλον τον ελληνικό λαό, ότι δεν θα έχει υπόψη του τι συζητείται στην διπλανή αίθουσα και ότι εν ονόματι και αυτουνού θα ψηφίζονται αυτά; Έχουμε, λοιπόν, καμία αναβάθμιση; Και γιατί θέλει στήριξη; Κατά την άποψή μας έχει αρκετή στήριξη ο Βουλευτής σήμερα.

Πέρα από εκεί, όμως, να έλθουμε και στη Βουλή. Πώς λειτουργεί σήμερα η Βουλή; Θα σας πω ένα παράδειγμα χθεσινό. Συζητάμε το νομοσχέδιο για τους μετανάστες. Μπήκαμε στα πρώτα άρθρα, είκοσι τέσσερα τον αριθμό. Κάνουμε συζήτηση και λέμε ότι δεν φθάνουν τα δέκα λεπτά. Ο Πρόεδρος είπε "θα έχετε ανοχή, κύριε Γκατζή, θα τελειώσετε". Προχωράει η συζήτηση στα είκοσι τέσσερα άρθρα, φθάνω -μιλάω για τη δική μου περίπτωση- στα είκοσι λεπτά με πολλές διακοπές που έγιναν με τον Υπουργό και τον Υφυπουργό και ο Πρόεδρος έλεγε: "θα αφαιρεθεί ο χρόνος σας". Όταν έφθασα στα είκοσι πέντε λεπτά, χωρίς να έχω τελειώσει την εισήγησή μου, ούτε ένα λεπτό για ένα άρθρο δεν μου επέτρεψε ο Πρόεδρος της Βουλής. Τι μου είπε, κύριοι Βουλευτές: "ούτε με σφαίρες δεν σου δίνω ένα δευτερόλεπτο". Να, λοιπόν, πώς λειτουργεί η Βουλή. Έχεις να μιλήσεις δεκαπέντε λεπτά για είκοσι τέσσερα άρθρα. Άντε να πας το πολύ στα είκοσι, γιατί σου λέει "παραβιάζεις τον Κανονισμό. Εφαρμόζω τον Κανονισμό". Ποιος Κανονισμός; Γιατί δεν πάει με τρία λεπτά το άρθρο και να δούμε πού πάμε; Είναι απαράδεκτο και δείχνει η Κυβέρνηση πώς θέλει να περάσει αυτά τα νομοσχέδια.

Κύριοι Βουλευτές, -το έθιξε και ο κ. Κούβελας και άλλοι Βουλευτές- γιατί γίνεται αυτή η προσπάθεια; Να σας πω την άποψή μου. Πρώτον, η Κυβέρνηση θέλει να περάσει αυτά τα αντιδραστικά νομοσχέδια θέλει σε συντομότερο χρονικό διάστημα, να παίρνουν μέρος λιγότεροι Βουλευτές στην ψήφιση αυτών των νομοσχεδίων για να είναι ελεγχόμενοι και επί το πλείστον μέσα στο βεβιασμένο χρόνο της μιας εβδομάδας να μη μπορεί να αντιδράσει το μαζικό κοινωνικό κίνημα, να αιφνιδιάζει τους πάντες. Να έρχεται ένα νομοσχέδιο να συζητηθεί στη Βουλή, πολλές φορές μάλιστα κεκλεισμένων των θυρών, να μην παίρνει χαμπάρι κανένας, να μην αντιδρά, να μην έχουμε κοινωνικές εκρήξεις, να περνάει η Κυβέρνηση την πολιτική της αβρόσσος ποσίν και να λήγουν τα θέματα, χωρίς να παίρνει χαμπάρι κανένας τι γίνεται. Αυτό θέλει.

Γιατί αν είχε σκοπό να περάσει νομοσχέδια εκδημοκρατισμού του πολιτεύματος, εκδημοκρατισμού της Βουλής και να κάνει πραγματική αναβάθμιση της Βουλής, τότε να είστε βέβαιτοι ότι δεν θα ήθελε το σκοτάδι, δεν θα ήθελε τις κλειστές θύρες, ούτε τους λίγους Βουλευτές ούτε πολύ περισσότερο την εξουσιοδότηση αυτών των Βουλευτών, που οπωσδήποτε θα την έχει, να τους αντικαθιστά όποτε χρειαστεί και όποτε θέλει.

Επώθηκε ακόμη ότι υπήρχε και πράγματι υπάρχει στον Κανονισμό της Βουλής το άρθρο 70, που λέει ότι με τους περιορισμούς που βάζει το άρθρο αυτό στην παράγραφο 2, μπορούν να λειτουργήσουν δύο επιτροπές. Γιατί δεν λειτουργήσε μέχρι

σήμερα σε αυτά τα δύο Τμήματα; Γιατί πιστεύω πως θεώρησαν ότι είναι έξω από τις διαδικασίες που εκφράζει το Σύνταγμα με τη βάση του άρθρου 60 για το ρόλο του Βουλευτή κλπ.

Εδώ θα ήθελα να απαντήσω και στον κ. Γείτονα, αλλά πολύ περισσότερο και στον κ. Κρητικό, ο οποίος μας διάβασε ένα κείμενο για το τι έλεγε το ΠΑΣΟΚ το 1978, στην τροποποίηση τότε του Κανονισμού της Βουλής, που ζητούσε να λειτουργήσουν Τμήματα για μια θητεία της Βουλής, όπου σηκώθηκε ο κ. Αλευράς -αν θυμάμαι καλά αυτά που είπε ο κ. Κρητικός στην ομιλία του- και είπε: "Κύριοι οδηγούμαστε στην καταστροφή ουσιαστικά της λειτουργίας της Βουλής, του ρόλου του Βουλευτή, την απαξίωσή του και μια σειρά άλλα χίλια δύο προβλήματα".

Κύριε Κρητικέ, από τότε μέχρι σήμερα το ΠΑΣΟΚ έχει πάρει στροφές να μην πω πόσες τον αριθμό. Σήμερα όμως εκπροσωπεί ό,τι πιο συντηρητικό υπάρχει στον ελληνικό χώρο, έχει ξεπεράσει τη Νέα Δημοκρατία, κάνει συναγωνισμό και αυτή η αναθεώρηση του Συντάγματος βρίσκεται ακριβώς μέσα σε αυτά τα πλαίσια.

Εμείς είπαμε τη θέση μας. Ξεκάθαρα λέμε ότι δεν θα πρέπει να γίνει καμία αναθεώρηση, πολύ περισσότερο δεν θα πρέπει να αναθεωρηθούν αυτά τα άρθρα του Συντάγματος, ιδιαίτερα με το ρόλο της Βουλής και των επιτροπών, αλλά να προχωρήσουμε σε εκδημοκρατισμό, εκσυγχρονισμό της Βουλής, που θα παράγει πραγματικά έργα, θα αναβαθμισθεί ο Βουλευτής με πολλές αρμοδιότητες και όχι νομοσχέδια που περνάνε σχεδόν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Βαλυράκης έρχεται το λόγο.

ΣΗΦΗΣ ΒΑΛΥΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτή η αναθεώρηση θα κρίνει τη διαμόρφωση των πολιτικών θεσμών στο μέλλον και από αυτήν θα εξαρτηθούν δικαιώματα και υποχρεώσεις των πολιτών και η ποιότητα της κοινοβουλευτικής μας δημοκρατίας.

Όπως καλά γνωρίζετε οι ρυθμίσεις αυτές είναι αδύνατον να τροποποιηθούν μετά την παρέλευση τουλάχιστον δέκα χρόνων. Άρα θέλει μεγάλη προσοχή γιατί αντιμετωπίζουμε τον κίνδυνο να εγκλωβισθούμε σε κοντόφθαλμες και λαθεμένες ρυθμίσεις τις οποίες δεν μπορούμε ούτε και εμείς, αλλά ούτε και οι επερχόμενοι, σε ένα σημαντικό βάθος χρόνου, να αλλάξουμε.

Νομίζω ότι παρά το αυξημένο ενδιαφέρον όλων των Βουλευτών, δεν δόθηκε η δυνατότητα συμμετοχής και σωστής ενημέρωσης. Και εγώ αλλά και άλλοι συνάδελφοι είχαμε τη δυσκολία να παρακολουθήσουμε, διότι ταυτόχρονα με τις συνεδριάσεις του Συντάγματος είχαμε επιτροπές και υπήρχε και η Ολομέλεια. Το πρωί Ολομέλεια και το βράδυ Σύνταγμα. Φτάσαμε σε εμβόλιμες συνεδριάσεις του Συντάγματος, με αποτέλεσμα να διαπιστώνουμε εδώ -όπως και προηγουμένως ακούστηκε από τον επίτιμο Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας και αυτή είναι και η δική μου αίσθηση- ότι μια τέτοια πολύ σημαντική, θα έλεγα από τις πιο σημαντικές, ρύθμιση που θα κάνουμε σε αυτή την αναθεώρηση, έρχεται στην Ολομέλεια χωρίς να είναι ώριμη, χωρίς να είμαστε έτοιμοι και κατασταλαγμένοι.

Επειδή και απόψε αναφέρθηκε ο αριθμός των Βουλευτών που είναι παρόντες, αλλά και το πρωί, εγώ θα σας πω το εξής: Βλέποντας από τον οπτικό πίνακα στην είσοδο, στις 10.30' ξεκίνησε η Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων στη Γερουσία. Στις 10.30' ξεκίνησε η Επιτροπή Αποδόχμου Ελληνισμού στην αίθουσα 151, στις 12.00' ξεκίνησε η Διακομματική Επιτροπή Ναρκωτικών στην αίθουσα 150. Δηλαδή την ώρα που οι εισηγητές μιλούσαν και μπορούσαν οι συνάδελφοι να εγγραφούν, θεωρητικά εκατόν πενήντα Βουλευτές, το μισό Κοινοβούλιο, στη συζήτηση του Συντάγματος, ήταν εκτός Κοινοβουλίου και σε αδυναμία να εγγραφεί, ώστε να έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τη συζήτηση, να έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει, να συμμετάσχει.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Κατά παράβαση του Κανονισμού.

ΣΗΦΗΣ ΒΑΛΥΡΑΚΗΣ: Ναι, κατά παράβαση του Κανονισμού.

Ενώ με μια κουβέντα θα σας πω ότι συμφωνώ και νομίζω ότι όλοι συμφωνούμε στη βελτίωση της σημερινής κατάστασης, στην αναβάθμιση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Δεν νομίζω

ότι συμφωνεί κανείς στην κατεδάφιση της Ολομέλειας. Νομίζω ότι αυτό πρέπει να είναι το ζήτημά μας.

Άκουσα τα επιχειρήματα και άκουσα και τον Πρόεδρο της Βουλής, τον οποίο σέβομαι και τιμώ και ως θεσμό, αλλά και ως πρόσωπο. Θα σας πω ότι ο Κακλαμάνης ήταν δικηγόρος μου στο Στρατοδικείο. Δεν τολμούσαν άλλοι. Λίγοι, ελάχιστοι τόλμησαν, μεταξύ των οποίων και ο Κακλαμάνης. Αλλά αυτό δε σημαίνει ότι θα συμφωνώ σε όλα όσα ως Πρόεδρος εδώ και ως Βουλευτής λέει.

Νομίζω ότι ο Πρόεδρος της Βουλής έβαλε το ζήτημα, δεν χρειαζόμαστε πολλά νομοσχέδια, το έβαλαν και άλλοι. Χρειαζόμαστε ποιότητα, χρειαζόμαστε ενδεχομένως τη μείωση του χρόνου εργασιών της Ολομέλειας και επίσης απαιτείται η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της πλειοψηφίας. Εκεί διεφώνησε το άλλο μέλος του Προεδρείου, ο Κώστας ο Γείτονας, γιατί είπε -και συμφωνώ μαζί του- ότι το πρόβλημά μας είναι η πληθωρική παρουσία της εκτελεστικής εξουσίας και στο Κοινοβούλιο.

Βεβαίως θα σας πω πως σ' ένα κόσμο που είναι κτισμένος πάνω στη δύναμη του ισχυρότερου, η δημοκρατία στέκεται στο διαμετρικά αντίθετο άκρο. Ένα λοιπόν δημοκρατικό προοδευτικό Σύνταγμα οφείλει να διασφαλίσει κατά κύριο λόγο τη μειοψηφούσα άποψη και εκεί θα κριθεί η ποιότητα της αναθεώρησής μας.

Έχουμε δύο επίπεδα στη διαδικασία τη σημερινή. Το πρώτο επίπεδο είναι η νομοπαρασκευαστική, ας το πούμε, προετοιμασία σε επίπεδο επιτροπών και μετά όλα τα νομοσχέδια έρχονται στην Ολομέλεια. Όταν λέμε τώρα ότι θα σπάσουμε τη νομοθετική διαδικασία της Ολομέλειας σε έξι επιτροπές, άρα μοιραία επιταχύνουμε την διαδικασία παραγωγής νόμων. Δεν είναι όμως το ζητούμενο η ταχύτητα. Θα είναι επί εξι περιόδου. Δεν είναι αυτό το ζήτημα.

Βεβαίως όταν διασπούμε τα δύο επίπεδα, το πρώτο και το δεύτερο επίπεδο επεξεργασίας, ρίχνουμε σαφώς -είναι αυτονόητο- την ποιότητα. Άρα οι ρυθμίσεις εδώ κινούνται σε διαμετρικά αντίθετη κατεύθυνση από τον επιδιωκόμενο στόχο.

Όταν λέμε "κατοχύρωση των δικαιωμάτων της πλειοψηφίας" θα σας πω ότι εδώ υπάρχει αντικείμενο. Γι' αυτό η Νέα Δημοκρατία με την αναθεώρηση του Συντάγματος του '75 προέβλεψε τη δυνατότητα να χωρίζεται σε δύο τμήματα η Ολομέλεια. Το ενεργοποίησε όταν έπρεπε να αντιμετωπίσει μια ιδιαίτερα δυναμική αξιωματική αντιπολίτευση τότε, του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Πράγματι για λίγο το αξιοποίησε.

Θυμάμαι ότι κατεβαίναμε τις σκάλες για να προλάβουμε. Ο Αλευράς ήταν Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος στην Ολομέλεια, τον περισσότερο χρόνο τον τρώγαμε στις σκάλες για να φθάσουμε στη Γερουσία και εκεί Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ήταν ο Γιάννης ο Χαραλαμπόπουλος. Ρωτήστε τον αν θέλετε. Αυτό απέτυχε και γι' αυτό και δεν προχώρησε. Αλλά αν απέτυχε ο χωρισμός σε δύο τμήματα, περιμένουμε να πετύχει ο κατακερματισμός σε έξι;

Επιτρέψτε μου να πω για τους παλιούς, για τη νοοτροπία και το κλίμα, της πρότασης αναθεώρησης ότι "πενήντα Βουλευτές θα πρέπει να υποβάλουν πρόταση στον Πρόεδρο της Βουλής εγγράφως", ο οποίος Πρόεδρος της Βουλής εισάγει -η αρχική πρόταση ήταν έτσι, κύριοι συνάδελφοι- στην Ολομέλεια, η Ολομέλεια συνεδριάζει και με εκατόν πενήντα ψήφους αποφασίζει αν ένα νομοσχέδιο θα συζητηθεί στην Ολομέλεια. Ούτε Κυβέρνηση να ψηφίζαμε.

Άρα λοιπόν να τις κοινοβουλευτικές επιτροπές, ελευθερία πρόσβασης στην Ολομέλεια. Είναι τεχνητό ότι μπλοκάρεται η Ολομέλεια, γιατί τεχνητά δεν αφήνουμε τις επιτροπές να λειτουργήσουν με άνεση χρόνου.

Και να περάσουμε σε πρακτικά ζητήματα. Πράγματι έχει υποδομή η Βουλή -γνωρίζετε πώς συνεδριάζουν οι επιτροπές;- με το να έχει μόνιμη υποδομή λειτουργίας έξι επιτροπών; Εδώ δεν μπορούμε να συνεδριάσουμε σε αξιοπρεπή χώρο. Εδώ ζητάμε οι Βουλευτές της επαρχίας, που παλεύουμε με δύο και τρία γραφεία δύο επιστημονικούς συνεργάτες, και δεν τους παίρνουμε. Καλή η γενναιοδωρία σε επένδυση υποδομής τη δέχομαι στην αναβάθμιση των επιτροπών. Ας βοηθήσει η Βουλή το Βουλευτή να κάνει τη δουλειά του. Δεν μπορούμε, κύριοι συνάδελ-

φοι -το γνωρίζετε πολύ καλά- να κάνουμε τη δουλειά μας.

Υπάρχει ένα μείζον θέμα. Δηλαδή τι κάνουμε; Πρώτον, αποκόπτουμε το Βουλευτή από την πολιτική αίσθηση της λειτουργίας σε ολομέλεια και θα έλεγα, κατά τη δική μου εκτίμηση, κοριοποιούμε τη λαϊκή κυριαρχία και την αποδυναμώνουμε. Είναι πολύ εύκολο στην εκτελεστική εξουσία να παίξει με τη σύνθεση των επιτροπών, να μεθοδεύσει -και αυτή είναι η επιφύλαξη- στην προώθηση "ευαίσθητων" νομοθετημάτων και να επιτύχει να καθοδηγήσει, να ποδηγετήσει τη νομοθετική εργασία κατά το δοκούν. Αυτό το πράγμα δεν επιτρέπεται να γίνει.

Και βεβαίως, ρυθμίσεις που έχουν να κάνουν με λεπτομερειακά θέματα δεν μπορεί να έρχονται στο Σύνταγμα. Δηλαδή το Σύνταγμα δεν μπορεί να γίνεται νομοσχέδιο. Στην ενότητα αυτή των άρθρων το Σύνταγμα γίνεται Κανονισμός της Βουλής. Ανταγωνίζονται τις διατάξεις Κανονισμού της Βουλής. Θα πρέπει -και συμφωνώ με την πρόταση- να επανέλθουμε στη ρύθμιση με τον Κανονισμό της Βουλής, αλλά η αρχή θα πρέπει να είναι ξεκάθαρη και κατοχυρωμένη, δηλαδή επεξεργασία οπωσδήποτε και χωρίς καμία προϋπόθεση από την επιτροπή, η οποία δεν χρειάζεται να έχει μόνο εξήντα Βουλευτές, ενδεχομένως είναι και εκ του πονηρού, θα μπορεί να έχει πολύ μεγαλύτερο αριθμό Βουλευτών από εξήντα. Αυτό είναι μία εγγύηση στην πράξη, ότι δεν θα μπορούν να συνεδριάζουν ταυτοχρόνως δύο και τρεις επιτροπές και να μεθοδεύουν. Και βεβαίως, όλα τα νομοσχέδια χωρίς εξαίρεση να έρχονται στην Ολομέλεια. Αν αυτό δεν το υπηρεψήσουμε ως αρχή στο Σύνταγμα, τότε φοβάμαι ότι η αναθεώρηση σε αυτό το σημείο οδηγείται εκτός συνταγματικής νομιμότητας, με την έννοια ότι ανατρέπει τη θεμελιώδη θεσμική ουσία του Συντάγματος με έναν τον τρόπο και αποδυναμώνει το ίδιο το κοινοβουλευτικό πολίτευμα, οδηγεί σε διαδικασίες κοινοβουλευτικού καταναγκασμού και μεθόδευσης της λαϊκής κυριαρχίας. Και εκεί χρειάζεται πολύ μεγάλη προσοχή. Εγώ δεν σας λέω ότι είναι η πρόθεση να γίνει, αλλά εμάς ο ρόλος μας εδώ είναι να θωρακίσουμε τη Βουλή και τη Δημοκρατία να μη γίνει. Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο κ. Παπαθεμελής έχει το λόγο.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, προσπαθώ όλες αυτές τις ημέρες να κατανοήσω τι είναι αυτό που στην επιστήμη του δικαίου ονομάζεται *ratio legis*, στη συγκεκριμένη αυτή πρόταση. Ακούω συνήθως την άποψη των τασσομένων με την πρόταση ότι αυτό θα ενισχύσει και θα εμπνεύσει το κύρος των κοινοβουλευτικών επιτροπών και εν πάση περιπτώσει, θα δώσει στις επιτροπές ένα νόημα στην αποστολή και το έργο τους.

Είναι αλήθεια ότι τα τελευταία χρόνια, σε σχέση με αυτό που γνωρίσαμε εμείς οι παλαιότεροι στα 1974 και αργότερα, στην αφετηρία τους τις κοινοβουλευτικές επιτροπές και τον τρόπο που λειτουργούσαν αυτές, τα τελευταία αυτά χρόνια οι επιτροπές έχουν πράγματι ένα σχετικώς αυξημένο κύρος. Μπορούν και καλούν τους υπουργούς, μπορούν και καλούν άλλους "εξωτερικούς", τους οποίους θέτουν ενώπιον προβλημάτων, δέχονται εισηγήσεις.

Αυτά είναι μερικά τα οποία γίνονται από τις διαρκείς επιτροπές σήμερα στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Είναι θετικά φαινόμενα, δεν είναι όμως επαρκή για να θεμελιώσουν ένα κύρος αυξημένο μιας Διαρκούς Επιτροπής. Σε καμία όμως περίπτωση δεν έχω την εντύπωση ότι εμπεδώνεται το κύρος των Διαρκών Επιτροπών εάν προαχθούν αυτές σε νομοθετικά σώματα. Εάν δηλαδή διά της διαιρέσεως της Ολομελείας έχουμε έξι νομοθετικά σώματα, έξι νομοπαρασκευαστικά σώματα.

Είμαι βέβαιος ότι δεν διαφεύγει την προσοχή κανενός μας ότι είναι μέγιστο πρόβλημα και παθογένεια από τις πιο αξιοσημείωτες του πολιτικού μας συστήματος και της Δημόσιας Διοίκησης στη χώρα, το φαινόμενο της πολυνομίας: Το γεγονός ότι σε αυτήν τη χώρα παράγονται συνεχώς νόμοι, ατελείωτα άρθρα στο παρελθόν και τώρα ατελείωτες σελίδες καθώς φροντίζουν όλοι οι Υπουργοί σε ένα άρθρο ουσιαστικά να βάζουν το περιεχόμενο ενός ολοκληρωμένου νομοσχεδίου. Εάν συγκρίνει κανείς τα νομοσχέδια της δεκαετίας του '70 και του '80 ένα άρθρο σημε-

ρινό, είναι ένα νομοσχέδιο εκείνης της περιόδου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: 'Ετσι είναι.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Αυτή η πολυνομία, κύριε Πρόεδρε, είναι ένα τραγικό γεγονός, ένα οδυνηρό γεγονός. Εκατό και περισσότερα χρόνια πριν είχε οδηγήσει το μακαρίτη Ροϊδη να πει το περίφημο εκείνο ότι "εις νόμος απαιτείται εις αυτήν τη χώραν ο οποίος να επιτάσσει την εφαρμογήν όλων των υπολοίπων νόμων".

Εγώ δεν μπορώ να αντιληφθώ πώς είναι δυνατόν να παρακολουθήσει κανείς αυτήν την πολυνομία. Δεν μπορώ να παρακολουθήσω εγώ που είμαι στο νομοθετικό σώμα. Δεν μπορούν πιστεύω οι εν επαγγέλματι συνάδελφοί μου νομικοί είτε δικηγόροι είτε δικαστές να προλάβουν να παρακολουθούν και να ξέρουν τι ισχύει έτσι ώστε να έχει αμφισβητηθεί εν τοις πράγμασι αυτό που συνιστά δικαϊκό κανόνα *jus novit curia*, ο δικαστής γνωρίζει το νόμο. Αλλά ο δικαστής δεν μπορεί να προλάβει να γνωρίσει όλους τους νόμους. Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση, όταν δεν έχει σκεφθεί κανείς σε αυτήν τη χώρα, ότι οι βιοτικές σχέσεις είναι συγκεκριμένες. Και οι βιοτικές σχέσεις ρυθμίζονται από τους νόμους, τους οποίους παράγει το νομοθετικό σώμα της χώρας. Αυτοί οι νόμοι τους οποίους κάθε μέρα παράγουμε σε αυτήν τη Βουλή στην πραγματικότητα ρυθμίζουν κατά διαφορετικό ή κατά παρόμοιο και ανάλογο τρόπο βιοτικές σχέσεις που είναι εκ των προτέρων δεδομένες και αριθμητικά περιορισμένες και αυτές οι βιοτικές σχέσεις επιδέχονται βεβαίως κατά καιρούς κάποιες μεταρρυθμίσεις. Αλλά οι μεταρρυθμίσεις αυτές πρέπει να είναι πάντοτε προσεκτικές, πρέπει να είναι λίγες και να μην είναι πολλές, γιατί θα ξαναπώ για πολλοστή φορά αυτό που έλεγε ο Θουκυδίδης "ευτυχέστερη είναι η πολιτεία που κυβερνάται με κακούς νόμους που εφαρμόζονται παρά με καλούς οι οποίοι δεν εφαρμόζονται".

Εγώ θυμάμαι -και το έζησα στη Βουλή του 1977- τη σφοδρή και δικαιολογημένη, βίαιη σχεδόν, επίθεση την οποία ασκούσε τότε στη θεσμοθέτηση των δύο τμημάτων της Βουλής ο αείμνηστος Γιάννης Αλευράς. Είχε απόλυτο δίκαιο. Εμείς τρέχαμε από όροφο σε όροφο, σερνόμασταν για να δούμε τι γίνεται στην Αίθουσα της Γερουσίας όπου λειτουργούσε και νομοθετούσε το δεύτερο τμήμα και κατεβαίναμε εδώ τι γίνεται στο πρώτο τμήμα. Δεν ήμασταν σε θέση να πούμε τι γινόταν όταν μας ρωτούσαν. Την εποχή εκείνη ακόμα οι πολίτες απευθύνονταν στους Βουλευτές για να μάθουν τι ψήφισε η Βουλή.

Τώρα τα μαθαίνουν νωρίτερα από τους Βουλευτές. Αυτή είναι μία άλλη τραγική ιστορία και αυτή την παθογένεια, αυτήν την αρρωστημένη κατάσταση έχει υποχρέωση να αντιμετωπίσει το Σώμα και πάντως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να την αντιμετωπίσει με την πρόσδοση στα έξι αυτά σώματα τα νεοπαγή, τις έξι επιτροπές ή όπως αλλιώς τις ονομάσουμε, οι οποίες θα νομοθετούν.

'Εχει σκεφθεί ποτέ κανείς ότι σήμερα παράγει μία μηχανή νόμους στην Ελλάδα και αυτή είναι η Ολομέλεια; Αύριο το πρωί θα παράγονται από έξι μηχανές νόμοι.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Από επτά.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: 'Εξι και η Ολομέλεια βεβαίως επτά. Αλλά εν πάση περιπτώσει δεν ξέρω τι θα φθάσει ή τι θα απομείνει στο τέλος στην Ολομέλεια για να παράγει.

'Εξι, λοιπόν, ή επτά νομοπαρασκευαστικά....

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Νομοπαραγωγικές.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: ...νομοπαραγωγικά ή νομοπαρασκευαστικά, για να χρησιμοποιήσω την εν ισχύ ορολογία, σχήματα, τα οποία βεβαίως για να επιδείξουν έργο θα πρέπει να παράγουν νόμους. Και αυτοί οι νόμοι θα τροποποιούν άλλους νόμους οι οποίοι ισχύουν, θα ρυθμίζουν κατά διαφορετικό ή σχεδόν παρόμοιο τρόπο βιοτικές καταστάσεις, οι οποίες είναι εκ των προτέρων γνωστές και δεδομένες.

Αυτό το πράγμα δεν θα οδηγήσει στην εμπέδωση κύρους των επιτροπών. Οι επιτροπές μπορούν να αναζητήσουν, το Σώμα πρέπει να αναζητήσει για τις επιτροπές και πρέπει επίσης να αντλήσει και διδάγματα από τη λειτουργία των επιτροπών.

Παρακολουθώ στις επιτροπές την παραμονή σχεδόν σ' αυτές όλων των συναδέλφων που είναι μέλη τους, διότι ακριβώς ευελ-

πιστεί ο καθένας ότι μπορεί να λάβει το λόγο και μπορεί να συνδιαμορφώσει ένα θεσμό, γιατί έχει την αίσθηση ότι είναι ένας υπολογισμός διαπλαστικός παράγων, ενώ παρακολουθώ με μεγάλη θλίψη τα κενά έδρανα της Ολομέλειας. Διότι με εξαίρεση εκείνους οι οποίοι μιλούν στο Βήμα ή εν πάση περιπτώσει είναι μέλη της Κυβερνήσεως και πρέπει να απαντήσουν, οι υπόλοιποι δεν παρακολουθούν, διότι δεν βρίσκουν κανένα ενδιαφέρον.

Θα άξιζε πράγματι -και εδώ υπάρχουν και επιστημονικοί τρόποι σήμερα- να διερευνήσει κανείς τη μέθοδο με την οποία θα καταστήσει την Ολομέλεια περισσότερο ενδιαφέρουσα ή ορθότερα θα την καταστήσει ενδιαφέρουσα, γιατί δεν είναι καθόλου τέτοια, να αναζητήσει τρόπους με τους οποίους μπορεί να αξιοποιήσει τους συναδέλφους που δεν θα είναι απλώς αριθμοί άνθρωποι που παρακολουθούν μία συζήτηση που διεξάγεται μεταξύ τρίτων. Στον κοινοβουλευτικό έλεγχο τουλάχιστον αυτό συμβαίνει εξ ολοκλήρου. Όλοι οι υπόλοιποι που δεν έχουν υπογράψει μία επερώτηση ή οι Βουλευτές της Συμπολιτεύσεως οι οποίοι δεν καταθέτουν, είναι παθητικοί δέκτες μιας συζήτησης, η οποία είναι πολλές φορές εντελώς ανούσια.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή).

Θα τελειώσω αμέσως, κύριε Πρόεδρε.

Πρέπει λοιπόν να τονώσουμε αυτό που είναι το σύνολο και να μην το αποσυνθέσουμε στα μέρη, διότι αν το αποσυνθέσουμε ουσιαστικά θα το διαλύσουμε και περισσότερο θα ενισχύσουμε τις τάσεις εκείνες απαξίωσης που υπάρχουν στο εκλογικό Σώμα και στην κοινωνία για το Κοινοβούλιο. Ας προσέξουμε και αυτή τουλάχιστον η πρόταση συνολικά και χωρίς καμία άλλη εξωραϊσμένη αναδιατύπωση θα πρέπει να αποσυρθεί. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Βρεττός έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ (Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Δεν έχω να πω πολλά πράγματα, κύριε Πρόεδρε, γι' αυτό θα μιλήσω από εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Όπως νομίζετε, έχετε δικαίωμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ (Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κύριε Πρόεδρε, η σημερινή λειτουργία της Βουλής, είναι αναβαθμισμένη σε σχέση με το παρελθόν. Με διαδοχικές βελτιώσεις του Κανονισμού της Βουλής έχουμε πετύχει πολλά πράγματα και θα μπορούσε να πει κανείς σήμερα, ότι και σε επίπεδο επιτροπών και σε επίπεδο Ολομελείας είμαστε καλύτεροι απ'ό,τι είμασταν πριν από πέντε ή δέκα χρόνια. Το έχουμε παρακολουθήσει αυτό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Στην Ολομέλεια όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ (Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Αυτή είναι η άποψή μου. Παρακολουθήσα την ομιλία σας. Εγώ, όμως, θεωρώ ότι και στην Ολομέλεια είμαστε καλύτεροι.

Τι θέλουμε, κύριε Πρόεδρε, από το νομοθετικό έργο της Βουλής; Θέλουμε να κάνουμε σωστούς νόμους και οι σωστοί νόμοι, κατά την άποψή μου, για να γίνουν χρειάζονται σωστή προετοιμασία. Η προετοιμασία πρέπει να γίνεται σε δύο επίπεδα. Το ένα επίπεδο ανήκει σε εκείνον που προετοιμάζει το νόμο είτε είναι κυβέρνηση είτε Βουλευτής, και το δεύτερο επίπεδο είναι η επιτροπή. Γι' αυτό και έχουμε τις επιτροπές, για να κάνουμε σωστή προετοιμασία. Και εκεί μπορεί να γίνει πολύ μεγάλη, και σημαντική δουλειά. Το σημαντικό θέμα είναι να ανακαλύψουμε τους τρόπους με τους οποίους θα έχουμε αποτελεσματικότερες επιτροπές και συνεπώς πιο καλούς νόμους.

Στην πράξη θα πρέπει ένα νομοσχέδιο να τελειώνει ή περίπου να τελειώνει στις Διαρκείς Επιτροπές, να έχουν συζητηθεί οι τροπολογίες και όταν έρχεται στην Ολομέλεια, τότε να είναι ώριμο για ψήφιση. Να συζητούνται ελάχιστες τροπολογίες στην Ολομέλεια και περίπου να έχει σχηματιστεί η άποψη και από τους Βουλευτές που συμμετέχουν στις επιτροπές, αλλά και από τους Βουλευτές που δεν συμμετέχουν σε αυτές για το τι πρέπει να ψηφίσουν και τι θα πρέπει να πουν στην Ολομέλεια. Επαναλαμβάνω συνεπώς ότι για εμένα τίθεται μείζον θέμα προετοιμασίας στις επιτροπές.

Η πρόταση που γίνεται φαίνεται να έχει καλές προθέσεις. Άκουσα προηγουμένως τον κ. Μητσotάκη, ο οποίος, κατά την άποψή μου, είναι ο αποδοτικότερος Βουλευτής εδώ και διαθέτει και τη μεγαλύτερη πείρα. Και είναι λογικό η άποψή του να με επηρεάζει. Όπως βαθύτατα με επηρεάζει και η γνώμη του κυρίου Προέδρου της Βουλής, ο οποίος επίσης έχει πολύ μεγάλη πείρα και έχει και μεγάλη αγωνία για τις αλλαγές που γίνονται στη διαδικασία της Βουλής. Επιτρέψτε μου, όμως, κύριε Πρόεδρε, να εκφράσω κάποιες σκέψεις που μπορεί να θεωρηθούν και ως επιφυλάξεις σχετικά με την πρόταση που γίνεται από τον εισηγητή.

Θεωρώ ότι η κορυφαία έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας είναι η ψήφος του Βουλευτή. Όχι η άποψη του Βουλευτή, η οποία εκφράζεται εδώ, αλλά η ψήφος του Βουλευτή. Όταν ψηφίζει ο Βουλευτής, ψηφίζει ο πολίτης. Έτσι το βλέπω εγώ. Γι' αυτό, δεν ξέρω, είναι εύκολο να πούμε στον πολίτη ότι δεν συμμετέχει σε μια διαδικασία ενός νόμου; Δεν ξέρω, ας το δούμε.

Μήπως δημιουργούμε Βουλευτές δύο ταχυτήτων με το να τοποθετούμε ένα Βουλευτή σε μία επιτροπή, όπου συνήθως συζητούνται κρίσιμα θέματα και έναν άλλο Βουλευτή σε μία επιτροπή όπου συνήθως δεν συζητούνται σοβαρά θέματα; Μήπως δηλαδή τυχόν δημιουργούμε Βουλευτές πολλών ταχυτήτων; Λέω, για παράδειγμα, ο Παυλίδης είναι στην Επιτροπή Οικονομικών, άρα βαρύνει η γνώμη του αφού ψηφίζει σοβαρούς νόμους. Ενώ ο Λοβέρδος που είναι στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, μας είναι αδιάφορος. Αναφέρομαι σε ονόματα συναδέλφων που βλέπω μπροστά μου χρησιμοποιώντας τα ως παραδείγματα.

Μήπως κατ' επέκτασιν δημιουργούμε επιτροπές διαφορετικών ταχυτήτων και διαφορετικής έλξης; Η Επιτροπή Οικονομικών θα έχει διαφορετική βαρύτητα όταν ψηφίζει νόμους και θα θέλουμε να πάμε εκεί περισσότερο παρά σε κάποια άλλη.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Βουλευτές που συμμετέχουν σε δύο επιτροπές, έχουν δύο ψήφους, ενώ Βουλευτές που συμμετέχουν σε μία επιτροπή, θα έχουν μία ψήφο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ (Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Καλά, αυτό είναι άλλο θέμα.

Επίσης, φοβάμαι και κάποιες οργανωτικές αδυναμίες που θα προκύψουν αν ψηφίσουμε την πρόταση όπως έχει, αδυναμίες που θα εμφανιστούν μεταγενέστερα.

Κύριε Πρόεδρε, λυπάμαι που εκφράζω αυτές τις αντιρρήσεις, αλλά θα λυπόμουν περισσότερο για τον εαυτό μου εάν πίστευα κάποια πράγματα και δεν τα έλεγα σε μια τέτοια κορυφαία συζήτηση. Φοβάμαι, επίσης για το εξής: Λέω, μήπως τυχόν όταν λίγοι είναι εκείνοι που αποφασίζουν για ένα νόμο, αυτός ο μικρός κύκλος ανθρώπων, είναι πιο ευάλωτος σε διαφόρων ειδών συμφέροντα; Γιατί το λέω αυτό; Σας παραπέμπω στις επιτροπές του Κογκρέσσου. Το ξέρουμε, άλλωστε έχει καταγγελθεί, ότι εκεί βάθουν μέσον για να πάνε στις συγκεκριμένες επιτροπές επειδή θέλουν να εξυπηρετήσουν κάποια συμφέροντα οι Βουλευτές. Να δούμε όλα αυτά τα πράγματα, γιατί εμένα ειλικρινά με φοβίζουν, κύριε Πρόεδρε, και γι' αυτό θα έλεγα ότι το σοφότερο που έχουμε να κάνει είναι το εξής: Πρώτον, να αποδεχθούμε τη δυνατότητα, ότι μπορούμε να νομοθετούμε μέσω των επιτροπών. Και το λέω αυτό, επειδή αναγνωρίζω ότι κάποιοι έχουν μεγαλύτερη πείρα από μένα και αυτοί ίσως έχουν δει πράγματα που εγώ δεν τα βλέπω.

Το δεύτερο είναι να μην ψηφίσουμε όλη την πρόταση έτσι όπως έχει έρθει μέσα στο Σύνταγμα. Να αφήσουμε τη δυνατότητα να νομοθετούν οι επιτροπές μέσα από το Σύνταγμα, αλλά τις λεπτομέρειες να τις καθορίσουμε με τον Κανονισμό της Βουλής, και μάλιστα όχι εφ' άπαξ αλλά με διαδοχικές προσεγγίσεις. Δεν μπορεί έτσι να δεσμεύσουμε με το Σύνταγμα τη λειτουργία της Βουλής, του Κοινοβουλίου, καθορίζοντας τέτοια πολύ σημαντικά πράγματα που μπορεί να τα βρούμε μπροστά μας και να στενοχωρηθούμε πολύ όλοι μας. Και ξέρετε ποιος θα στενοχωρηθεί περισσότερο απ' όλους; Το ξέρετε πολύ καλά εσείς, κύριε Πρόεδρε. Απ' όλους εμάς ο πρώτος που θα στενοχωρηθεί περισσότερο είναι ο σημερινός Πρόεδρος της Βουλής ο οποίος πάσχει για την αναβάθμιση αυτού του Κοινοβουλίου και κάνει ό,τι είναι δυνατόν καλύτερο για να το δει όπως αυτός το οραμα-

τίζεται.

Εγώ επειδή συμμερίζομαι το όραμά του, θέλω να πω ευθαρσώς τη γνώμη μου και απέναντί σας αλλά και απέναντι στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, που τον εκτιμώ ειλικρινά.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κύριος Υπουργός Επικρατείας έχει το λόγο.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΓΓΩΝΝΟΥ (Υπουργός Επικρατείας): Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, σήμερα πιστεύω ότι σ' αυτήν τη διαδικασία αναπτύχθηκε μια προβληματική, κατατέθηκε μια αγωνία σε σχέση με το κορυφαίο ζήτημα που συζητάμε, που είναι η ενίσχυση του ρόλου της Βουλής, η αναβάθμισή της. Έχουν μπει σημαντικά ερωτήματα, όμως πιστεύω ότι όλοι ξεκινάμε από μια αφετηρία, ότι η σημερινή εικόνα μας αδικεί. Και δεν μας αδικεί μόνο ως εικόνα, γιατί πίσω από την εικόνα υπάρχουν ορισμένες σκληρές πραγματικότητες.

Θέλω και εγώ να προσθέσω τη φωνή μου σε όσους συναδέλφους τόνισαν ότι σήμερα η Βουλή έχει ισχυρούς αντιπάλους. Πρώτος αντίπαλος είναι η εκτελεστική εξουσία. Η εκτελεστική εξουσία με το πώς θα νομοθετεί, πώς εκείνη δέχεται ή αντιλαμβάνεται τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, αλλά αυτό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συνδέεται, και με τον πολιτικό μας πολιτισμό. Ένα πολιτισμό που θέλει όταν ένα νομοσχέδιο δεν ψηφίζεται ή ακόμα και ένα άρθρο όταν δεν ψηφίζεται να καταγράφεται στη συνεδρίαση των πολιτών ότι υπάρχει κυβερνητική κρίση και κάθε φορά οι ψηφοφορίες στη Βουλή των Ελλήνων να παίρνουν το χαρακτήρα ψήφου ή όχι εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση. Πιστεύω ότι αυτό το φαινόμενο δεν παρατηρείται σε άλλα Κοινοβούλια, σε άλλες χώρες.

Ένας δεύτερος ισχυρός αντίπαλος είναι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Έχουν υποκαταστήσει το ρόλο μας, ας δούμε τους εαυτούς μας, ας δούμε σήμερα, και αυτό δεν συμβαίνει μόνο στην Ελλάδα, που και πώς μεταφέρεται ο πολιτικός λόγος στα τηλεοπτικά παράθυρα. Όλα αυτά είναι μια νοσηρότητα.

Έχουμε ακόμα αντιπάλους την πολυνομία, αλλά και τον ίδιο τον Κανονισμό της Βουλής και κυρίως τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται ο Κανονισμός της Βουλής. Και το λέω αυτό, γιατί υπάρχουν διατάξεις καινοτόμες στον Κανονισμό της Βουλής, που όμως μέχρι σήμερα δεν έχουν τεθεί σε εφαρμογή.

Αναφέρομαι σ' αυτά γιατί η κατάληξη της ομιλίας μου θα είναι, κύριοι συνάδελφοι, ότι προέχει μια ριζική αναθεώρηση του Κανονισμού της Βουλής όχι μόνο στο πλαίσιο που συζητάμε σήμερα. Κανένας δεν μπορεί να είναι ευχαριστημένος για παράδειγμα, για την καινοτομία των επίκαιρων ερωτήσεων και επερωτήσεων.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κα **ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ**)

Προχθές η Βουλή ασχολήθηκε για πρώτη φορά με επίκαιρη επερώτηση που ήταν οι επιπτώσεις του ουρανίου σε σχέση με τον πόλεμο στα Βαλκάνια, ένα θέμα που ασφαλώς έχει τη δική του ξεχωριστή σημασία, αλλά δεν έχει την επικαιρότητα. Άρα οι επίκαιρες ερωτήσεις και επερωτήσεις δεν έχουν καμία σχέση με τον στόχο για τον οποίο θεσμοθετήθηκαν.

Όσον αφορά τις ονομαστικές ψηφοφορίες, εγώ δεν μπορώ να διανοηθώ, κύριοι συνάδελφοι, ότι δεν θα ψηφιστεί ένα νομοσχέδιο γιατί κάποιος Υπουργός πρέπει να είναι στο εξωτερικό και δεν μπορεί να καταθέσει την ψήφο του κάπως διαφορετικά και όχι με την αυτοπρόσωπη παρουσία του εδώ. Και όταν υπάρχει μια άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία δεν γεννάται θέμα, αλλά όταν δεν υπάρχει; Και ξέρουμε ότι άλλες Βουλές έχουν δώσει απάντηση σε αυτά τα προβλήματα.

Σε κάθε περίπτωση θεωρώ ως πλέον νοσηρό το φαινόμενο των παράλληλων συνεδριάσεων. Δεν μπορώ να διανοηθώ ότι μπορούν να λειτουργήσουν πέντε ή έξι επιτροπές και να υπάρξει έστω και μια φορά παράλληλη συνεδρίαση αυτών των επιτροπών. Τότε είναι φανερό και αυτονόητο ότι θα έχουμε ακυρώσει το μεγάλο στόχο που έχουμε θέσει να μη διασπαστεί η γενική αρμοδιότητα και η γενική βούληση της Βουλής. Τα τμήματα είναι ένας διαφορετικός τρόπος οργάνωσης, αλλά πάντα πρέπει να έχουμε στόχο τη γενική αρμοδιότητα και τη γενική βούληση.

Άρα το απεριορίστο δικαίωμα λόγου του Βουλευτή πρέπει να κατοχυρωθεί τουλάχιστον με το γεγονός ότι δεν θα υπάρχει παράλληλη συνεδρίαση των Διαρκών Επιτροπών.

Πιστεύω ότι οι προτάσεις της αναθεωρητικής επιτροπής κινούνται προς την ορθή κατεύθυνση. Από εκεί και πέρα υπάρχουν προβλήματα, υπάρχουν ζητήματα τα οποία έχουν κατατεθεί απ' όλους σας όλη την ημέρα σήμερα.

Εμείς πρέπει να έχουμε ένα στόχο, ότι πέρα από την ποσότητα που δεν μπορεί να είναι το κυρίως ζητούμενο, πρέπει να είναι η ποιότητα, η αποτελεσματικότητα. Γιατί, όπως καταγράφηκε και όπως κατατέθηκε, η μέχρι σήμερα πολυνομία, αλλά και το περιεχόμενο των νομοσχεδίων δεν είναι αυτό που πρέπει. Πρέπει να δούμε την κατοχύρωση των μικρών κομμάτων, των ανεξάρτητων, πως θα συμμετέχουν στις επιτροπές, πως θα μπορούν να ασκήσουν ουσιαστικά το έργο τους. Και βέβαια εδώ μπαίνουν και άλλα ζητήματα, ζητήματα που τέθηκαν και που δεν συνδέονται μ' αυτό το κεφάλαιο όπως είναι η στήριξη των Διαρκών Επιτροπών, η στήριξη των Βουλευτών και τόσο άλλα για την άσκηση του έργου τους.

Άρα, κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι ο εισηγητής της Πλειοψηφίας -λείπει αυτήν τη στιγμή αλλά θα επικοινωνήσω μαζί του- θα πρέπει να συνεννοηθεί με τον Πρόεδρο της Βουλής και να μην ολοκληρωθεί σήμερα η συζήτηση. Να πάρει τα Πρακτικά της Βουλής και να συνεννοηθεί με τους Κοινοβουλευτικούς Εκπαιδευτές και τον Πρόεδρο της Βουλής και στην επόμενη συνεδρίαση θα έρθουμε με σαφείς διατυπώσεις εδώ, αφού θα έχει αναπτυχθεί όλος ο προβληματισμός προς αυτήν την κατεύθυνση που έχει θέσει ούτως ή άλλως βέβαια η αναθεωρητική διαδικασία, με μια κατεύθυνση ότι πρέπει να έχουμε εμπιστοσύνη στην κανονιστική αυτονομία της Βουλής. Δηλαδή να δοθούν οι κατευθύνσεις, τα πολλά και κρίσιμα ζητήματα να τα αφήσουμε να τα λύσει ο ίδιος ο Κανονισμός της Βουλής που θα πρέπει να είναι η αμέσως μεγάλη προτεραιότητα της Βουλής. Η Διαρκής Επιτροπή πρέπει να αρχίζει να εργάζεται από τώρα και μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία αμέσως μετά από το Πάσχα να μπούμε σε μια διαδικασία ριζικής αναθεώρησης του Κανονισμού της Βουλής. Έχουμε χρέος και πρέπει να ανταποκριθούμε σ' αυτό το χρέος.

Σ' αυτήν δε την κατεύθυνση καταθέτω μόνο έναν προβληματισμό. Άκουσα χτες τον κ. Παρασκευά Αυγερινό -δεν μπόρεσα να τον ακούσω σήμερα- που είπε ότι πρέπει να είναι ξεκάθαρες οι ημέρες του κοινοβουλευτικού ελέγχου, των ολομελειών, των τμημάτων κλπ.

Εάν μείνει όπως έχει η διατύπωση της παραγράφου 6 του άρθρου 70, που λέει ότι υποχρεωτικά δυο φορές τη βδομάδα η Ολομέλεια ασχολείται με κοινοβουλευτικό έλεγχο, έχουμε μπλοκάρει όλη τη διαδικασία. Δεν μπορεί να γίνει. Θα είμαι ο τελευταίος που θα μιλήσω να μην υπάρχει παραπέρα κατοχύρωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Η κάθε κυβέρνηση έχει χρέος, όταν συζητάει τέτοια θέματα, να βάζει τη θέση της στην Αντιπολίτευση. Τότε και μόνο μπορεί να ανταποκριθεί στο χρέος της και να πει ότι κάνει καλά τη δουλειά της. Άρα λοιπόν, αυτήν τη στιγμή, αν αυτή η διάταξη μείνει ως έχει, τότε όχι μόνο πέντε μέρες θα χρειαστεί να συνεδριάζουμε, αλλά ίσως χρειαστεί να συνεδριάζουμε και τα Σαββατοκύριακα για να μπορέσουμε να κάνουμε τη δουλειά μας. Έτσι λοιπόν καταλήγω στην πρόταση που είπα προηγουμένα και δεν θέλω να την επαναλάβω.

Θεωρώ όμως πολύ σημαντικό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πριν κατέγω από το Βήμα να πω ότι η διάταξη η οποία αναφέρεται ή, αν θέλετε, που ακυρώνει το σημερινό καθεστώς της ταυτόχρονης συζήτησης του προϋπολογισμού, του απολογισμού και του ισολογισμού του κράτους, είναι μια καινοτόμος διαδικασία και έτσι πρέπει να κατοχυρωθεί. Μέχρι σήμερα, δεν έχει γίνει κανένας ουσιαστικός διάλογος. Άκουσα δε την προβληματική όλων σας και του αξιότιμου επιτίμου Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας σε σχέση με τον προϋπολογισμό. Μακάρι να μπορούσαμε να πάμε εκεί. Αυτές είναι μεγάλες καινοτομίες και θα έπρεπε κάποτε να φθάσουμε. Αλλά, αν δεν μπορούμε στον προϋπολογισμό και έχουμε αφήσει την προτεραιότητα στην Κυβέρνηση, πιστεύω ότι ο απολογισμός και ο ισολογισμός πρέπει να συζητούνται τις ίδιες μέρες, τέσσερις-πέντε μέρες στη Βου-

λή ξεχωριστά και μάλιστα να συνοδεύεται αυτός ο ισολογισμός και απολογισμός από την έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ασφαλώς δεν χρειάζεται να υπάρχει η έκθεση του Υπουργού Οικονομικών. Μακάρι να υπάρχει. Και είναι φανερό και αυτονόητο ότι ο Υπουργός των Οικονομικών σε μια τέτοια συζήτηση θα είναι παρών και θα έχει τον πρώτο λόγο, γιατί νομίζω ότι η κάθε κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να κάνει ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας τεκμηριωμένο απολογισμό. Η αντιπολίτευση θα μπορεί να κάνει έναν αντικειμενικό και ουσιαστικό έλεγχο. Και βέβαια θα υπάρχει και μια αξιόπιστη κοινοβουλευτική ελεγκτική διαδικασία, γιατί, όπως προβλέπει το Σύνταγμα, θα υπάρχει η επιτροπή από συναδέλφους Βουλευτές η οποία θα επεξεργάζεται πριν αναλυτικά όλα τα στοιχεία για να μπορέσουμε να ξεφύγουμε από τη σημερινή νοσηρότητα. Και λέγω νοσηρότητα, γιατί πολλές φορές, χωρίς έλλειψη στοιχείων, ο διάλογος εδώ έχει το στοιχείο της υπερβολής και της ανευθυνότητας. Και εμείς οφείλουμε τώρα, όσο ποτέ άλλοτε, να εκπέμψουμε ότι τουλάχιστον αυτό εδώ το Βήμα και αυτή η διαδικασία έχει το στοιχείο όχι μόνο της υπευθυνότητας και της σοβαρότητας, αλλά και της τεκμηρίωσης. Θεωρώ πολύ σημαντική αυτήν τη διάταξη.

Πιστεύω ακόμα ότι αυτή η διάταξη θα είναι και ένας φραγμός στην αυθαίρετη διοικητική λειτουργία. Πολλές φορές η διοικητική λειτουργία, όσο και αν το θέλει η κάθε κυβέρνηση και ο κάθε Υπουργός, έχει και εκείνη τις δικές της αυθαιρεσίες. Και θα ξέρουν ότι όλα αυτά θα μπαίνουν κάτω από το δικό μας ενδελεχή έλεγχο.

Μ'αυτές τις σκέψεις, κυρία Πρόεδρε, ολοκλήρωσα την ομιλία μου. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΚΚΕ κ. Κολοζώφ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, αν μου επιτρέπετε, πριν δοθεί ο λόγος στον κ. Κολοζώφ να κάνω μια μικρή παρέμβαση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, ο κύριος Υπουργός έκανε μια πολύ ενδιαφέρουσα πρόταση. Νομίζω ότι είναι σαφές στην Αίθουσα ότι δεν είμαστε σε θέση να τερματίσουμε τη συζήτησή μας, ιδίως από την ώρα που απουσιάζει και ο βασικός εισηγητής της Πλειοψηφίας. Θα πρέπει, νομίζω, να συμφωνήσουμε αυτήν την ώρα ότι θα αφιερώσουμε άλλη μια συζήτηση την επόμενη εβδομάδα γι'αυτήν την ενότητα.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΑΝΝΟΥ (Υπουργός Επικρατείας): Μια ώρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Όσο χρειαστεί. Να μην αφήσουμε εκκρεμές το θέμα, διότι αλλιώς δεν θα έχουμε καταλήξει πουθενά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Θα διαβιβάσθει, κύριε Πρόεδρε, το αίτημα αυτό και θα το συζητήσουμε.

Μια μικρή παρέμβαση θέλει να κάνει και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ ο κ. Ιωαννίδης.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Επί της προτάσεως του Υπουργού, κυρία Πρόεδρε, με την οποία συνεφώνησε προηγουμένως ο κ. Μητσοτάκης, θα ήθελα να πω και εγώ ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος, ότι συμφωνώ μ' αυτήν την άποψη. Δεν μπορούμε απόψε να καταλήξουμε οριστικά, με την απουσία και του εισηγητού της Πλειοψηφίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Εντάξει, κύριε Ιωαννίδη, το αντελήφθη.

Ορίστε, κύριε Κολοζώφ, έχετε το λόγο.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Κυρίες, κύριοι Βουλευτές, παίρνω το λόγο όχι όπως συνηθίζεται με τη σειρά των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων γιατί το ζήτημα ήταν πάρα πολύ σοβαρό και ήθελα πραγματικά ν' ακούσω τους συναδέλφους, τις σκέψεις τους γύρω από ένα τόσο σημαντικό ζήτημα που αφορά στην ίδια την ουσία της λειτουργίας αυτού του Σώματος.

Αυτή τη στιγμή που μιλάω νομίζω ότι οι εισηγητικές προτάσεις έχουν κλονιστεί σοβαρά. Η ίδια η πρόταση που φαίνεται ότι γίνεται αποδεκτή, να μην ολοκληρωθεί, δηλαδή, σήμερα η συζήτηση αυτής της ενότητας για να υπάρξει η δυνατότητα κά-

ποιας διαβούλευσης και με τον εισηγητή, έτσι ώστε πιο ώριμα να υπάρξουν οι σχετικές προτάσεις, δείχνει ακριβώς αυτό.

Όντως υπάρχει ένα σοβαρό ζήτημα: Ουσιαστικά η πρόταση που γίνεται δεν θα έλεγα ότι είναι κάτι το τελειώς καινούριο. Ήδη υπήρχε και στον προηγούμενο Κανονισμό της Βουλής αυτή η δυνατότητα, η Επιτροπή δηλαδή να αποφασίσει και το νομοθέτημα, το οποίο επεξεργάστηκε και αποφάσισε, να μην έρθει για συζήτηση στη Βουλή. Και αν υπάρξει κάποια αντίρρηση, να δοθεί στους Βουλευτές που είναι αντίθετοι ένα δεκάλεπτο για να αιτιολογήσουν την αντίθεσή τους.

Επομένως θα μπορούσε να πει κανείς ότι ήδη υπήρχε στη σκέψη να γίνουν αλλαγές προς αυτήν την κατεύθυνση. Όμως αυτές οι αλλαγές που προτείνονται σήμερα ουσιαστικά ανατρέπουν το σημερινό σύστημα με τέτοιο απόλυτο τρόπο που πραγματικά τα όσα ακούστηκαν εδώ μέσα από Βουλευτές όχι της Αριστεράς, αλλά της Κυβέρνησης και της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ότι υπάρχει πολύ μεγάλη ανησυχία για το ότι συρρικνώνονται τα δικαιώματα του Βουλευτή.

Αυτό που προβλέπει το ισχύον Σύνταγμά μας με το άρθρο 60, ότι οι Βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα γνώμης και ψήφου, παραβιάζεται εμφανώς. Δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση αυτό το δικαίωμα του Βουλευτή, που είναι απεριόριστο, να ψαλιδιστεί. Και πολύ φοβάμαι ότι η προσέγγιση του ζητήματος και από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας και από την Κυβέρνηση, απ' ό,τι φαίνεται, δεν πάει προς την κατεύθυνση της διασφάλισης αυτού του απεριόριστου δικαιώματος των Βουλευτών.

Αναρωτιέται κανείς όμως γιατί μία τέτοια αλλαγή ήρθε με την Αναθεώρηση αυτού του Συντάγματος. Ορισμένα πράγματα θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν και σε επίπεδο Κανονισμού χωρίς να αλλάξει εν προκειμένω το Σύνταγμα.

Νομίζω ότι δύο είναι τα ζητήματα, τα οποία η Κυβέρνηση θα ήθελε να αντιμετωπίσει: Το ένα είναι ότι επιμένει στο να μετακινεί τις εξουσίες από άλλα θεσμικά όργανα προς την Κυβέρνηση και προς τον Πρωθυπουργό. Και οι αλλαγές που γίνονται προς τα εκεί πηγαίνουν. Ενισχύουν την εκτελεστική εξουσία. Διευκολύνουν την εκτελεστική εξουσία.

Ο δεύτερος λόγος νομίζω ότι είναι αυτός που είπαμε από την αρχή, όταν άρχισε αυτή η Αναθεώρηση του Συντάγματος, την οποία εμείς βλέπουμε με μεγάλο σκεπτικισμό και την οποία από την αρχή χαρακτηρίσαμε σαν συντηρητική, αντιδραστική Αναθεώρηση.

Κυρίαρχος λόγος αυτής της αναθεώρησης σε όλες τις εκφάνσεις της είναι η εναρμόνιση -και δεν κρύβεται αυτό- της λειτουργίας αυτού του Κοινοβουλίου με την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι η διευκόλυνση να νομοθετεί το ελληνικό Κοινοβούλιο με μεγαλύτερη ταχύτητα, όχι το δικό μας νομοθετικό έργο αλλά προς την κατεύθυνση της επικύρωσης των όσων αποφασίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και να μην υπάρχουν δυσκολίες που θα μπορούσαν να επιφέρουν γενικότερα προβλήματα στο οικοδόμημα που πάει να δημιουργηθεί και που λέγεται Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτά τα δύο νομίζω ότι πάει να εξυπηρετήσει αυτή η αλλαγή. Και φυσικά η προσπάθεια αυτή είναι χοντροκομμένη και δεν μπόρεσε να γίνει η επεξεργασία εκλεπτισμένα, έτσι ώστε να μη θίξει την ουσία της κοινοβουλευτικής υπόστασης των ανθρώπων που έχουν σταλεί από τον ελληνικό λαό για να τον εκπροσωπήσουν σ' αυτό το Κοινοβούλιο.

Ουσιαστικά, εάν λειτουργήσει χωρίς αλλαγές το Κοινοβούλιο, έτσι όπως προβλέπεται στην πρόταση του εισηγητή, μετατρέπεται σε πρωτοκολλητή, χωρίς συζήτηση των προτάσεων που θα κάνει η εκτελεστική εξουσία και των προτάσεων που θα κάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν με ενδιαφέρει αν παρεξηγήτε τον όρο "πρωτοκολλητής". Αυτή θα είναι η ουσία της υπόθεσης.

Και φαίνεται αυτό, αγαπητοί Βουλευτές, από το γεγονός ότι στο άρθρο 72 στην παράγραφο 1 όπου καθορίζονται τα θέματα που πρέπει να πάνε οπωσδήποτε στην Ολομέλεια, συγκρίνοντας τα με τα θέματα τα οποία το σημερινό Σύνταγμα προβλέπει, βλέπουμε ότι αποδυναμώνονται. Δεν ενισχύονται προς την κατεύθυνση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο κ. Παυλόπουλος έκανε την πρόταση διεύρυνσης πέρα των ανθρωπίνων δικαιωμά-

των και συνταγματικών δικαιωμάτων, όλα αυτά να πηγαίνουν στην Ολομέλεια όταν αφορά νομοσχέδια που θίγουν τέτοια ζητήματα, και όχι να τους περιορίζει. Στη βιασύνη τους επάνω ακόμη αφαιρούν και το άρθρο 36 παράγραφος 1 όπου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανακοινώνει στη Βουλή αποφάσεις για κήρυξη πολέμου, για συνθήκες ειρήνης, για τις συμμαχίες, για οικονομικές συνεργασίες και συμμετοχή σε διεθνείς οργανώσεις.

Αν προσέξει κανένας τις λεπτομέρειες αυτής της πρότασης, κατανοεί πού στοχεύει. Εδώ θα έλεγα αν δεν θέλετε να διευρύνετε, τουλάχιστον αφήστε τα όπως είναι τα πράγματα. Μην προκαλείτε έτσι τα αισθήματα των Βουλευτών. Και μια σειρά άλλα ζητήματα αφαιρούνται από την αρμοδιότητα της Ολομέλειας και θα μπορούν από εδώ και πέρα να αποφασίζονται στις επιτροπές.

Στο άρθρο 70, μας λένε ότι η Κυβέρνηση θα πρέπει να ενημερώνει για τα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν ξέρω τι αξία έχει - αυτό γινόταν, υπήρχε και προηγούμενα - όταν η ενημέρωση αυτή είτε γίνεται στις επιτροπές με πολύ ελάχιστες εξαιρέσεις είτε γίνεται στην Ολομέλεια της Βουλής, ακολουθεί εκ των υστέρων.

Δεν λέει η Κυβέρνηση προς τη Βουλή, ξέρετε σε μία σύνοδο κορυφής που πάμε για να αποφασίσουμε ζητήματα της διακυβερνητικής, έχω αυτά τα προβλήματα και σκέφτομαι έτσι να τα αντιμετωπίσω, χωρίς να θέτει υπό αμφισβήτηση τις αποφάσεις της, γιατί την πλειοψηφία την έχει, αλλά ενημερώνει υπεύθυνα την ελληνική Βουλή. Είναι όμως και μία δέσμευση, όταν πάει εκεί και επιστρέψει με άλλες αποφάσεις που θα παρθούν και τις οποίες θα στρίξει εκεί μέσα, θα πρέπει να τις εξηγήσει στη Βουλή των Ελλήνων και στον ελληνικό λαό.

Μία τέτοια λειτουργία δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα. Νομίζω ότι εάν όντως το άρθρο 70 έχει ένα τέτοιο πνεύμα, να ενημερώνεται, δηλαδή, η Βουλή για τις μεγάλες αποφάσεις που παίρνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή και αλλού, τότε θα έπρεπε να έχει έναν τέτοιο δεσμευτικό χαρακτήρα, εάν θέλουμε να είμαστε ουσιαστικοί σε αυτό που θέλουμε να κάνουμε. Αλλιώς, είναι για τα μάτια του κόσμου, στάχτη στα μάτια, ότι δήθεν συζητάμε, ενημερωνόμαστε για τις μεγάλες επιλογές που κάνει, που σκέφτεται να κάνει η εκτελεστική εξουσία.

Εμείς το είχαμε εντοπίσει αυτό από πάρα πολύ καιρό και επιμέναμε ακόμα όταν αποφασίσαμε να μπορούμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τις αποφάσεις του Μάαστριχτ. Προτείναμε να υπάρχουν τέτοιες δεσμεύσεις, δεσμεύσεις που στην πραγματικότητα δεν ανατρέπουν την πλειοψηφία - η πλειοψηφία θα αποφάσιζε - αλλά δημιουργούν ένα κλίμα, μία διαφάνεια τέτοια, που πιστεύω ότι θα σκέφτεται ορισμένα πράγματα πριν τα αποφασίσει η όποια κυβέρνηση.

Έρχομαι τώρα στα ζητήματα των διαδικασιών που προτείνονται για τη λειτουργία του Κοινοβουλίου. Απ' όλους τους συναδέλφους, από όλους τους κυρίους Βουλευτές που μίλησαν, υπογραμμίστηκε το γεγονός και η αναγκαιότητα της αναβάθμισης του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, εάν κάποιοι από τους δημοσιογράφους που μας παρακολουθεί τώρα, σε αυτήν τη συζήτηση, έπαιρνε τα όσα ειπώθηκαν με κριτικό τρόπο σχετικά με τη λειτουργία και το νομοθετικό έργο αυτού του Κοινοβουλίου, τους νόμους που ψηφίζει αυτό το Κοινοβούλιο και αύριο παρουσιάζε ένα άρθρο που να ήταν η περίληψη των όσων ειπώθηκαν εδώ μέσα, θα ξεσηκωνόμασταν όλοι για να πούμε ότι διαβάλλεται το κύρος του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Δεν ξέρω εάν συγκρατήσατε τι ειπώθηκε εδώ μέσα. Η προχειρότητα των νόμων και μια σειρά άλλα ζητήματα.

Επομένως, εάν όντως θέλουμε να αναβαθμίσουμε αυτό το Κοινοβούλιο, θα μπορούσαμε να αρχίσουμε από αυτά που ήδη έχουμε διαπιστώσει και να τα διορθώνουμε. Και υπάρχει τρόπος να γίνει αυτό το πράγμα χωρίς να φέρουμε τα πάνω κάτω στη λειτουργία αυτού του Κοινοβουλίου.

Η αναβάθμιση των επιτροπών - έχει δίκιο ο επίτιμος Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας - δεν μπορεί να γίνει ούτε με το Σύνταγμα ούτε με τους Κανονισμούς. Πρέπει να υπάρχει πολιτική βούληση, που πραγματικά να θέλει την ουσιαστική αναβάθμιση

του Κοινοβουλίου και των επιτροπών.

Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας: Στέλνονται στρατεύματα εδώ και εκεί με απόφαση της Κυβέρνησης. Ενημερώθηκε ποτέ η Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας; Κι εγώ σας λέω το εξής: Πριν παρθεί η απόφαση, που έχει ωριμάσει στα πλαίσια της Κυβέρνησης, υποχρεωτικά να έρθει για συζήτηση στην επιτροπή και η απόφαση της επιτροπής να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα όσον αφορά τις αποφάσεις. Θα αναβαθμιζόταν ή όχι ο ρόλος της επιτροπής αυτής;

Και δεν χρειάζεται να πάμε στο να νομοθετεί η επιτροπή και να έρχεται πού και πού και κανένας νόμος στην Ολομέλεια. Δεν είναι αυτό αναβάθμιση. Αναβάθμιση είναι να ξέρει ο Βουλευτής ότι "θα πάω να πω, θα πάω να ψηφίσω και αυτό που κάνω πιάνει τόπο." Αυτό μπορεί να γίνει χωρίς να αλλάξει το Σύνταγμα, εάν όντως θέλουμε αναβάθμιση του Κοινοβουλίου. Όπως και αν θέλαμε μια ουσιαστική αναθεώρηση αυτού του Συντάγματος, αντί να προτείνουμε τα ασυμβίβαστα την τελευταία στιγμή θα μπορούσαμε να προτείνουμε ένα σημαντικό ζήτημα, την ανάκληση του Βουλευτή από το εκλογικό του σώμα, εάν δεν λειτουργεί ο Βουλευτής. Μα, εδώ δεν τολμάμε να αποφασίζουμε για δημοψήφισμα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΑΒΑΚΗΣ: Πώς θα γίνει;

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Θα σας το εξηγήσω ύστερα πώς θα γίνει, κύριε συνάδελφε. Εμείς έχουμε εμπειρία πώς γίνονται αυτά τα πράγματα.

Κύριοι Βουλευτές, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι δικές μας προτάσεις φυσικά θα πάρουν υπόψη τους το δεδομένο πολιτικό πλαίσιο και τους δεδομένους συσχετισμούς. Όμως εμείς δεν μπορούμε να λειτουργήσουμε διαφορετικά, παρά βλέποντας την κοινωνία, όπως είναι χωρισμένη σε τάξεις, οι οποίες έχουν αντιπαλότητα και έχουν πολιτικούς εκφραστές.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ**)

Αυτό δεν μπορεί κανένας να το καταργήσει. Ένας μόνο κατάφερε να το καταργήσει της δεξιάς παράταξης.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

Γελάνε οι συνάδελφοι του ΠΑΣΟΚ. Ναι, ναι βεβαίως ! Η κατάργηση της πάλης των τάξεων του Λάσκαρη δεν είναι τίποτα το διαφορετικό από την καραμέλα της συναινεσης που σήμερα είναι στα χείλη όλων σας. Είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα.

Έχετε την αυταπάτη ότι θα ξεπεράσετε το πρόβλημα που υπάρχει σχετικά με τη λειτουργία αυτής της κοινωνίας. Έτσι και αυτά τα νομοθετήματα προς τα εκεί πηγαίνουν.

Έρχομαι τώρα στη λειτουργία της επιτροπής. Σήμερα πάει στην επιτροπή το σχέδιο νόμου, συζητιέται στην επιτροπή, γίνεται μία συζήτηση, καλή ή κακή, αυτό ο καθένας μας το έχει κρίνει, αναδεικνύονται ορισμένα ζητήματα μέσα από τη συζήτηση στην επιτροπή. Μερικά φαίνεται ότι δεν ήταν ώριμα για τη συγκεκριμένη αντιμετώπισή τους. Και ύστερα, έρχεται μια άλλη συζήτηση στην Ολομέλεια, όπου πια η συμβολή είναι όλων όσων φυσικά θέλουν να συμβάλουν στη διαμόρφωση του νόμου. Και επειδή εάν όντως λειτουργούσε έτσι αυτό το Κοινοβούλιο, οι πιέσεις προς την Κυβέρνηση θα ήταν αρκετά μεγάλες, έχουμε έναν Κανονισμό ο οποίος περιορίζει πάρα πολύ αυτές τις διαδικασίες. Και ειπώθηκε εδώ μέσα το πώς λειτουργούμε. Αντί να εφαρμοσθεί ο Κανονισμός, αυτός ο οποίος υπήρχε εν πάση περιπτώσει, όπου θα έπρεπε άρθρο κατ' άρθρο να γίνεται η συζήτηση στην Ολομέλεια και να κλείνει η συζήτηση άρθρα κατ' άρθρον, βλέπουμε τις ενότητες, όπου τελικά καταλήγουμε να μιλάμε δέκα-δεκαπέντε λεπτά για να επεξεργασθούμε 25,30 και 50 άρθρα.

Όσον αφορά το νομοθετικό έργο, δεν συμφωνούμε με τις προτάσεις που γίνονται τώρα, να καταργηθεί το ενδιάμεσο, σαν επεξεργασία, σαν πρώτη ανταλλαγή απόψεων εκεί μέσα στη Διαρκή Επιτροπή. Τα άλλα τα είπαν οι συνάδελφοι, δεν θα επιμείνω.

Ο έλεγχος -είναι θετική η πρόταση που γίνεται- πρέπει να διευρυνθεί και πιθανότατα στην επιτροπή να αποκτήσει και πιο ουσιαστικό χαρακτήρα. Επίσης θετική βρίσκουμε και την πρόταση για τις άσχετες τροπολογίες.

Εμείς θα λέγαμε ότι θα πρέπει να διευθετηθεί το θέμα που υ-

πάρχει κενό, κατά τη γνώμη μας, γιατί δεν προβλέπεται, τι θα γίνεται όταν από την επιτροπή πάει στην Ολομέλεια το νομοσχέδιο. Θα μπορεί σ' αυτήν την περίπτωση η Κυβέρνηση την τελευταία στιγμή να φέρει τροπολογία; Εμείς λέμε όχι να μην μπορεί. Να κλείσει η συζήτηση στην επιτροπή, αφού η επιτροπή έχει τέτοια αρμοδιότητα και ό,τι θέλουν ας το προσθέσουν εκεί. Είμαστε αντίθετοι με το άρθρο 80 παράγραφος 1.

Κλείνω με το θέμα της συνεδρίασης κεκλεισμένων των θυρών. Κύριοι συνάδελφοι, θα μπορούσε για οικονομία αν θέλετε και για ουσιαστικούς λόγους τέτοιες λεπτομέρειες να μην υπάρχουν στο Σύνταγμα. Θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι υπάρχει δυνατότητα να γίνεται συνεδρίαση κεκλεισμένων των θυρών σύμφωνα με τον Κανονισμό, ο οποίος να λύνει θέματα όπως το πότε, το πώς, θα μπορούν να γίνονται συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Δεν θα διαρεύσει η συζήτηση στις συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών!

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ: Αυτό είναι ζήτημα που αφορά εσάς και την Κυβέρνηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο κ. Αρσένης έχει το λόγο.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΑΡΣΕΝΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούστηκαν πολλά σχόλια και κριτικές παρατηρήσεις πάνω στην εισήγηση του εισηγητή της Πλειοψηφίας κ. Βενιζέλου και χαίρομαι που ο Υπουργός Επικρατείας μας είπε ότι οι παρατηρήσεις που έγιναν θα ληφθούν υπόψη σε μια πιθανή επαναδιατύπωση της πρότασης του εισηγητή της Πλειοψηφίας.

Κάτω από αυτό το πρίσμα αυτήν την προχωρημένη ώρα θέλω να προσεγγίσω το θέμα και να κάνω κάποιες συγκεκριμένες προτάσεις. Ο θεσμός της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας είναι αντικείμενο ζωηρής συζήτησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι πολλοί αυτοί που σήμερα αμφισβητούν την αντιπροσωπευτικότητα και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των θεσμών της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Οι ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο της τεχνολογίας άλλαξαν βασικά τη δομή της κοινωνίας και της οικονομίας της αγοράς. Χωρίς αμφιβολία οι πολιτικοί θεσμοί της δημοκρατίας πρέπει να ανταποκριθούν σ' αυτές τις αλλαγές για να μπορεί να λειτουργήσει η δημοκρατία ομαλά και να επιτελέσουμε το έργο μας.

Είναι λοιπόν φυσικό, το θέμα της λειτουργίας του Κοινοβουλίου να ενδιαφέρει όλους μας από αυτήν την ευρύτερη οπτική γωνία, αλλά το πρόβλημα της υποβάθμισης του Κοινοβουλίου υποστηρίζω εγώ, ότι είναι ένα πρόβλημα που αφορά κυρίως εμάς και που μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε με βάση τη λειτουργία των κομμάτων, τον Κανονισμό της Βουλής και την πολιτική μας βούληση για την αναβάθμιση του έργου του Κοινοβουλίου.

Χωρίς καμία αμφιβολία η Βουλή έχει υποβαθμιστεί. Ο Βουλευτής δεν αισθάνεται ότι το Κοινοβούλιο είναι η εστία παραγωγής πολιτικής. Δεν αισθάνεται ότι στο Κοινοβούλιο γίνεται αποτελεσματικός έλεγχος και δεν αισθάνεται ότι η Βουλή ουσιαστικά νομοθετεί με την έννοια ότι τα νομοσχέδια προετοιμάζονται εκτός Βουλής και η Βουλή με την πλειοψηφία επικυρώνει τα νομοσχέδια που υποβάλλονται.

Έτσι, λοιπόν, η σημερινή λειτουργία της Βουλής αφήνει πάρα πολύ μικρό ρόλο στο Βουλευτή. Και ο Βουλευτής είναι πολιτικό ον και θα αναζητήσει το χώρο στον οποίο θα μπορεί να εκφραστεί ελεύθερα, που θα επικοινωνήσει με το κοινό και θα μπορέσει να επηρεάσει τις πολιτικές εξελίξεις με τον πολιτικό του λόγο.

Εάν, λοιπόν, θέλουμε να αναβαθμίσουμε το ελληνικό Κοινοβούλιο, πρέπει να δούμε πώς θα ξαναφέρουμε στην ελληνική Βουλή πραγματικά τον κοινοβουλευτικό έλεγχο στην αληθινή του έννοια και πώς η Βουλή θα ασχοληθεί με την επεξεργασία, την κατάρτιση και την ψήφιση των νομοσχεδίων όπου ο Βουλευτής δεν θα είναι μία μονάδα κόμματος, αλλά θα είναι αντιπρόσωπος του έθνους που θα λειτουργεί ως ελεύθερος Βουλευτής με τη δική του συνείδηση.

Πιστεύω ότι τα θέματα αυτά δεν είναι θέματα Συντάγματος. Είναι θέματα που αφορούν τον Κανονισμό της Βουλής, είναι θέματα που αφορούν την εσωτερική λειτουργία των κομμάτων.

Και θα μπορούσαμε ίσως να τα συζητήσουμε σε άλλο χρόνο. Αλλά μια και στην αναθεώρηση του Συντάγματος ασχολούμεθα και με αυτήν την ενότητα καλό θα ήταν στις ρυθμίσεις της να περιλαμβάνονται και διατάξεις προς αυτήν την κατεύθυνση. Δεν θα πρέπει, όμως, να προχωρήσουμε σε ρυθμίσεις με τις οποίες δεν είμαστε απολύτως βέβαιοι ότι θα αναβαθμίσουν το ρόλο της Βουλής. Θα ήταν καλύτερο να αφήσουμε ρυθμίσεις για το νέο Κανονισμό της Βουλής, για να αποκτήσουμε κάποια εμπειρία με νέες ρυθμίσεις, έτσι που να έχουμε την αναγκαία ευελιξία.

Οι παρατηρήσεις μου είναι οι εξής:

Πρώτον, όσον αφορά τον έλεγχο, με βρίσκει σύμφωνο η πρόταση του κ. Βενιζέλου, ο έλεγχος να γίνεται και στην Ολομέλεια και στα Τμήματα της Βουλής. Αλλά αυτός ο έλεγχος πρέπει να είναι ουσιαστικός που να επιτρέπει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων Βουλευτών. Πρέπει να είναι έλεγχος ζωντανός για να μπορούμε να πούμε ότι η Βουλή γίνεται μία εστία πολιτικού προβληματισμού, πολιτικών ζημιώσεων και γιατί όχι και πολιτικών αντιπαραθέσεων.

Όσον αφορά, όμως, το νομοθετικό έργο, τα πράγματα είναι πολύ πιο δύσκολα. Και εκεί η πρόταση του εισηγητή της Πλειοψηφίας δεν με βρίσκει σύμφωνο.

Ο Βουλευτής είναι αντιπρόσωπος του έθνους. Δεν είναι εξειδικευμένος εμπειρογνώμων που εκλέγεται για να ασχολείται με ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Δεν μπορώ να πάω στην εκλογική μου περιφέρεια και να πω ότι ανήκω στο τρίτο τμήμα της Βουλής και δεν έχω ασχοληθεί με το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε στο πρώτο τμήμα της Βουλής ή αν ασχολήθηκα πήγα μόνο εκεί για να κάνω μία παρατήρηση, αλλά δεν ψήφισα, γιατί δεν μπορούσα να ψηφίσω. Εκλεγόμαστε από το λαό ως αντιπρόσωποι του έθνους σε όλα τα νομοσχέδια. Και δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, κατά τη δική μου άποψη τουλάχιστον, ότι η ψήφιση των νομοσχεδίων είναι έργο της Ολομέλειας της Βουλής. Θα πρέπει, βέβαια, να βοηθήσουμε την Ολομέλεια σε αυτό το έργο. Με αυτόν τον υποβοηθητικό ρόλο βλέπω τη λειτουργία των τμημάτων.

Πώς θα έβλεπα τη λειτουργία των τμημάτων: Στο τμήμα, αν θέλουμε πραγματικά να έχουμε ενεργό συμμετοχή του Βουλευτή, θα έπρεπε πριν από την κατάθεση του νομοσχεδίου να γίνει μία συζήτηση επί του πολιτικού θέματος και των πολιτικών στόχων του. Μπορεί να είναι νομοσχέδιο που θα κατατεθεί, είτε από την Κυβέρνηση είτε από μία ομάδα Βουλευτών. Και θα πρέπει να γίνει συζήτηση πάνω στους άξονες του νομοσχεδίου, πάνω στις βασικές αρχές. Και εκεί να γίνει μία ελεύθερη συζήτηση με τους Βουλευτές στα τμήματα. Αλλά τα τμήματα θα είναι ανοιχτά και για τη συμμετοχή και άλλων Βουλευτών. Εκεί να τοποθετηθούν και φορείς που ασχολούνται με αυτό το θέμα.

Με βάση αυτές τις συζητήσεις και αυτές τις προτάσεις ο έλεγχος της νομοθετικής πρωτοβουλίας να συντάξει ένα πρώτο σχέδιο νόμου, έχοντας ήδη λάβει υπόψη τα σχόλια των Βουλευτών και μετά να ακολουθήσει μία συζήτηση και ψήφιση του νομοσχεδίου κατ' άρθρον και στο σύνολο. Εκεί πια γίνεται ουσιαστική δουλειά πάνω στο νομοσχέδιο. Ο Βουλευτής θα έχει την αίσθηση ότι συμμετέχει στη διαμόρφωση των ρυθμίσεων του νομοσχεδίου και η συζήτηση δεν μπορεί παρά να είναι ουσιαστική και θα έχει και την παρουσία των Βουλευτών που όλοι επιθυμούμε.

Όταν η επεξεργασία αυτού του νομοσχεδίου ολοκληρωθεί από την επιτροπή, θα πρέπει να διαβιβαστεί στην Ολομέλεια, όπου θα ψηφίζεται κατ' άρθρον και στο σύνολο άνευ συζητήσεως, εκτός εάν το νομοσχέδιο είναι ιδιαίτερα σημαντικό όπως ορίζεται από συγκεκριμένα άρθρα του Συντάγματος ή το ζητά Αρχηγός κόμματος ή ομάδα τουλάχιστον δέκα Βουλευτών, οπότε η συζήτηση στην Ολομέλεια γίνεται κατά τον τρόπο που ορίζει ο ισχύων Κανονισμός.

Έτσι όλα τα νομοσχέδια θα ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής. Δεν θα χρειαστεί για πολλά νομοσχέδια να γίνει συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής, γιατί θα έχει προηγηθεί η επεξεργασία και η συζήτηση στις επιτροπές ή στα τμήματα και δεν θα χρειάζεται να γίνει συζήτηση, γιατί οι Βουλευτές που ενδιαφέρονται γι' αυτό το θέμα θα έχουν ήδη εκφραστεί στα

τμήματα.

Η συζήτηση και η επεξεργασία των νομοσχεδίων θα γίνεται με τον Κανονισμό της Βουλής μόνο γι'αυτές τις δύο περιπτώσεις. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνουμε, πιστεύω και την ενεργό συμμετοχή των Βουλευτών στην ανάπτυξη ενός νομοσχεδίου, λειτουργούμε κατά ένα δημιουργικό τρόπο μέσα στις επιτροπές, αλλά η υπερψήφηση των νομοσχεδίων γίνεται πάντοτε από την Ολομέλεια της Βουλής.

Θα ήθελα, κύριοι συνάδελφοι, να ληφθούν και αυτές οι προτάσεις υπόψη. Ελπίζω ο εισηγητής της πλειοψηφίας να λάβει και αυτήν την πρόταση υπόψη του.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο κ. Κοντογιαννόπουλος έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριοι Βουλευτές, όλοι πιστεύω διαπιστώνουμε ότι υπάρχει κρίση του Κοινοβουλίου και κατ' επέκταση κρίση του αντιπροσωπευτικού μας συστήματος. Η κρίση αυτή εμφανίζεται με διάφορα συμπτώματα, όπως η οδυνηρή εικόνα των άδειων εδρών και η πτώση της ποιότητας του κοινοβουλευτικού έργου στο σύνολό του τόσο σε επίπεδο νομοθετικής εργασίας όσο και σε επίπεδο κοινοβουλευτικού ελέγχου. Πιστεύω ότι όλοι μας έχουμε προβληματιστεί, όλοι κατ' ιδίαν έχουμε παραδεχτεί αυτήν την προϋπόθεση υποβάθμιση του ρόλου, του έργου, αλλά και της εικόνας του Κοινοβουλίου και όλοι έχουμε αναζητήσει κάποια μέτρα για να αντιστρέψουμε αυτήν την εξέλιξη.

Ασφαλώς οι λόγοι που έχουν συμβάλει σ' αυτήν τη δυσάρεστη εξέλιξη είναι πολλοί. Είναι παραδείγματος χάρη η νομοτεχνική διατύπωση των νομοσχεδίων όπως έχει επικρατήσει να γίνεται τα τελευταία χρόνια. Αποτελεί μία παρήγορη εξαίρεση το νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών που συζητείται, το οποίο έχει τη μορφή ενός πραγματικού νομοσχεδίου.

Και τις επόμενες ημέρες έρχεται ένα άλλο νομοσχέδιο στο οποίο το ένα άρθρο είναι τέσσερις σελίδες τυπογραφείου.

Άλλη μία αιτία είναι η απουσία διαλόγου. Είναι πάγιο το φαινόμενο να μη γίνεται διάλογος στη Βουλή. Το επεσήμανε ο κ. Μητσοτάκης. Και δεν γίνεται διάλογος όχι γιατί δεν υπάρχει επιθυμία αλλά γιατί δεν υπάρχει η δυνατότητα. Δεν εφαρμόζεται ο Κανονισμός της Βουλής που λέει ότι μόνο σημειώσεις μπορείτε να έχετε για να υπάρχει μία αμεσότητα. Στην ουσία όλοι λίγο πολύ διαβάζουμε προετοιμασμένα κείμενα γι' αυτό και έχουμε μια παράθεση μονότονων μονολόγων που διώχνουν τους Βουλευτές από την Αίθουσα.

Ασφαλώς έχουμε και το φαινόμενο της άρνησης πολλών Υπουργών να ανταποκριθούν στην υποχρέωσή τους για κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Όλες αυτές οι αιτίες υπάρχουν. Το ερώτημα είναι αν θεραπεύσουμε αυτές μπορούμε να ξαναγυρίσουμε σε εποχές όπου πράγματι το Κοινοβούλιο ήκμαζε; Πιστεύω ότι δεν είναι δυνατόν, διότι έχουν αλλάξει βασικές συνθήκες που παίζουν μεγαλύτερο ρόλο στον τρόπο εργασίας του Κοινοβουλίου.

Πρώτη ουσιαστική αλλαγή είναι ο ρόλος και η επιρροή της τηλεόρασης, αλλά και των μέσων ενημέρωσης. Το να αφιερώσεις χρόνο για μια παρέμβαση στη Βουλή δεν έχει κανένα αντίκρουσμα πολιτικό ή κοιμματικό. Αντίθετα, εάν απαντήσεις σε μία ερώτηση στην είσοδο της Βουλής είναι βέβαιο ότι θα επικοινωνήσεις με το σύνολο όχι μόνο της εκλογικής σου περιφέρειας αλλά με όλη την Ελλάδα. Δεν δεν μπορούμε να το αλλάξουμε. Είναι μία πραγματικότητα.

Πραγματικότητα είναι και η έμφαση που δίνουν τα μέσα ενημέρωσης στο κοινοβουλευτικό έργο. Παλαιότερα αφιέρωναν ολόκληρες σελίδες για τις συζητήσεις στη Βουλή. Σήμερα δεν αναφέρονται ούτε τα ονόματα των ομιλητών. Δεν είμαι από εκείνους που έχουν παράπονο από τα μέσα ενημέρωσης, αλλά σας πληροφορώ ότι έχω παρέμβει σε όλες τις συζητήσεις στην επιτροπή και στην Ολομέλεια και δεν έχει γραφεί καν ότι έχω μιλήσει.

Άρα, εισέρχεται ένας άλλος παράγων. Ποια είναι η απόδοση του κοινοβουλευτικού έργου σε προσωπικό επίπεδο για τον κάθε Βουλευτή; Είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Γι' αυτό και δεν υπάρχει ενδιαφέρον για το κοινοβουλευτικό έργο. Είναι πολύ πιο α-

ποδοτικό να πάει ο Βουλευτής σε μία συνεντεύξη κοπής πίτας μιας τοπικής οργάνωσης διότι εκεί θα επικοινωνήσει με τους κοιμματικούς του φίλους.

Ασφαλώς υπάρχει σύνδεση με το ρόλο των κοιμάτων και με την κοιμματική ζωή αλλά και με τον εκλογικό νόμο. Υπάρχει όμως και ένα τελευταίο επιχείρημα. Έχουν αλλάξει οι εποχές και οι συνθήκες. Κατά συνέπεια δεν μπορούμε να γυρίσουμε πίσω. Όλες αυτές οι διαπιστώσεις επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει πρόβλημα που πρέπει να το αντιμετωπίσουμε. Το ερώτημα είναι πώς θα αντιμετωπιστεί. Μέχρι στιγμής έχουν διατυπωθεί δύο βασικές απόψεις.

Η μία είναι η εισήγηση της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος που συγκεντρώνει τη συναίνεση και του εισηγητή της Πλειοψηφίας και του εισηγητή της Αξωματικής Αντιπολίτευσης όπως αυτές διαμορφώθηκαν στην πορεία. Πιστεύω ότι θα υπάρξει μια τελική διαμόρφωση αφού ακουστούν όλα τα επιχειρήματα που θα ειπωθούν.

Υπάρχει και η άλλη άποψη των συναδέλφων χωρίς κοιμματικούς περιορισμούς, μια οριζόντια τοποθέτηση, οι οποίοι ούτε λίγο ούτε πολύ δεν λένε τίποτα άλλο παρά να μείνουν τα πράγματα όπως είναι, με την προσδοκία ότι θα αλλάξουν στην πορεία.

Πιστεύω ότι δεν μπορούν να αλλάξουν ούτε με τροποποιήσεις του Κανονισμού, ούτε με όλα τα άλλα μέτρα τα οποία προτείνουν. Θεωρώ ότι η πρόταση της επιτροπής, όπου διαχωρίζει την Ολομέλεια για σοβαρές, σημαντικές πολιτικές συζητήσεις μεταξύ των πολιτικών Αρχηγών, για σοβαρές νομοθετικές τομές, για σπουδαία νομοθετήματα και από την άλλη πλευρά οι κοινοβουλευτικές επιτροπές των Βουλευτών για το τρέχον νομοθετικό έργο και για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, αποτελούν μια σημαντική τομή, η οποία πιστεύω ότι θα ζωντανέψει και το έργο του Κοινοβουλίου και το έργο των Βουλευτών.

Μπορώ να φέρω δυο παραδείγματα:

Το πρώτο, αυτό που βιώνουμε αυτές τις μέρες. Πίστευα ειλικρινά ότι συζητώντας το Σύνταγμα στην Επιτροπή Αναθεώρησης, όπου έγινε πραγματικά μια γόνιμη και ουσιαστική συζήτηση όπου ο κάθε Βουλευτής είχε πραγματικά και την αίσθηση αλλά και τη δυνατότητα να παρενέβαινε στη διαμόρφωση των τελικών προτάσεων, στην Ολομέλεια θα διεξαγόταν μια ακόμα πιο ζωντανή συζήτηση και πιο ουσιαστική συμμετοχή των συναδέλφων. Δεν συμβαίνει αυτό, αλλά συμβαίνει το αντίθετο. Ήταν πολύ πιο ουσιαστική η συμμετοχή των μελών της περιορισμένης επιτροπής και λιγότερη η συμμετοχή στη συζήτηση στην Ολομέλεια.

Φέρνω και ένα πρακτικό παράδειγμα, εάν ψηφίσουμε αυτήν την τροποποίηση πώς θα λειτουργήσει; Υπάρχουν σε εκκρεμότητα δύο νομοσχέδια του Υπουργείου Παιδείας. Το ένα ασφαλώς είναι θεσμικό νομοσχέδιο, είναι η αναβάθμιση των ΤΕΙ. Αλλά ένα νομοσχέδιο που έχει κάποιες τρέχουσες διαρρυθμίσεις στο εξεταστικό σύστημα ή οτιδήποτε άλλο, είναι δυνατόν να περιμένουμε ότι θα συγκεντρώσει τη προσοχή της Ολομέλειας; Δεν θα συμβεί αυτό.

Πιστεύω, συνεπώς ότι η πρόταση της επιτροπής δίνει διέξοδο στο υφιστάμενο πρόβλημα. Με τις δικλίδες ασφαλείας που προτείνονται, ο Βουλευτής δεν απομονώνεται ούτε συρρικνώνεται ο ρόλος του. Τη στιγμή που έχει δικαίωμα να πάρει μέρος σε οποιαδήποτε επιτροπή, να υποστηρίξει την άποψή του και να υποστηρίξει τροπολογία, χωρίς να έχει δικαίωμα ψήφου, έχει μια ουσιαστική συμμετοχή και ενημέρωση για το τι συμβαίνει.

Μη μου πείτε, κύριοι συνάδελφοι, ότι έχουμε ασχοληθεί ποτέ με το σύνολο του νομοθετικού έργου. Όλα αυτά που λέμε είναι υποθέσεις που ποτέ δεν εφαρμόζονται στην πράξη. Το αποτέλεσμα όμως είναι ότι δημιουργείται μια άσχημη εικόνα. Ποτέ δεν έχουμε κάνει χρήση αυτών των δυνατοτήτων που σήμερα θεωρητικά έχουμε.

Η δεύτερη δικλίδα ασφαλείας είναι ότι ένα νομοσχέδιο έπεται από αίτημα αρχηγόν κόμματος ή από έναν αριθμό Βουλευτών, να μπορεί να έρθει στην Ολομέλεια. Διαφωνώ με το δικαίωμα του αρχηγού κόμματος, που στην ουσία σημαίνει βέτο. Ο αρχηγός οποιουδήποτε κόμματος θα μπορεί να ανατρέπει μια διαδικασία, στην οποία συμφωνούν τα περισσότερα κόμματα.

Πιστεύω ότι πρέπει να σταθούμε μόνο σε ένα ορισμένο και συγκεκριμένο αριθμό Βουλευτών και όχι στον αρχηγό κόμματος, γιατί τότε μπορεί να οδηγήσει κάλλιστα στην ακύρωση αυτής της διαδικασίας.

Πιστεύω ότι μια βασική και απαραίτητη προϋπόθεση για να περπατήσει η προτεινόμενη ρύθμιση είναι ότι πρέπει να καταλάβουμε ότι δεν μπορεί να λειτουργήσει σήμερα ο Βουλευτής χωρίς επαρκή επιστημονική υποστήριξη κυρίως σε επίπεδο κοινοβουλευτικών επιτροπών. Υπάρχει εξειδίκευση. Δεν μπορεί να παρακολουθήσει κανείς τις εξελίξεις.

Ο Πρόεδρος κ. Μητσοτάκης αποτελεί μοναδική εξαίρεση, η οποία επιβεβαιώνει τον κανόνα. Ελάχιστοι έχουν τη δυνατότητα να παρεμβαίνουν σε όλα τα νομοσχέδια.

Γι' αυτό και πρέπει την αναβάθμιση του έργου του Κοινοβουλίου προς την οποία κατευθύνεται η πρόταση της επιτροπής. Ταυτόχρονα όμως πρέπει να τη συνδέσουμε με δυο άλλα ζητήματα που έχουν συζητηθεί, την αναβάθμιση του status των Βουλευτών και ασφαλώς και την επανεξέταση του εκλογικού συστήματος με την κατάργηση του σταυρού προτίμησης. Έτσι μόνο συνολικά θα μπορέσουμε πράγματι να επιτύχουμε αυτό που είναι στόχος όλων μας, και όσων είμαστε υπέρ αυτής της πρότασης και όσων είναι εναντίον που δεν είναι άλλοι από την αναβάθμιση του ρόλου και του έργου του Βουλευτή.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο κ. Χρυσανθακόπουλος έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Αναγκάζομαι κυριολεκτικά να κάνω το σταυρό μου γιατί νομίζω ότι συζητώντας για ένα θέμα που έχει να κάνει με τον τρόπο λειτουργίας της Βουλής, έρχεται μια παρεπόμενη σκέψη υποβάθμισης του Βουλευτή ως υπαλλήλου κομματικών εντολών με την κατάργηση του σταυρού προτίμησης, εκτός και εάν τα κόμματα εντελώς δημοκρατικά κάνουν προεκλογικές εκλογές στη βάση τους και επιλέγουν τις λίστες. Επειδή δυστυχώς τα κόμματα δεν έχουν πείσει τη δική τους βάση ότι είναι δημοκρατικά, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί αυτό που θα ήταν μια δική τους εντελώς υπόθεση, η εσωκομματική δημοκρατία. Δεν υφίσταται σε κανένα κόμμα η εσωκομματική δημοκρατία και ο οποίος θέλει να μιλάει εδώ για κατάργηση του σταυρού προτίμησης, οδηγεί σε олигархικές σκέψεις κάποιων πεφωτισμένων οι οποίοι με τα δικά τους κριτήρια θα υπαλληλοποιούν Βουλευτές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Μην το παρακάnuουμε τώρα. Δεν είναι αυτό το θέμα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν διακόψατε τον προηγούμενο ομιλητή όταν εκτός θέματος και εκτός χρόνου έλεγε αυτά τα πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ήταν στο τέλος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Το θέμα όμως το οποίο συζητάμε είναι συναφές και η συνάφεια προδίδει και προθέσεις.

Η πολιτική υποβάθμιση του Κοινοβουλίου οφείλεται στα εξής και γι' αυτό προτείνετε αυτά τα μέτρα τα οποία έχουν μια τεχνική προσέγγιση ως ζήτημα λειτουργικό και όχι κατ' ουσίαν πολιτικό: Η υποβάθμιση του Κοινοβουλίου οφείλεται στο γεγονός ότι δεν αποτελεί το κέντρο της λήψης των μεγάλων αποφάσεων καθ' ότι το κέντρο βάρους έχει μεταφερθεί στην εκτελεστική εξουσία η οποία εδώ απλά επικυρώνει και νομιμοποιεί τα πεπραγμένα της και τις προθέσεις της. Αυτή είναι η αλήθεια. Και πάνω σ' αυτήν την αλήθεια, δομούνται και τα υπόλοιπα. Γιατί αν ο ναός της δημοκρατίας δεν πραγματοποιεί μια ολοκληρωμένη θεία λειτουργία, μια δοξολογία συγκροτημένη και παραπέμπει στα παρεκκλήσια των ευχελαίων, σαφώς και δεν παράγεται πολιτικό έργο. Δεν μπορεί να συγκινήσει ευρύτατα το λαό. Εάν σήμερα που εδώ μας δίνεται η δυνατότητα όλων ανεξαιρέτως να μιλήσουμε και με ψήφο επίσης, αν σήμερα εδώ δεν μιλάμε και πάμε μετά σε έξι τιμάρια να κάνουμε επιμέρους νομοθετικό έργο το οποίο θα είναι αυτοτελές και θα δεσμεύει και τους υπόλοιπους, τότε εμείς οι ίδιοι θα βγαίνουμε έξω να απολογούμαστε και να δεσμευόμαστε για νομοσχέδια που πιθανόν και να αγνοούμε και να μην έχουμε ψηφίσει να εκφράσουμε τη γνώμη

μας με ψήφο. Γιατί αν δεν έχει ψήφο ο Βουλευτής όταν επικυρώνει ένα νομοσχέδιο, δεν μπορεί αυτό να έχει την ίδια βαρύτητα που έχουν τα νομοσχέδια της Ολομέλειας. Και βέβαια, εξαίρω τις περιπτώσεις της κύρωσης κάποιων διεθνών συμβάσεων που δεν είναι μεγάλου ενδιαφέροντος, είναι εντελώς επιμέρους, γιατί πολλές απ' αυτές έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα από τα νομοσχέδια τα οποία έχουμε εδώ και καλό θα ήταν να συζητώνται προτού κυρωθούν και όχι για να επικυρωθούν. Ή όταν έρχονται προς επικύρωση, να μην είναι ληξипρόθεσμες οι οφειλές μας από διετίας γιατί καθυστέρησαν να τα φέρουν οι Υπουργοί στην επιτροπή.

Δεν είναι τεχνικό το ζήτημα και όχι απλά δομικό για την αντιμετώπιση του προβλήματος της αναβάθμισης του Κοινοβουλίου. Πρέπει να πω, λοιπόν, ότι βασική μου αρχή είναι ότι αισθανομαι υπόλογος για ό,τι ψηφίζεται στη Βουλή. Και αυτό το ενιαίο της πολιτικής ευθύνης, δεν μπορεί να κατακερματιστεί. Η αποκεντρωμένη δουλειά προετοιμασίας δεν είναι λάθος. Η ενδυνάμωση των επιτροπών, είναι απαραίτητη. Η ουσιαστικοποίηση των επιτροπών σαφώς. Για να δουλέψουν οι επιτροπές χρειάζονται και διεύρυνση του χρόνου. Γιατί να κάνουν συζήτηση σε δύο συνεδριάσεις ή τρεις σύμφωνα με τον Κανονισμό; Λάθος. Μπορούν και να συνεδριάσουν και τέσσερις και πέντε και έξι και επτά. Γιατί αν το νομοσχέδιο είναι πολυνομοσχέδιο και περιλαμβάνει πολλαπλά ζητήματα, σαφώς και πρέπει να συμμετέχουν περισσότεροι. Όπως θεωρώ απαραίτητο αυτές τις μέρες που συζητάμε Σύνταγμα, να συνεδριάζουν παράλληλα οι Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής. Γι' αυτό υποβαθμίζεται το Κοινοβούλιο.

Δηλαδή θα λέει κάθε φορά ο Πρόεδρος την ώρα που εμείς συζητούμε στην Ολομέλεια, για να μην πουν οι δημοσιογράφοι ότι απουσιάζουν οι Βουλευτές, ότι υπάρχουν τρεις επιτροπές που συνεδριάζουν. Κακώς. Την ώρα της Ολομέλειας, δεν πρέπει να συνεδριάζει καμία επιτροπή.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Βέβαια.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Και την ώρα του Συντάγματος δεν θα έπρεπε να επιτραπεί καν από την Διάσκεψη των Προέδρων η συνεδρίαση των επιτροπών. Εκτός αν θέλουμε να υποβαθμίσουμε μόνοι μας αυτό που θεωρητικά θέλουμε να αναβαθμίσουμε.

Επίσης, αναβάθμιση του Βουλευτή σημαίνει ότι έχει πολιτικό λόγο. Να τον κρίνουμε, λοιπόν, αλλά για να τον κρίνουμε πρέπει να μιλήσει. Αν μιλάνε δυο ώρες Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι, Αρχηγοί και κάποιοι άλλοι. Γιατί, δεν μπορούν να πουν σε ένα τέταρτο αυτά που θέλουν να πουν και οι Αρχηγοί ακόμα; Δεν καταλαβαίνω. Και γιατί θα πρέπει να πάρουν τρεις φορές το λόγο Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι, ειδικοί αγορητές κλπ. Μετά από το πεντάωρο, σαφώς και δεν αντέχει κανείς μέσα σ' αυτήν την Αίθουσα και θα βγει και λίγο έξω. Αλλά και αν δεν πρόκειται να πάρει το λόγο, γιατί δεν το δικαιούται, σαφώς και δεν μπορεί να παρακολουθεί ως θεατής, γιατί είναι μέτοχος σ' αυτό το Κοινοβούλιο. Και θα πω ακριβώς το πιο κραυγαλέο παράδειγμα. Πότε Βουλευτής του Κοινοβουλίου σε Ολομέλεια έχει μιλήσει για τα εθνικά θέματα;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Ποτέ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ποτέ. Γιατί δεν δικαιούται, γιατί μπαίνουν προ ημερήσιας διάταξης. Δεν κατάλαβα; Τα εθνικά θέματα προ ημερήσιας διάταξης σε επίπεδο Αρχηγών, ή έστω και ένας αγορητής ακόμη μαζί με τον Υπουργό; Λαθεμένη διαδικασία καθ' όλα λαθεμένη. Τα εθνικά θέματα -και αυτό ζητάω να συμπεριληφθεί στην τροποποίηση του Συντάγματος- πρέπει να μπαίνουν στην ημερήσια διάταξη κανονικά και να έχουν το λόγο οι Βουλευτές. Και μάλιστα δυο φορές το χρόνο συγκροτημένα και δεσμευτικά πρέπει να μιλάμε για τα μεγάλα εθνικά ζητήματα. Γιατί σαφώς το να έρθουν κάποια νομοσχέδια στην Ολομέλεια μόνο και μόνο με την έννοια της επικύρωσης δεν έχει βαρύτητα η Ολομέλεια. Αν γίνει καλή επεξεργασία, στις επιτροπές, των νομοσχεδίων η Ολομέλεια διευκολύνεται στη συνέχεια στο να επεξηγήσει πού υπάρχουν οι συμφωνίες ή οι διαφορές των κομμάτων και των Βουλευτών στις συγκεκριμένες διατάξεις ή Βουλευτές που δεν ήταν στην επιτροπή επεξεργασίας να έχουν και αυτοί την ευκαιρία να συμβάλουν.

Αν κάνουμε, λοιπόν, σωστή δουλειά στις επιτροπές, αν οι επιτροπές ασχοληθούν επιτέλους στο να ενοποιήσουν τη δαιδαλώδη πολυνομοθεσία της αλληλοεπικάλυψης, της αλληλοαναίρεσης και αλληλοκατάρρευσης που συμβαίνει διαρκώς, τότε και η Ολομέλεια θα αναβαθμιστεί. Αλλά η αναβάθμιση του Κοινοβουλίου -είναι αναβάθμιση της Ολομέλειας, αυτό επισημαίνω- επιτυγχάνεται με την σωστότερη, την ουσιαστικότερη, την αποτελεσματικότερη, την τεκμηριωμένη και συγκροτημένη λειτουργία των επιτροπών. Να βοηθήσουμε τις επιτροπές, λοιπόν και όχι να ακυρώσουμε την Ολομέλεια για να ενισχύσουμε την αποκέντρωση προετοιμασίας. Γιατί είναι απλά προετοιμασίας. Πιστεύω, λοιπόν, ότι η ωρίμανση των νομοσχεδίων μπορεί να πραγματοποιηθεί στις επιτροπές. Η αυτοτελής υπερψήφιση των νομοσχεδίων στις επιτροπές, είναι ένα λάθος, μπορεί ελάσσονα ζητήματα να τεθούν όπως είπα και εκεί να λήγουν, αλλά όχι τα νομοσχέδια. Κάποιες κυρώσεις και κάποιες συμβάσεις, κάποιες επιμέρους καταστάσεις μπορεί να λήγουν εκεί.

Πιστεύω ότι σ' αυτήν την Αίθουσα κάποιοι αντιλαμβάνονται ότι η αντιμετώπιση αυτού του μεγάλου προβλήματος που λέγεται αναβάθμιση της λειτουργίας του Κοινοβουλίου είναι ένα θέμα απλά νομιμοποιητικό και τεχνικό. Εάν οι επιτροπές λειτουργούν η μια παράλληλα με την άλλη και τα ευχέλαια που ειπώθηκαν πριν ότι θα αναβαθμιστούν, δεν θα αναβαθμιστούν, υποβαθμίζονται. Πρέπει να απαγορεύεται η παράλληλη συνεδρίαση επιτροπών.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΙΠΕΡΓΙΑΣ: Δεν προλαβαίνουμε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Συγγνώμη, αγαπητέ συνάδελφε, δεν προκάναμε και δεν προλάβαμε, σημαίνει ότι έχουμε άγνοια του τι ψηφίζουμε. Είναι παραδεκτό να δίνεις εδώ Βουλευτής και να λέει "τι ψηφίζω" στην ονομαστική ψηφοφορία; Αυτό που λέει το κόμμα ανάλογα και να μην ξέρει ούτε της Αντιπολίτευσης ούτε της Συμπολίτευσης κανέναν τι ψηφίζει. Απλά να λέει ποια είναι η γραμμή. Είναι σωστό αυτό;

Προλαβαίνουμε να λειτουργήσουμε, αλλά θα πρέπει να σταματήσει η βιομηχανία της προνομιούχου Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων, που συνεδριάζει βδομάδα παρά βδομάδα. Και μία σειρά θεμάτων να μοιράζονται και σε άλλες επιτροπές που συνεδριάζουν δύο φορές το εξάμηνο, για να μπορούμε να δουλεύουμε ουσιαστικά. Προλαβαίνουμε, εάν γίνει ουσιαστική αποκέντρωση της προετοιμασίας του νομοθετικού έργου. Εάν το νομοθετικό έργο είναι το 50% στην Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων και το άλλο 50% οι υπόλοιπες επιτροπές, σαφώς και με παράλληλη συνεδρίαση κανείς δεν μπορεί να γίνεται γνώστης και κοινωνός του ζητήματος.

Οι επιτροπές θεσπίστηκαν για να βοηθήσουν την Ολομέλεια. Δεν θεσπίστηκαν για να ακυρώσουν, να υποβαθμίσουν και να σκεπάσουν την Ολομέλεια, στην οποία θα ερχόμαστε μόνο για τα πανηγυρικά τελετουργικά. Γιατί η Ολομέλεια φέρνει όλους μας ενώπιους ενώπιους σε έναν πολιτικό διάλογο, του οποίου η αναβάθμιση σαφώς είναι απαραίτητη, εάν εισακουστούν και οι επισημάνσεις που αρκετοί συνάδελφοι έχουν κάνει μέχρι αυτήν τη στιγμή και που εγώ έκανα κυρίως για τα εθνικά ζητήματα.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο κ. Ανδρεουλάκος έχει το λόγο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να ξεκαθαρίσω ευθύς εξ αρχής ότι είμαι αντίθετος με την κοριοποίηση, με την κατεδάφιση, με την αποδόμηση της Ολομέλειας. Δεν μπορώ να καταλάβω πραγματικά ποια είναι η ratio legis αυτών των τροπολογιών που εισηγείται και η Πλειοψηφία και η Αξιωματική Αντιπολίτευση διά των εισηγητών τους.

Το γεγονός, δηλαδή, ότι δεν γεμίζει αυτή η Αίθουσα είναι λόγος να αφαιρέσουμε το νομοθετικό έργο από την Ολομέλεια και να το παραπέμψουμε σε έξι Διαρκείς Επιτροπές; Για να μη φαίνεται, δηλαδή, προς τα έξω ότι τα έδρανα της Βουλής είναι άδεια, να νομοθετούμε με επιτροπές σε κάποια άλλη αίθουσα του Κοινοβουλίου; Αυτός είναι ο λόγος;

Εγώ νομίζω ότι κάθε τροποποίηση του Συντάγματος για το κεφάλαιο που αναφέρεται στη λειτουργία του Σώματος θα πρέπει να σκοπεύει στο καλύτερο νομοθετικό έργο και στον αποτελε-

σματικότερο κοινοβουλευτικό έλεγχο. Κάθε τροποποίηση εκεί πρέπει να αποσκοπεί και τίποτε άλλο να μη μας ενδιαφέρει.

Κύριοι συνάδελφοι, είμαστε λίγοι εδώ κάθε φορά στη Βουλή, γιατί πράγματι εδώ είναι το συμφέρον και το ενδιαφέρον και εμείς περιέργως ως ανθρωπίνες φύσεις δεν βλέπουμε ούτε το ένα ούτε το άλλο; Θα δημιουργήσουμε ενδιαφέρον και συμφέρον με την κατάτμηση του Σώματος; Αυτόματα έτσι θα παράγουμε καλύτερο κοινοβουλευτικό έλεγχο και καλύτερο νομοθετικό έργο; Αυτό μας λένε οι δύο εισηγητές και τα δύο μεγάλα κόμματα;

Γιατί, κύριοι συνάδελφοι, δεν γεμίζει το Κοινοβούλιο; Εκεί πρέπει να βάλουμε τον δάκτυλο επί τον τύπον των ήλων. Δεν γεμίζει το Κοινοβούλιο, διότι εδώ δεν παράγουμε τίποτα. Δεν κάνουμε αποτελεσματικό έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας, όταν για παράδειγμα γίνεται ένα τραγικό συμβάν, μία εκατόμβη αίματος όπως το "ΕΞΠΡΕΣ ΣΑΜΙΝΑ" και η Αξιωματική Αντιπολίτευση υποβάλλει πρόταση συστάσεως εξεταστικής επιτροπής και δεν συζητείται αυτή όταν είναι στην επικαιρότητα, αλλά μετά από σαράντα πέντε ημέρες, που δεν νοιάζεται κανείς για το θέμα αυτό. Ή όταν υποβάλλουμε καυτές και επίκαιρες επερωτήσεις και συζητούνται μετά από δύο μήνες, πώς να γεμίσει το Κοινοβούλιο; Όταν εδώ ξενοχτάμε μέχρι τη μια ή τις δύο η ώρα και την επόμενη ημέρα δεν βλέπουμε ούτε μία αράδα στον Τύπο για το σημαντικό θέμα που συζητούμε, πώς να γεμίσει το Κοινοβούλιο;

Όταν αιφνιδιαζόμαστε νομοθετικά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όταν δηλαδή κατατίθεται ένα νομοσχέδιο στην οικεία επιτροπή και την ίδια μέρα ή την άλλη μέρα καλούμαστε να το συζητήσουμε και δεν έχουμε τον προσηκόντα χρόνο προετοιμασίας, ε, πώς να έχουμε ενδιαφέρον να πάμε στην επιτροπή ή να πάμε στην Ολομέλεια;

Όταν και στην επιτροπή και στην Ολομέλεια οι Βουλευτές όλων των πτερύγων επισημαίνουν το άτοπο μιας διατάξεως, τη σφυροκοπούμε όλοι και δεν αλλάζεται μία λέξη, ε, γιατί να έρθει ο Βουλευτής στο Κοινοβούλιο;

Όταν στις 23.55' ο Υπουργός, ο απόλυτος αφέντης της νομοθετικής λειτουργίας, φέρνει τροπολογία-προσθήκη δώδεκα σελίδων, που συνιστά αυτοτελές νομοσχέδιο και έχει τεθεί από τον Κανονισμό της Βουλής και από την οργάνωση της συζητήσεως ακρότατο όριο της συζητήσεως η δωδεκάτη ώρα και δεν προλαβαίνουμε ούτε την επικεφαλίδα να δούμε, αυτό λέγεται νομοθετική λειτουργία;

Όταν ο Πρόεδρος της Βουλής, ο οποίος είναι ο θεματοφύλακας του Σώματος, ο μολυσσός της λειτουργίας του Σώματος, επιτρέπει κατά παράβαση του Κανονισμού να υπάρχουν τρεις επιτροπές, ενώ συζητείται σήμερα αυτό το κεφάλαιο, που ενδιαφέρει το Σώμα, είναι σωστό αυτό; Και έρχεται εδώ και μας κάνει μάθημα, γιατί τίποτε άλλο δεν κάνει ο Πρόεδρος της Βουλής, παρά με τα όσα λέει και εδώ και στα κανάλια και στον Τύπο, υποσκάπτει την αξιοπιστία του Βουλευτή και του Σώματος. Αυτό κάνει, παριστάνοντας τον παιδοτρίβη, όταν ο ίδιος δεν σέβεται τον Κανονισμό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Κύριε Ανδρεουλάκο, σας παρακαλώ πάρα πολύ...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Τα λέω, κύριε Πρόεδρε, και ως έρθει να με αντικρούσει. Το Βήμα αυτό είναι ελεύθερο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Σας παρακαλώ πολύ, να καταλάβετε...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Το Βήμα αυτό είναι ελεύθερο και κακώς σήμερα μίλησε χωρίς να έχει εγγραφεί και χωρίς κλεψύδρα. Πρέπει να δίνει το καλό παράδειγμα. Δεν μπορεί ο Πρόεδρος της Βουλής να αφήνει να απαξιώνεται το Σώμα και από την άλλη μεριά να κάνει τον τιμητή του κάθε Βουλευτή και να μη μπορούμε να κυκλοφορήσουμε στην κοινωνία...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Κύριε Ανδρεουλάκο, σας παρακαλώ πάρα πολύ...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Το Βήμα αυτό είναι ελεύθερο...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Καταρχήν, δεν είναι αυτό το θέμα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Δεν θα βάλατε σε μένα φί-

μωτρο και σε κανένα Βουλευτή, αν θέλετε να ερχόμαστε εδώ και να αγωνιζόμαστε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεπτός): Στο κάτω-κάτω, γνωρίζετε πολύ καλά πόσα έχει κάνει ο παρών Πρόεδρος για τη σωστή λειτουργία του Κοινοβουλίου.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Είμαι εδώ, συνεχίζεται η συνεδρίαση και ας έρθει να με αντικρούσει. Δεν χρειάζεται υπερασπιστή ο Πρόεδρος, ούτε τον υβρίζω. Απλώς αναφέρομαι σε γεγονότα.

Κύριοι συνάδελφοι, είναι απλή διαπίστωση ότι τη νομοθετική λειτουργία την έχει στα χέρια της η Κυβέρνηση, αυτή νομοθετεί. Εγώ που είμαι τόσο χρόνια στη Βουλή, δεν είδα να ψηφίστηκε μία πρόταση νόμου. Άρα, λοιπόν, απόλυτος αφέντης και διαχειριστής της νομοθετικής λειτουργίας είναι η Κυβέρνηση. Πώς να ασχοληθεί ο Τύπος με μας, όταν η Κυβέρνηση θεωρεί δεδομένο πως ό,τι και να φέρει εδώ, ό,τι προχειρόγραμμα, ό,τι νομοσχέδιο του γόνατος, θα το περάσει;

Κύριοι συνάδελφοι, αυτή είναι η πραγματικότητα. Είπε ποτέ η Βουλή “πάρτε πίσω αυτό, κύριε Υπουργέ, είναι πρόχειρο”, ή “υποκρύπτει άνομα συμφέροντα;”. Αν το πει η Βουλή μία, δύο, τρεις φορές, θα ασχοληθεί ο Τύπος μαζί μας, γιατί τότε θα παράξουμε πολιτική εδώ μέσα. Όσο δεν ορθώνουμε αναστήμα και όσο δεν λέμε όχι στην Κυβέρνηση, κυρίως εσείς οι κυβερνητικοί Βουλευτές, δεν γίνεται τίποτα. Διότι η εντολή του λαού προς υμάς δεν είναι ό,τι φέρνει η Κυβέρνηση να λέτε ναι, γιατί οι Υπουργοί δεν έχουν διαβάσει το νομοσχέδιο, το οποίο εισηγούνται. Πολλοί δεν του έχουν κάνει ούτε μία ανάγνωση.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Μη γενικεύετε.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Κύριε Υπουργέ, μου το έχει πει Υπουργός της Κυβερνήσεώς σας, όχι αυτής, του κόμματός σας, ότι πολλές φορές οι Υπουργοί δεν έχουν διαβάσει το νομοθέτημα, το οποίο εισηγούνται.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (Υπουργός Πολιτισμού): Μη γενικεύετε.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Εντάξει, δεν γενικεύω.

Θα ήταν χρήσιμο, αν καθιερωνόταν ο εξής θεσμός στην επιτροπή ή στην Ολομέλεια: να ανακρίνεται ο Υπουργός, ο οποίος εισηγείται ένα νομοσχέδιο, από τους εισηγητές των κομμάτων, να δούμε αν κατέχει σε βάθος το νομοθέτημα ή το έγραψε κάποιος μανδρινός, υπηρετούντας τις οίδε ποία πονηρά συμφέροντα. Και αν δεν το κατέχει σε βάθος, γιατί αυτός είναι ο νομοθέτης, να του λέμε “πάρτε πίσω, κύριε Υπουργέ, και την άλλη φορά να έρθεις διαβασμένος”.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Με τον κηδεμόνα τους.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Με τον κηδεμόνα τους.

Κύριοι συνάδελφοι, το πρόβλημα και του Κοινοβουλίου και της κοινωνίας και του νομικού κόσμου είναι η πολυνομία. Τώρα να λέτε, κύριε Βενιζέλο; Από Κοινοβούλιο να γίνει “ταχυβούλιο”. Αυτό λέτε. Εκεί που παράγουμε δηλαδή Χ νόμους, να παράγουμε εξ Χ νόμους. Αυτό δεν λέτε; Αυτό λέτε. Δηλαδή από Κοινοβούλιο να γίνουμε ταχυβούλιο. Είμεθα ήδη ταχυβούλιο. Πόσο άλλο ταχυβούλιο να γίνουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι;

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Για την εντατικοποίηση της παραγωγής.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥΛΑΚΟΣ: Πολυταχυβούλιο να γίνουμε; Δηλαδή φανταστείτε τι έχει να τραβήξει αυτός ο δύσμοιρος ο λαός, διότι κάθε νόμος, κύριε Ιωαννίδη, είναι δέσμευση της ελευθερίας του λαού. Δεσμεύσεις βάζει ο νόμος. Εάν βγάσουμε πέντε φορές παραπάνω νόμους το πρόβλημα θα οξυνθεί.

Το θέμα λοιπόν, είναι πώς θα λειτουργήσουμε καλύτερα με βαθιά τομή του Κανονισμού. Να γίνει πιο ποιοτική η νομοθετική λειτουργία. Δεν χρειάζονται συνταγματικές τομές οι οποίες είναι και ύποπτες. Χρειάζονται τομές στον Κανονισμό της Βουλής, για να αποκτήσει ρόλο ο Βουλευτής.

Γιατί ο Βουλευτής όταν έρθει μετά την ομιλία του εισηγητού της Μειοψηφίας, της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, να μην μπορεί να εγγραφεί, κύριοι συνάδελφοι; Σήμερα η ζωή είναι πολυσύνθετη. Έχουμε πολλές υποχρεώσεις, κομματικές και άλλες. Γιατί όταν δεν θα έρθω στις 18.30' να στερούμαι του δικαιώματός να μιλήσω;

Είναι πολλά που πρέπει να δούμε, εάν θέλουμε να πυκνώσουν και να καλυφθούν τα έδρανα εδώ και να μη δίνουμε αυτήν την εικόνα που δίνουμε.

Είναι δευτερεύον το νομοθέτημα και δεν έχει ενδιαφέρον για άλλους; Δεν θα έρθουν όλοι, θα έρθουν αυτοί που έχουν το ειδικό ενδιαφέρον. Απλό δεν είναι, κύριε Ιωαννίδη; Αν δεν έχει μείζον ενδιαφέρον, θα έρθουν λίγοι. Αν θα έχει μείζον ενδιαφέρον θα έρθουν πολλοί. Γιατί θα πρέπει να καταργήσουμε την Ολομέλεια και να κάνουμε κατάτμηση της Ολομέλειας; Θα έχει πρόσβαση σε όλη τη νομοθετική ύλη και σε όλη την πολιτική ουσία ο Βουλευτής όταν θα μετέχει μόνο σε ένα τμήμα ή μια εξειδίκευση που τον αποκόπτει από το κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι;

Είναι σωστό να πάει στην επιτροπή, στην οποία δεν ανήκει ο Βουλευτής, να μιλήσει, αλλά να μην ψηφίσει; Ξέρετε τι είναι αυτό; Να κάνει την προετοιμασία, να έχει φτιαχτεί να μιλήσει, αλλά να μην ψηφίσει. Είναι αντιπρόσωπος του λαού; Είναι αντιπρόσωπος του έθνους; Υλοποιεί την αρχή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας;

Με αυτά τα λίγα, κλείνω και επανακηρύσσω ότι είμαι ενάντιος στην κατάτμηση και την υποβάθμιση της Ολομέλειας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεπτός): Ε, δεν είπατε και λίγα.

Ο κ. Σφυρίου έχει το λόγο.

ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο κ. Ανδρεουλάκος μόλις ολοκλήρωσε την τοποθέτησή του.

Πρέπει να πω στην αρχή της ομιλίας μου πως πέραν από το γεγονός ότι είχε αυτό το οργίλο ύφος, είναι δικαίωμά του βέβαια να έχει οποιοδήποτε ύφος στο Κοινοβούλιό μας -είναι εξάλλου χαρακτηριστικό γνώρισμα πολλών συναδέλφων να έχουν το δικό τους προσωπικό ύφος που τους χαρακτηρίζει- πιστεύω ότι ήταν και άδικος, σε ό,τι αφορά τον Πρόεδρο της Βουλής. Πολύ άδικος. Δεν περίμενα να εκστομίσετε ότι υποσκάπτει ο Πρόεδρος της Βουλής την αξιοπιστία του Βουλευτή, ότι υποσκάπτει την αξιοπιστία του Κοινοβουλίου. Έλεος! Προς Θεού! Τον κρίνετε και τον κρίνουμε συχνά και εμείς -εύκολα κρίνουμε, αλλά δεν αυτοκρινόμεθα σχεδόν ποτέ- αυστηρά. Θεωρώ ότι εσείς υπερβάλατε, ότι ξεπεράσατε κάθε όριο. Ήσασταν άδικος, κύριε Ανδρεουλάκο.

Μιλώντας πάνω σ' αυτό το σημαντικότερο κεφάλαιο του Συντάγματός μας και μάλιστα όταν από πολλούς διατυπώθηκε το ερώτημα που διατυπώνουν πάρα πολλές φορές οι πολίτες, γιατί δεν γεμίζει το Κοινοβούλιο, τις πταίει σε σχέση με το Πολίτευμά μας, με το Σύνταγμα, με τον Κανονισμό της Βουλής κλπ., θα μου επιτρέψετε να κάνω μια γενική παρατήρηση την οποία εγώ πιστεύω βαθύτατα και απόλυτα.

Η λειτουργία του Κοινοβουλίου μας είναι -και αυτό δε νομίζω να το αμφισβητεί κανείς- μέρος του όλου πολιτικού συστήματος, όπως αυτό προσδιορίζεται και από το Σύνταγμα και από το πολίτευμα, αλλά και από τα νομοθετήματα μεταξύ των οποίων σημαντικότερο ρόλο έχουν οι εκάστοτε εκλογικοί νόμοι.

Κύριοι συνάδελφοι, αν θέλουμε να μιλήσουμε με ειλικρίνεια, με την εμπειρία που έχει αποκτήσει ο καθένας λειτουργώντας στο εθνικό Κοινοβούλιο, πρέπει να παραδεχθούμε πως το έργο του οποιουδήποτε Βουλευτή, θα έλεγα ότι είναι και το σημαντικότερο που θα μπορούσε να αξιολογηθεί κανείς μέσα σ' αυτήν την Αίθουσα, δυστυχώς δεν αξιολογείται σε άλλα επίπεδα.

Οι πολίτες για να τον ξαναστείλουν στο εθνικό Κοινοβούλιο, δεν αξιολογούν το έργο που προσφέρει στο Κοινοβούλιο. Ο Τύπος, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για να του προσδώσουν την εύφημη μνεία με οποιονδήποτε τρόπο κι αν εκφράζονται, δεν αξιολογούν -κατά την άποψή μου- το αν πραγματοποιεί έργο στο Κοινοβούλιο.

Τα κόμματα πολλές φορές, θα έλεγα σχεδόν πάντα, δεν αξιολογούν το έργο που πραγματοποιεί στο Κοινοβούλιο. Οι κυβερνήσεις δεν αξιολογούν το έργο του Βουλευτή, αυτό που προσφέρει στο Κοινοβούλιο. Υπάρχει μια εγγενής αντίφαση ανάμεσα σ' αυτό που επιδιώκουμε να κάνουμε και σ' αυτό το οποίο ισχύει στο όλο πολιτικό μας σύστημα.

Αν, κύριοι συνάδελφοι, το έργο αυτό αξιολογείται από το λαό

και είχε ο Βουλευτής την αναγνώριση από το λαό λόγω αυτού του έργου, αν αξιολογείται από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, από τα πολιτικά κόμματα, από τις κυβερνήσεις, που πιστεύω ότι δεν αξιολογείται δυστυχώς, τότε θα ήταν άλλη η ουσιαστικότερη τουλάχιστον ενασχόληση με το σημαντικό έργο του νομοθετή στο Κοινοβούλιο.

Αν επομένως θέλουμε να δούμε την κάθε λειτουργία -και τώρα εδώ την κοινοβουλευτική μας λειτουργία- αποκομμένη από όλο το πολιτικό μας σύστημα, πιστεύω ότι θα υποκριθούμε ή τουλάχιστον δεν θα απαντήσουμε με ειλικρίνεια απέναντι στη ρίζα του προβλήματος. Και το επισημαίνω αυτό κάνοντας αυτήν την εισαγωγή στην τοποθέτησή μου.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Σωστό, αλλά παρ' όλα αυτά δεν δικαιολογούνται οι μονίμως απόντες. Και σ' αυτό θα συμφωνούν όλοι, γιατί υπάρχουν μονίμως απόντες.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι δικαίωμά τους.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Μονίμως απόντες, δεν είναι δικαίωμά τους.

ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ: Συζητούμε αναθεωρητέες διατάξεις του Συντάγματός μας, που εκ των πραγμάτων δεν μπορεί παρά να αναφέρονται σε βασικές αρχές σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του Κοινοβουλίου. Καλά κάνουμε και επεκτεινόμαστε σε ζητήματα για να υπάρξει ο προβληματισμός, τα οποία αφορούν τη λειτουργία του Κοινοβουλίου στις λεπτομέρειες, που εκ των πραγμάτων είναι αντικείμενο του Κανονισμού της Βουλής.

Σε ό,τι αφορά τις βασικές αρχές, πιστεύω ότι πρέπει να ομολογήσουμε ότι η πρόταση την οποία φέρνει η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, έχει αρκετά θετικά στοιχεία, που βοηθούν όχι στο να έχουμε ταχύτερη διεξαγωγή των εργασιών, αλλά πιστεύω ουσιαστικότερη επεξεργασία των νομοθετημάτων, όπως και ουσιαστικότερη ενασχόληση και με τη λειτουργία του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Πιστεύουμε ασφαλώς ότι η Ολομέλεια είναι εκείνη, η οποία πρέπει να επεξεργάζεται τα σημαντικότερα νομοσχέδια και να νομοθετεί. Πιστεύω ότι αν γίνει δεκτή η πρόταση της Επιτροπής Αναθεώρησης, τελικά εκεί θα κατατείνει το πράγμα.

Θα δούμε, δηλαδή, στην πράξη ότι εκείνα τα οποία στις κοινοβουλευτικές επιτροπές θα εγκρίνονται θα είναι δευτερεύουσας σημασίας, -θα αποδειχθεί στην πράξη- είτε κάποιες συμβάσεις είτε κάποια τοπικού ενδιαφέροντος είτε μικρότερου ενδιαφέροντος νομοθετήματα. Για όλα τα υπόλοιπα η ασφαλιστική δικλείδα, η οποία υπάρχει, του Αρχηγού του κόμματος ή του αριθμού των Βουλευτών, θα οδηγεί εκ των πραγμάτων στην επεξεργασία των νομοσχεδίων στην Ολομέλεια. Μη δαιμονοποιούμε, δηλαδή, μερικά πράγματα, τα οποία πιστεύω ότι παίρνουν τις πραγματικές τους διαστάσεις όχι τόσο με την επιχειρηματολογία που αναπτύσσουμε εδώ, αλλά κυρίως με το τι θα γίνεται και θα λειτουργεί στην πράξη.

Θα ήθελα πάντως συνεισφέροντας σε αυτόν το διάλογο, κύριοι συνάδελφοι, να δούμε, όχι βέβαια με λεπτομερείς αναφορές στο Σύνταγμα, ότι ένα σοβαρό ζήτημα το οποίο αντιμετωπίζει, κατά την άποψή μου, η όλη νομοθετική δραστηριότητα της Βουλής είναι ότι συνήθως διαθέτουμε πολύ μεγάλο ποσοστό του διαθέσιμου χρόνου για αναλυτικότερες συζητήσεις επί της αρχής των νομοσχεδίων και περιορίζουμε στο ελάχιστο την ουσιαστική επεξεργασία των νομοσχεδίων άρθρο προς άρθρο. Εγώ θα ήθελα να προτείνω -θα πούμε περισσότερα όταν θα έχουμε τη συζήτηση για την αναθεώρηση του Κανονισμού της Βουλής- ότι από τη στιγμή που ένα νομοσχέδιο πρόκειται να οδηγηθεί στην Ολομέλεια της Βουλής για επεξεργασία και τελικά ψήφιση του σχετικού νόμου, σε αυτήν την περίπτωση πιστεύω ακράδαντα ότι δεν θα πρέπει να γίνεται συζήτηση στην κοινοβουλευτική επιτροπή επί της αρχής. Να το θεσπίσουμε ως κανόνα αυτό.

Η κοινοβουλευτική επιτροπή πρέπει να αναλώνεται, και μάλιστα λεπτομερέστερα, στην επεξεργασία των άρθρων κάθε νομοσχεδίου. Δεν είναι δυνατόν να συνεχιστεί αυτό το φαινόμενο, στις τρεις ή τέσσερις συνεδριάσεις της κοινοβουλευτικής επιτροπής, να διαθέτουμε σχεδόν όλες πλην μιας ή μισής συνεδρίασης για να συζητούμε ζητήματα αρχής του νομοσχεδίου και

στο τέλος να ολοκληρώνεται η επεξεργασία στην κοινοβουλευτική επιτροπή χωρίς καμία ουσιαστική επεξεργασία των άρθρων και να υπάρχουν και κόμματα ή εισηγητές ή Βουλευτές, οι οποίοι να λένε: "Ξέρετε, επιφυλασσόμαστε για τα άρθρα να μιλήσουμε στην Ολομέλεια".

Πιστεύω ότι αυτό είναι μία εγγενής αδυναμία του όλου συστήματος. Πρέπει, κατά την άποψή μου, να αλλάξει άρδην. Συζήτηση πολιτική στην οποία θα έχουν κύριο λόγο βασικά τα κόμματα, οι θέσεις των κομμάτων. Γιατί εγώ δεν πιστεύω στο δίλημα, αν θέλουμε Βουλή των κομμάτων ή Βουλή των Βουλευτών. Εγώ πιστεύω, ότι οι λειτουργίες σε όλα τα επίπεδα μπορούν να διασφαλίσουν και λειτουργία κομμάτων και λειτουργία Βουλευτών. Υπάρχει πεδίο δόξης λαμπρόν και με τις αναθεωρούμενες διατάξεις του Συντάγματος και με το νέο Κανονισμό να εξασφαλίσουμε και τα δύο.

Κλείνω λέγοντας -γιατί δεν έχω και περισσότερο χρόνο- ότι για να μπορέσουμε τελικά να δούμε τη λειτουργία του Κοινοβουλίου σε μία διαφορετική βάση, όπως καλοπροαίρετα όλοι επιδιώκουμε -διότι όσες προτάσεις, παρατηρήσεις γίνονται, δέχονται εκ των προτέρων ότι γίνονται καλοπροαίρετα και ότι ο καθένας με την αγωνία που έχει για την αναβάθμιση και του θεσμικού ρόλου του Βουλευτή, αλλά ταυτόχρονα και του ίδιου του κορυφαίου θεσμού της δημοκρατίας μας, που είναι το Κοινοβούλιο, τοποθετείται και προτείνει- έχει τεράστια σημασία να πιστέψουμε ότι η αναθεώρηση του Κανονισμού δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει με κάποιες βελτιώσεις στο άρθρο τάδε και στο άρθρο τάδε, ότι πρέπει να γίνει μία θεώρηση εκ βάθρων, να υπάρξει μία ριζική αναθεώρηση του Κανονισμού της Βουλής. Άρα, προτάσεις γραπτές και από τους τριακόσιους Βουλευτές, και να κάνουμε μία, δύο, τρεις συζητήσεις, αν θέλετε και εμβόλιμες, στην Ολομέλεια, διαθέτοντας μέρες για να συζητήσουμε τις προτάσεις μας για την αναθεώρηση, μία ριζική αναθεώρηση του Κανονισμού της Βουλής και στη συνέχεια παίρνοντας αυτό το υλικό η Επιτροπή Αναθεώρησης του Κανονισμού να ετοιμάσει μία πρόταση ενός νέου Κανονισμού, που το αργότερο μέχρι το φθινόπωρο του 2001 να έλθει να συζητηθεί και να γίνει ο νέος Κανονισμός της Βουλής που να στηρίζεται στο αναθεωρημένο Σύνταγμα.

Πάντως, κύριοι συνάδελφοι, επανέρχομαι σε αυτό που είπα στην αρχή. Εγώ δεν αισιοδοξώ ότι πρόκειται να υπάρξει η τομή που επιδιώκουμε στις λειτουργίες τις κοινοβουλευτικές εάν δεν δούμε το πώς αξιολογούν όλα τα επίπεδα, από τον πολίτη μέχρι τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, τα κόμματα και τις κυβερνήσεις, το έργο του Βουλευτή και εάν δεν έχει ιδιαίτερη σημασία η παραγωγή έργου και η ουσιαστική του προσφορά εδώ μέσα με την ανάδειξή του. Εάν η ανάδειξη του εξαρτάται από άλλα ζητήματα -και όλοι ξέρετε πολύ καλά από πόσα και ποια άλλα ζητήματα εξαρτάται η ανάδειξη του Βουλευτή- τότε πάσχει το ίδιο το πολιτικό σύστημα και θα υποκρινόμαστε, εάν δεν αλλάξουμε το πολιτικό σύστημα, να λένε ότι πάμε να αλλάξουμε τη λειτουργία του Κοινοβουλίου μας. Πιστεύω ότι θα κάνουμε δευτερεύουσες αλλαγές και δεν θα αλλάξουμε εκ βάθρων τη λειτουργία, νομίζω και την αποστολή του.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο κ. Σγουρίδης, Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής, έχει το λόγο.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μέχρι τι ώρα θα πάμε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Δεν είναι πολλοί ακόμα να μιλήσουν. Προχωρούμε κανονικά.

Ορίστε, κύριε Σγουρίδη, έχετε το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όλοι όσοι εναλλάχθηκαν σε αυτό εδώ το Βήμα της Βουλής για την ενότητα των άρθρων αυτών μηδενός εξαιρουμένου από τον Πρόεδρο της Βουλής -όπου θεωρώ ότι, κύριε Ανδρεουλάκο, τον αδικήσατε με την τοποθέτησή σας- με τους εισηγητές μέχρι και τον τελευταίο συνάδελφο Βουλευτή που μίλησε απ' αυτό το Βήμα εξέφρασαν μία αγωνία, εξέφρασαν κάποια ερωτηματικά. Τους διακατείχε πράγματι μία αγωνία για το πώς θα βελτιωθεί, αν θέλετε, η λειτουργία του Κοινοβουλίου, για το πώς θα προωθηθεί ο κοινοβουλευτικός θεσμός και μετά τη βελτίωση του κοινοβουλευτικού θεσμού εννο-

είται ότι βελτιώνεται και η δημοκρατία.

Υπήρχε όμως και το ερωτηματικό μήπως η επιχειρούμενη αναθεώρηση των άρθρων αυτών δεν αποδώσει τα αναμενόμενα. Δεν θα πρωτοτυπήσω κύριοι συνάδελφοι, λέγοντας ότι όλοι αντιλαμβάνομαστε την προσπάθεια που γίνεται την τελευταία κυρίως δεκαετία να μεταφερθεί το κέντρο της πολιτικής από το Κοινοβούλιο σε κάποια άλλα χέρια. Συνεπώς είναι πολύ φυσικό, είναι πολύ λογικό να επιχειρούμε σε αυτήν τη συνταγματική αναθεώρηση να θωρακίσουμε το Κοινοβούλιο από τις συνήθεις βολές που δέχεται από τα Μέσας Μαζικής Ενημέρωσης και κυρίως τα ηλεκτρονικά, όπου πίσω από αυτά κρύβονται συνήθως οικονομικά συμφέροντα που θέλουν ένα Κοινοβούλιο αποδυναμωμένο, ένα Κοινοβούλιο που δεν μπορεί να παίξει το ρόλο του.

Η προσπάθεια αυτής της θωράκισης, δηλαδή του Κοινοβουλίου, δεν είναι εύκολη, είναι δύσκολη. Κύριοι συνάδελφοι, αναζητείται λύση γιατί θα πρέπει ο αναθεωρητικός νομοθέτης να συνθέσει τις διατάξεις αυτές με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρξει μία ισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα που έχουν τα κόμματα και τα δικαιώματα που έχουν οι Βουλευτές. Τα κόμματα μέσα στο Κοινοβούλιο πρέπει να μπορούν να οργανώσουν το έργο τους. Η μεν κυβερνητική πλειοψηφία να οργανώσει το νομοθετικό έργο η δε Αντιπολίτευση να οργανώσει κυρίως το δικό της αντιπολιτευτικό ρόλο. Οι Βουλευτές να έχουν απεριόριστο δικαίωμα λόγου και ψήφου. Από την άλλη θα πρέπει να υπάρξει μία χρυσή τομή, κύριοι συνάδελφοι, απέναντι στην κοινοβουλευτική παράδοση την οποία έχουμε και στον εκσυγχρονισμό που θέλουμε να προχωρήσουμε στον κοινοβουλευτικό μας θεσμό.

Στο σημείο αυτό θέλω να τονίσω ότι θεωρώ τελείως λάθος την άκρατη υιοθέτηση από κάποιους συναδέλφους μέσα εδώ στο Κοινοβούλιο της λειτουργίας κάποιων ξένων κοινοβουλίων. Δεν έχουμε ανάγκη μεταφύτευσης κοινοβουλευτικών θεσμών, κύριοι συνάδελφοι.

Νομίζω ότι ο δικός μας κοινοβουλευτικός θεσμός, όπως διαμορφώθηκε μέσα από τη γεωπολιτική μας θέση, λειτούργησε σωστά και με κάποιες βελτιώσεις μπορεί να λειτουργήσει ακόμα καλύτερα.

Ακούστηκε ότι σε κάποια άλλα Κοινοβούλια υπάρχουν συγκεκριμένα πλαφόν λειτουργίας τους, κάποια συγκεκριμένα πλαφόν νομοθετικού έργου, κοινοβουλευτικού ελέγχου, ότι κάποια λειτουργούν εκατόν είκοσι μέρες, κάποια άλλα εκατόν ογδόντα μέρες κ.ο.κ.

Εγώ θα σας πω το εξής απλό: Ο χρόνος έχει πενήντα δύο εβδομάδες. Τρεις μέρες έχουμε νομοθετική εργασία. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε εκατόν πενήντα έξι μέρες νομοθετικής εργασίας. Αν αφαιρέσουμε το άνοιγμα και το κλείσιμο της Βουλής, τις εορτές του Πάσχα και των Χριστουγέννων και όλες τις άλλες εορτές, οι ημέρες νομοθετικού έργου που έχουμε στο ελληνικό Κοινοβούλιο είναι περίπου εκατόν τριάντα με εκατόν τριάντα πέντε. Αυτές είναι οι μέρες που νομοθετούμε.

Κύριοι συνάδελφοι, εκείνο που πρέπει να επιδιώξουμε, που πρέπει να προσπαθήσουμε με κάθε τρόπο είναι η καλύτερη επεξεργασία των νομοσχεδίων. Ο κίνδυνος της προχειρότητας με τη συνεχή τροποποίηση των νόμων που φέρνουμε, την επανατροποποίηση νόμων που μόλις ψηφίσαμε στο Κοινοβούλιο, ελλοχεύει καθημερινά. Νομίζω ότι με τις διατάξεις τις οποίες έχουμε προτείνει, έστω και ανορθόδοξα, επιτυγχάνεται στα ήσσονος σημασίας νομοσχέδια μεγαλύτερη επεξεργασία και θα εζηγήσω γιατί.

Στα μείζονος σημασίας νομοσχέδια πρέπει να ξέρετε ότι πηγαίνουμε με τη συνήθη διαδικασία. Πηγαίνουν στις επιτροπές, μετά πηγαίνουν στην Ολομέλεια, ψηφίζονται κ.ο.κ. Στα ελάσσονος σημασίας νομοσχέδια υπάρχει η δυνατότητα, μέσα από τις αναθεωρούμενες διατάξεις, πριν πάνε στην επιτροπή -ανάλογα με το κατά πόσο η επιτροπή είναι αρμόδια να τα συζητήσει- να γίνει συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής.

Από εκεί και πέρα συζητώντας στις επιτροπές και εντός εικοσιτετραώρου, με πρόταση ενός Αρχηγού κόμματος ή με πρόταση η οποία θα κατατεθεί από τριάντα Βουλευτές -γιατί πιστεύω ότι εκεί θα διαμορφωθεί η πρόταση της αναθεωρούμενης διάταξης στο τέλος- υπάρχει η δυνατότητα να ξανασυζητηθούν

στην Ολομέλεια. Άρα όλως παραδόξως τα ήσσονος σημασίας νομοσχέδια μπορεί να τύχουν μεγαλύτερης πολιτικής και νομοτεχνικής επεξεργασίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν στην Αίθουσα αυτή κάποιες ενδόμυχες ανησυχίες και κάποιες ενδόμυχες αμφιβολίες, κατά πόσο θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις αυτές, όπως προτείνονται από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας. Αυτό είναι το επίμαχο και το κρίσιμο σημείο το οποίο πρέπει να δούμε.

Πρέπει να ξέρετε ότι είχαμε ανενεργείς συνταγματικές ρυθμίσεις, όπως επίσης είχαμε ανενεργείς διατάξεις μέσα στον Κανονισμό της Βουλής. Όλοι έχουν πει ότι υπήρχε συνταγματική διάταξη που μπορούσε η Ολομέλεια της Βουλής να λειτουργήσει σε δύο Τμήματα. Δεν εφαρμόστηκε ποτέ ή εφαρμόστηκε σε μία περίοδο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Το 1981 το καταργήσατε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Επίσης υπήρχαν στον Κανονισμό της Βουλής διατάξεις, οι οποίες επίσης δεν εφαρμόστηκαν. Νομοσχέδιο το οποίο ψηφίστηκε στην επιτροπή σε τρεις συνεδριάσεις και έγινε ακρόαση φορέων, ξέρουμε όλοι μας, κύριοι συνάδελφοι, ότι εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής ή δύναται να εισαχθεί στην Ολομέλεια της Βουλής με οργανωμένη διαδικασία. Πότε έγινε αυτό; Ποτέ.

Επίσης έχουμε διάταξη στον Κανονισμό της Βουλής που λέει το εξής: Νομοσχέδιο που ψηφίζεται στην επιτροπή με ομοφωνία εισάγεται στην Ολομέλεια και ψηφίζεται χωρίς συζήτηση και διατίθεται ο χρόνος αυτός, ο οποίος θα διατίθετο για τη συζήτηση του νομοσχεδίου, για να συζητήσουν οι Βουλευτές οποιοδήποτε θέμα θέλουν. Αυτό το ψηφίσαμε το 1996 στον Κανονισμό της Βουλής. Ποτέ δεν εφαρμόστηκε.

Φοβάμαι, κύριοι συνάδελφοι, ότι η παραγωγή νομοθετικού έργου είναι τέτοια με τρέχει με τέτοια ταχύτητα...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Τώρα το είπατε, κύριε Πρόεδρε, σωστά.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

...που οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας για μείζονος σημασίας νομοσχέδια θα γίνονται συνεχώς. Παράλληλα θα υπάρχουν τα νομοσχέδια ήσσονος σημασίας, τα οποία θα περιμένουν να περάσουν από την Ολομέλεια της Βουλής, γιατί οι είκοσι Βουλευτές, οι τριάντα Βουλευτές ή κάποιος Αρχηγός κόμματος θα τα έχει φέρει στην Ολομέλεια για να τα συζητήσει και παράλληλα θα συνεδριάζουν άλλες δύο Επιτροπές.

Κύριοι συνάδελφοι, τα είπα όλα αυτά για να καταλήξω στο εξής. Εγώ θα ψηφίζα κάποιες γενικές διατάξεις εκσυγχρονισμού του Συντάγματος στο σημείο αυτό, εφόσον υπήρχαν δυο κλειδιά τα οποία αναφέρω. Ποια είναι; Το πρώτο κλειδί είναι η λέξη "δύναται" και το δεύτερο κλειδί η φράση "στον Κανονισμό της Βουλής". Αν αυτά τα δύο συνδυαστούν μέσα σε γενική διάταξη ομπρέλα στο Σύνταγμα, νομίζω ότι μπορούμε να ψηφίσουμε τέτοιου είδους διατάξεις.

Συνεπώς μπορούμε να εφαρμόσουμε τις διατάξεις αυτές σε πειραματικό επίπεδο για κάποιο χρονικό διάστημα και να βελτιώνουμε τον Κανονισμό της Βουλής, αποτέλεσμα θα είναι σε μια επόμενη συνταγματική αναθεώρηση να έχουμε πλέον την εμπειρία εκείνη, ώστε να φιξάρουμε την αναθεώρηση όπως θα πρέπει και θα αρμόζει στο Κοινοβούλιο το δικό μας.

Επειδή υπάρχει περίπτωση να οδηγηθούμε σε μια τέτοια λύση, θέλω να δώσω απάντηση σε κάποια επιχειρήματα που ακούστηκαν στην Αίθουσα και δεν έχουν βάση. Αυτά περί των αντικαταστάσεων. Πρέπει να ξέρετε, κύριοι συνάδελφοι, ότι αν έχουν συμβεί κατά καιρούς κάποιες αντικαταστάσεις, αυτές είναι οι εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα ότι δεν γίνονται αντικαταστάσεις. Ο Βουλευτής ο οποίος έχει ενάντια γνώμη σε κάποιο νομοσχέδιο και είναι στην επιτροπή για να ψηφίσει, μόνο με τη θέλησή του μπορεί να τον αντικαταστήσει το κόμμα. Άρα, λοιπόν, ας μη φέρνουμε τέτοιο επιχείρημα ότι γίνονται αντικαταστάσεις κ.ο.κ. και θα φιμώνονται οι Βουλευτές.

Ακούστηκε δε και το άλλο, ότι θα ψηφίζονται νομοσχέδια ερήμην των Βουλευτών. Οφείλω να σας πω ότι σε δύο θερινά Τμήματα υπάρχουν Βουλευτές που δεν συμμετέχουν στο νομοθετικό έργο. Αυτό δεν σημαίνει ότι ερήμην ψηφίζονται τα νομοσχέδια. Και μια και μίλησα για τα θερινά τμήματα, πιστεύω ότι

κατά την περίοδο του καλοκαιριού περιττεύει να νομοθετούμε σε επιτροπές, ας μείνουμε στην ήδη δοκιμασμένη υπάρχουσα διαδικασία, όπως αυτή έχει καθιερωθεί και έχει αποδώσει μέχρι τώρα.

Κατά τα άλλα υπάρχουν πολύ θετικές διατάξεις και αλλαγές οι οποίες γίνονται σ' αυτήν τη συνταγματική αναθεώρηση, όπως η κατάθεση των νομοσχεδίων, απέχει από τη συζήτησή τους μία εβδομάδα - είναι πολύ λογικό αυτό - επίσης ότι οι τροπολογίες ακόμα και οι υπουργικές πρέπει να κατατίθενται τρεις μέρες πριν από τη συζήτηση του νομοσχεδίου, ότι οι άσχετες τροπολογίες κρίνονται από τον Πρόεδρο της Βουλής, αλλά είναι τραγικό λάθος και το επισημαίνω, κύριε Πρόεδρε, να εκχωρήσουμε τον έλεγχο των άσχετων τροπολογιών στη δικαστική εξουσία. Είναι τραγικό λάθος. Εκχωρούμε δικαιώματα τα οποία ανήκουν σ' αυτούς που τους εκλέγει ο λαός, όχι σ' αυτούς που διορίζονται με το δίκαιό τους βάσει κάποιων συνταγματικών διατάξεων, αλλά όμως διορίζονται.

Τέλος, υπάρχει θετική διάταξη του προϋπολογισμού, ο οποίος μπορεί να κατατίθεται δύο μήνες πριν για να υπάρχει η δυνατότητα καλύτερης επεξεργασίας. Όπως υπάρχει η θετική διάταξη κύριοι συνάδελφοι ότι η συζήτηση του απολογισμού, μαζί με την έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να συζητιέται στην Ολομέλεια. Δεν μπορείτε να προγραμματίσεις να κάνεις προϋπολογισμό αν δεν έχεις πρώτα τον απολογισμό σου.

Με τις σκέψεις αυτές νομίζω ότι μπορούμε να ωριμάσουμε έτσι περαιτέρω τις διατάξεις αυτές, ώστε να τις ψηφίσουμε ομόφωνα. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο κ. Κωνσταντόπουλος έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα τελευταία χρόνια η Βουλή τύποις μόνο βρίσκεται στο επίκεντρο του δημοκρατικού μας πολιτεύματος. Έχει δυστυχώς μετατραπεί σε έναν αποδυναμωμένο μηχανισμό επικύρωσης προελημμένων αποφάσεων. Αν θέλετε, μετατοπίστηκε ο σφυγμός της σύγχρονης δημοκρατίας από τον παρδοσιακό της ναό, που είναι το Κοινοβούλιο, στη φανταχτερή, αλλά εξόχως μεροληπτική και ιδιοτελή σκηνή των ηλεκτρονικών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, τα οποία υποκατέστησαν το ρόλο της Βουλής.

Αυταπατάται κανείς σήμερα ότι η Βουλή είναι ένα Βήμα όπως ήταν παλαιά Βήμα δημοσιότητας, διαφάνειας και ελέγχου; Θα μπορούσαμε όμως και νομοθετικά, ο συνταγματικός νομοθέτης να ξαναβάλει τη Βουλή, τόσο την Ολομέλειά της όσο και τα Τμήματά της στο επίκεντρο του πολιτεύματος. Να καθιερώσουμε δηλαδή συνταγματικά την υποχρέωση του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης να ανακοινώνουν όλες τις κρίσιμες πολιτικές αποφάσεις, είτε στην Ολομέλεια της Βουλής, είτε στα αρμόδια Τμήματα είτε έστω στο χώρο της Βουλής και ο μιν Πρωθυπουργός να ανακοινώνει στην Ολομέλεια τις πολιτικές του αποφάσεις και να ακολουθεί μια περιορισμένη συζήτηση με τους Αρχηγούς των κομμάτων και τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους. Οι δε Υπουργοί να ανακοινώνουν τις αντίστοιχες υπουργικές αποφάσεις στα επί μέρους τμήματα της Βουλής, αλλά ακόμα και οι συνευξέεις Τύπου να γίνονται σε ειδική αίθουσα της Βουλής, που να προβλεφθεί από τον Κανονισμό της Βουλής.

Η εικόνα που θα εκπέμπουν τα ΜΜΕ να έχουν φόντο τη Βουλή είτε πρόκειται για κοινοβουλευτικές συζητήσεις είτε για ενημερώσεις των ΜΜΕ.

Η σημασία του σχετικού μέτρου, κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι μόνο καθαρά συμβολική, είναι και παιδαγωγική. Άλλο η πολιτική να παίζει κάθε φορά στην έδρα της και με τους όρους της και άλλο να υποτάσσεται στις προδιαγραφές και επιταγές της βιομηχανίας του θεάματος.

Νομίζω ότι ένα τέτοιο μέτρο είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, ώστε να ξαναμπει πάλι η Βουλή και η Ολομέλεια και τα Τμήματα στο επίκεντρο του πολιτεύματός μας.

Κύριοι συνάδελφοι, έχουμε τη μοναδική τιμή και ευκαιρία, που δυστυχώς δεν είχαν άλλοι συνάδελφοί μας, να κάνουμε το

μεγάλο άλμα προς μια νέα θεσμική οργάνωση της Βουλής που να είναι αποτελεσματική και ευέλικτη. Με λίγα λόγια να καταστήσουμε πάλι τη Βουλή, Βουλή εργασίας και όχι Βουλή αγορεύσεων. Γιατί μη μου πείτε ότι αυτό σήμερα είναι Βουλή εργασίας με το να καθόμαστε από το πρωί μέχρι το βράδυ μέσα και να περιμένουμε την τεσσαρακοστή σειρά για να μιλήσουμε και να ακούμε τους διάφορους αγορητές. Πιστεύω ότι μπορούμε να καταστήσουμε και πάλι τη Βουλή, Βουλή εργασίας.

Η παθολογική σημειολογία της Βουλής μας σήμερα, αλλά και του σύγχρονου κοινοβουλευτισμού, όπως τον ζούμε, εντοπίζεται κυρίως σε τρία σημεία, στη διεξαγωγή του νομοθετικού έργου, όπως γίνεται, στη διασφάλιση της μέγιστης δυνατής συμμετοχής των Βουλευτών στο νομοθετικό και ελεγκτικό έργο και φυσικά στο ελεγκτικό έργο, τόσο των Τμημάτων όσο και της Ολομέλειας.

Κυρίως στον τρόπο διεξαγωγής του νομοθετικού έργου η αναθεώρηση του Συντάγματος μας δίνει την ευκαιρία αναβάθμισής του με ανάθεση στα Τμήματα την ψήφισή τους κατ' άρθρον ώστε να μετέχουν έτσι στο σύνολο του νομοθετικού έργου, ενώ η Ολομέλεια να διατηρήσει την αρμοδιότητα της ψήφισής των νομοσχεδίων επί της αρχής και επί του συνόλου. Όταν προκύπτουν θέματα στη συζήτηση επί των άρθρων, θα μπορούμε να τα συζητήσουμε σε δύο διαφορετικά τμήματα.

Νομίζω ότι με μια τέτοια προσέγγιση αναβαθμίζουμε το ρόλο της Βουλής. Επαναλαμβάνω, η συζήτηση επί της αρχής των νομοσχεδίων στην Ολομέλεια, η συζήτηση επί των άρθρων στα Τμήματα και η συζήτηση στο σύνολο των νομοσχεδίων πάλι στην Ολομέλεια.

Επίσης, θα μπορούσαμε να δούμε και την αυτοτελή νομοθετική αρμοδιότητα των Τμημάτων, κάτι αντίστοιχο που συμβαίνει και στην Ελβετία αλλά και σε άλλες χώρες, όπου η προετοιμασία των νομοσχεδίων να γίνεται σε υποτμήματα, στις παλαιές Διαρκείς Επιτροπές και μετά η ολοκλήρωση της νομοθετικής εργασίας να γίνεται στα Τμήματα.

Κύριοι συνάδελφοι, ένα πολύ σημαντικό σημείο της εργασίας της Βουλής μας είναι η διασφάλιση της μέγιστης δυνατής συμμετοχής των πολιτών στο νομοθετικό έργο. Πολλή συζήτηση γίνεται για τα άδεια έδρανα της Βουλής. Νομίζω ότι μπορούμε να το δούμε το θέμα αυτό, αρκεί να καθιερώσουμε την υποχρεωτική απαρτία στην εκκίνηση των εργασιών, είτε στα Τμήματα είτε στην Ολομέλεια. Και εκεί θα μπορούσαμε να βάλουμε την απόλυτη πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην Ολομέλεια, ή την απόλυτη πλειοψηφία συμμετοχής στα Τμήματα. Αλλά και για την ψήφιση θα μπορούσαμε να καθιερώσουμε τα 2/5 των παριστάμενων Βουλευτών και στην Ολομέλεια και στα Τμήματα. Τότε οι νόμοι που ψηφίζουμε θα έχουν τουλάχιστον την ίδια δημοκρατική νομιμοποίηση με την προτείνουσα τα νομοσχέδια κυβέρνηση, η οποία ως γνωστόν για να λάβει ψήφο εμπιστοσύνης χρειάζεται σύμφωνα με το άρθρο 74 παράγραφος 1 του Συντάγματος την πλειοψηφία των παρόντων Βουλευτών, που δεν θα μπορεί να είναι μικρότερη από τα 2/5 του όλου αριθμού των Βουλευτών. Νομίζω ότι υπάρχουν οι ασφαλιστικές δικλίδες, ώστε να μπορέσουμε να διασφαλίσουμε τη μέγιστη συμμετοχή των Βουλευτών στο νομοθετικό έργο και να μην παρουσιάζει η Βουλή την εικόνα αυτή, όπως είναι σήμερα.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ.)

Επίσης, ένα άλλο θέμα είναι ο ελεγκτικός ρόλος της Βουλής. Εδώ θα μπορούσαμε να αφήσουμε στην Ολομέλεια την ώρα του Πρωθυπουργού. Αν θέλετε, εδώ μπορούμε να το επεκτείνουμε, όπως γίνεται και στη Μεγάλη Βρετανία, το δικαίωμα αυτό να το έχουν όλοι οι Βουλευτές. Επίσης, να μείνει στην Ολομέλεια η συζήτηση των επικαίρων ερωτήσεων και επερωτήσεων, όπως και η συζήτηση για τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών, καθώς και η συζήτηση των πορισμάτων τους. Τόσο δε η συζήτηση των αναφορών και ερωτήσεων όσο και των επερωτήσεων θα μπορούσε να πάει στα Τμήματα.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι η ψήφιση του προϋπολογισμού της Βουλής. Είναι μία πάγια αδυναμία της Βουλής, την οποία ζήσαμε και κατά τη συζήτηση του τελευταίου προϋπολογισμού, όπου εσύρθημεν όλοι, θα έλεγα, να επικυρώσουμε ειλημ-

μένες αποφάσεις που πάρθηκαν από άλλους. Θα μπορούσε εδω να ψηφισθεί ο προϋπολογισμός επί της αρχής από την Ολομέλεια. Στη συνέχεια δε, στις διάφορες επιτροπές να δούμε τα επιμέρους τμήματα του προϋπολογισμού και στο σύνολο να ψηφιστεί ο προϋπολογισμός από την Ολομέλεια. Με μια τέτοια συλλογιστική νομίζω ότι αναβαθμίζουμε και το ρόλο της Βουλής αλλά και την ουσιαστική εργασία του Βουλευτή. Επίσης, η δυνατότητα ελέγχου της πορείας του προϋπολογισμού να υπάρχει στις επιτροπές, όπου εκεί οι Βουλευτές θα έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν τον προϋπολογισμό ανά Υπουργείο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επαναλαμβάνω ότι πρέπει να οδηγηθούμε στη λογική των Τμημάτων της Βουλής. Ίσως να είναι έξι, ίσως να είναι λιγότερα με τομείς ευθύνης ανά Υπουργείο. Χρειαζόμαστε μια Βουλή εργασίας. Πρέπει να φύγουμε από τη συλλογιστική της Βουλής των αγορεύσεων όπου θα περιμένουμε όλοι να αγορεύσουμε και τίποτε περισσότερο.

Πιστεύω ότι στα Τμήματα θα έχουμε τη δυνατότητα να συζητήσουμε όχι με τους αρμόδιους Υπουργούς αλλά και με άλλους παράγοντες, να μπούμε στην ουσία των θεμάτων, έτσι ώστε να είναι δυνατή η παραγωγική μας δουλειά συμβάλλοντας όλοι όσο γίνεται καλύτερα τόσο στο νομοθετικό έργο όσο και στον κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Τελειώνοντας, πιστεύω -επαναλαμβάνω- ότι πρέπει να μεταθέσουμε το ρόλο της Βουλής και το κέντρο του πολιτεύματός μας από τα ΜΜΕ κυρίως στην Ολομέλεια και στα Τμήματα, να ξαναφέρουμε τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς στη Βουλή, ακόμα και τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως και τους άλλους Αρχηγούς να κάνουν τις ανακοινώσεις τους σ' αυτόν τον ιερό χώρο, είτε πρόκειται για πρωθυπουργικές είτε για υπουργικές αποφάσεις είτε πρόκειται για διάφορες ανακοινώσεις των Αρχηγών των κομμάτων με φόντο τη Βουλή. Να ξαναφέρουμε το προσκήνιο του πολιτεύματος εδώ που του αξίζει. Εδώ παίζεται η μπάλα της πολιτικής, εδώ θα πρέπει να έρχονται και τα ΜΜΕ κι όχι να υπάρχουν τα διάφορα τηλεοπτικά παράθυρα ή οτιδήποτε άλλο.

Κλείνοντας λέγω ότι θα ψηφίσω το διαχωρισμό της Βουλής πιστεύοντας ότι είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και ότι ανταποκρίνεται στις προκλήσεις των καιρών.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Καστανίδης έχει το λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, συζητούμε την αναθεώρηση ενός από τα πιο σοβαρά κεφάλαια του Συντάγματός μας, δηλαδή την αναθεώρηση των διατάξεων που αφορούν στη λειτουργία του Κοινοβουλίου. Απ' όσα άκουσα μέχρι τώρα, διειστώντας ότι πολλοί συνάδελφοι, αν όχι όλοι, συνόδευσαν τα επιχειρήματά τους με τη σκέψη ότι θα πρέπει να βρούμε έναν τρόπο αναβαθμίσεως του ελληνικού Κοινοβουλίου.

Η επισήμανσή μου είναι ότι η αναβάθμιση του ελληνικού Κοινοβουλίου δεν θα προέλθει ούτε από τις μεταρρυθμίσεις του Συντάγματος ούτε όμως και από τις τροποποιήσεις του Κανονισμού της Βουλής.

Είναι ένα βαθύτερο, πολυσύνθετο θέμα. Η ουσία του προβλήματος θα πρέπει να αναζητηθεί στη λειτουργία συνολικά του πολιτικού μας συστήματος και στο γεγονός, που επισυνέβη τα τελευταία περίπου είκοσι χρόνια, να μεταφερθεί αλλού το κέντρο βάρους των πολιτικών αποφάσεων. Η Βουλή θα αναβαθμισθεί μόνο εάν καταστεί εκ νέου κέντρο των πολιτικών συζητήσεων, αλλά και των πολιτικών αποφάσεων. Και αυτό αφορά πολύ γενναιότερες αποφάσεις από την αναθεώρηση του Συντάγματος ή την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής.

Διαπιστώνω επίσης ότι αρκετοί συνάδελφοι, εκ καθήκοντος πατριωτικού πλην όμως παραδόξου, αισθάνονται την ανάγκη να υπερασπίζονται την επισήμως κατατεθειμένη άποψη του κόμματός τους, χωρίς να αναλογίζονται ότι αν υιοθετηθούν ορισμένες προτάσεις, επιφέρεται ζημία στη λειτουργία του Κοινοβουλίου, καθώς και στο κύρος του.

Προσπαθώ ακόμη και αυτήν τη στιγμή να βρω τη ratio, ποια είναι η λογική, η αιτία, ποιος ο σκοπός που υπηρετείται με την

προτεινόμενη κατά συγκεκριμένο τρόπο αναθεώρηση των διατάξεων, που αφορούν στη λειτουργία της Βουλής. Ποιος είναι ο σκοπός που υπηρετείται; Και μάλιστα μέσω της κατατήσεως του κοινοβουλευτικού έργου, και ειδικότερα του νομοθετικού έργου στις κοινοβουλευτικές επιτροπές, που αποκτούν πλέον αυτοτελές δικαίωμα νομοθετήσεως. Ποιος είναι, λοιπόν, ο σκοπός τους; Ο σκοπός είναι να επιταχύνουμε το κοινοβουλευτικό έργο και την παραγωγή νομοθετημάτων; Εάν αυτός είναι ο σκοπός, υπάρχει η απλούστατη λύση, να οργανώσουμε διαφορετικά και σε μικρότερο αριθμό συνεδριάσεων τις συζητήσεις στην Ολομέλεια. Και θα υποδείξω αμέσως μετά και τρόπο. Ο σκοπός μπορεί να είναι η σε μεγαλύτερο βάθος επεξεργασία των νομοσχεδίων ή των προτάσεων νόμων; Έχουμε ανάγκη μιας καλύτερης και συστηματικότερης επεξεργασίας; Θaumάσια. Ας άρουμε τον περιορισμό, που σήμερα προβλέπει ο Κανονισμός της Βουλής για τις κοινοβουλευτικές επιτροπές, να συνεδριάζουν μέχρι τρεις τον αριθμό. Και ας δώσουμε πλήρη ελευθερία χρόνου στις κοινοβουλευτικές επιτροπές να σκεφθούν, να συζητήσουν τα μέλη της και τελικώς να καταλήξουν. Άρα, ούτε το ταχύτερο ούτε και το ουσιαστικότερο εξυπηρετούνται ως σκοποί από αυτά που προτείνει η πλειοψηφία και αποδέχεται από όσο βλέπω, και ένα σοβαρό τμήμα της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως. Άρα, ποιος είναι ο σκοπός;

Επειδή δεν τον έχω ανεύρει μέχρι στιγμής, θα σας πω τι κατά την άποψή μου είναι το ορθότερο να συμβεί. Επιθυμώ η Βουλή να επεξεργάζεται με πιο συστηματικό και ουσιαστικό τρόπο σχέδια νόμων και προτάσεις νόμων, γι' αυτό ας ξεκινήσουμε με την τροποποίηση του Κανονισμού -δεν χρειάζεται καμία ρύθμιση στο Σύνταγμα, καμία πρόβλεψη- αίροντας τον περιορισμένο αριθμό συνεδριάσεων των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Και ας επιτρέψουμε ελευθέρως να συζητώνται σε βάθος όλα τα θέματα, μικρότερα ή μεγαλύτερα, που απασχολούν την κοινωνία μας και την πολιτική μας ζωή. Αφού γίνει αναλυτική επεξεργασία και σε βάθος συζήτηση, τότε παραπέμπονται όλα, με ελεύθερη ροή, στην Ολομέλεια, όπου επίσης μπορούμε να προβλέψουμε ότι η συζήτηση περατούται σε μία ή δύο συνεδριάσεις το πολύ. Αφού τόσος χρόνος θα διατεθεί στις κοινοβουλευτικές επιτροπές, η Ολομέλεια μπορεί να συζητήσει σε μικρότερο αριθμό συνεδριάσεων.

Έτσι, κατά την άποψή μου, εξασφαλίζουμε και την ουσιαστική συζήτηση και την ταχύτητα στο νομοθετικό μας έργο.

Εκτός αυτού, όμως, πρέπει να σας πω ότι έχω επισημάνει σειρά αντιφάσεων σ' αυτά που προτείνονται: Προβλέπεται, κατά την πρόταση της Κυβέρνησης, ότι εάν προ της ενάρξεως της συζητήσεως στη Διαρκή Επιτροπή Αρχηγός κόμματος ή πενήντα Βουλευτές ή όποιος αριθμός Βουλευτών καθοριστεί, ζητήσει ένα νομοσχέδιο να παραπεμφθεί στην Ολομέλεια. Τότε επιλαμβάνεται του θέματος η Ολομέλεια και σε μία συνεδρίαση αποφασίζει αν θα κρατήσει αυτή το νομοσχέδιο ή αν θα το παραπέμψει στη Διαρκή Επιτροπή.

Κοιτάξτε τώρα τι μπορεί να συμβεί: Αποφασίζει η Ολομέλεια ότι πρέπει να το παραπέμψει στη Διαρκή Επιτροπή και κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στην επιτροπή προκύπτουν μεζιζονος σημασίας θέματα. Πώς μπορούν να προκύψουν; Κρυφές πιυχές των θεμάτων που ενδεχομένως δεν ανεγνώθησαν κατά την πρώτη ανάγνωση στην Ολομέλεια ή κατάθεση μιας τροπολογίας, η οποία μπορεί να δημιουργήσει μεζιζον πολιτικό θέμα.

Εάν καταλήξουμε να ψηφιστεί από τη Διαρκή Επιτροπή το νομοσχέδιο, έχει απωλεσθεί πλέον το δικαίωμα παραπομπής στην Ολομέλεια, σύμφωνα με την ευφυή -με ή χωρίς εισαγωγικά- πρόταση αναθεωρήσεως. Εάν δηλαδή, κυρία Μπενάκη, προ της ενάρξεως ζητήσει Αρχηγός κόμματος ή όποιος αριθμός Βουλευτών συζήτηση στην Ολομέλεια και απορρίψει η Ολομέλεια της Βουλής τη συζήτηση σε αυτήν τότε μετά τη ψήφιση του νομοσχεδίου στη Διαρκή Επιτροπή, δεν μπορεί να επανέλθει αριθμός Βουλευτών με το αίτημα της συνεχίσως της συζήτησης στην Ολομέλεια.

ΑΝΝΑ ΨΑΡΟΥΔΑ-ΜΠΕΝΑΚΗ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): (Δεν ακούστηκε)

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Βεβαιότατα, κυρία Μπενάκη. Σας λέω λοιπόν ότι αυτό προβλέπεται, γι' αυτό μιλώ για εσωτε-

ρική αντίφαση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Αυτό προβλέπει η ρύθμιση.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Αυτό προβλέπει η ρύθμιση. Καταλαβαίνουμε τι ακριβώς νομοθετούμε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Έχει δίκιο ο κ. Καστανίδης.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Γι' αυτό και ισχυρίζομαι ότι εδώ δεν έχει γίνει κατανοητό...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Σε μία συνεδρίαση εάν το αποφασίσουμε να ψηφιστεί...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Το προβλέπει για μία συνεδρίαση.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Όχι, κύριοι συνάδελφοι. Εάν έχει απορριφθεί από την Ολομέλεια, δεν μπορεί να επανέλθει το αίτημα στο τέλος των συζητήσεων της Διαρκούς Επιτροπής.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε συνάδελφε...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Παυλόπουλε, δεν ήσαν εδω. Θα το πω πάλι για να γίνει κατανοητό.

Εισάγεται ένα νομοσχέδιο στη Διαρκή Επιτροπή. Πριν από τη συζήτηση στη Διαρκή Επιτροπή, ο Αρχηγός ενός κόμματος ή ο ορισμένος αριθμός Βουλευτών ζητά να παραπεμφθεί στην Ολομέλεια. Έρχεται λοιπόν η Ολομέλεια και σε μία συνεδρίαση αποφασίζει ότι δεν θα το συζητήσει η ίδια και το παραπέμπει στη Διαρκή Επιτροπή.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Έχει αλλάξει αυτό από την εισήγηση του εισηγητή. Το πρώι το συζητούσαμε.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Δεν γνωρίζω αν το έχει αλλάξει. Και δεν έχω δει διατυπωμένο κείμενο, κύριε Παυλόπουλε.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Έκανε αλλαγές το πρώι.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Δεν το γνωρίζω αυτό το πράγμα. Και θα μου επιτρέψετε να έχω μία επιφύλαξη, αν έχει αποφασιστεί αυτό το θέμα. Έχω ζωηρή επιφύλαξη για το αν έχει αποφασιστεί αυτό το θέμα. Και δεν είμαι καθόλου βέβαιος, απ' αυτά που ειπώθηκαν το πρώι, ότι έχουμε καταλήξει στο δικό σας συμπέρασμα, κύριε Παυλόπουλε. Επιτρέψτε μου να διατηρήσω τις επιφυλάξεις μου.

Τώρα, λοιπόν, θα ήθελα να πω και κάτι άλλο, το οποίο είναι χειρότερο του πρώτου, που επεσήμανα. Έχουμε αντιληφθεί ότι το άρθρο 72, όπως προτείνουμε να τροποποιηθεί, εισάγει τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ της Διαρκούς Επιτροπής;

(Στο σημείο αυτό χτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, έχω υποστεί πολλές διακοπές. Παρακαλώ να με αφήσετε να ολοκληρώσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Το αφήσαμε σε όλους τους ομιλητές, θα το αφήσουμε και σε σας.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Τι λέει το άρθρο 72 όπως προτείνεται να αναθεωρηθεί; Ορίζει στην πρώτη παράγραφο του με ρητό και σαφή τρόπο ποια νομοσχέδια εισάγονται στην Ολομέλεια. Και στη δεύτερη παράγραφο του ορίζει ότι η συζήτηση και η ψήφιση όλων των άλλων νομοσχεδίων γίνεται στις Διαρκείς Επιτροπές.

Για πρώτη φορά στη συνταγματική και κοινοβουλευτική μας ιστορία εισάγεται τεκμήριο αρμοδιότητας όχι υπέρ της Ολομέλειας αλλά υπέρ των Διαρκών Επιτροπών.

Ακόμη και η κρίση για την αρμοδιότητα κοινοβουλευτικής επιτροπής ή Ολομελείας, δεν παρέχεται στην Ολομέλεια αλλά στην κοινοβουλευτική επιτροπή.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Και σήμερα είναι υπέρ των Τμημάτων. Το Τμήμα δεν ανήκει στην Ολομέλεια με το άρθρο 72 παράγραφος 1.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Το ξέρω, κύριε Παυλόπουλε και επέθετα ότι μπορεί να μου γίνει τέτοια παρατήρηση. Σας απαντώ, όμως, το εξής: Το Τμήμα είναι η Ολομέλεια του θέρους. Και στο Τμήμα και στην Ολομέλεια υπάρχουν...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Καστανίδη...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Να τελειώσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Παυλόπουλε, σας παρακαλώ.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Το άρθρο 72 είναι σαφές. Το

άρθρο 72 του ισχύοντος μέχρι σήμερα Συντάγματος δεν προέβλεπε αυτοτελές δικαίωμα νομοθετήσεως στις κοινοβουλευτικές επιτροπές.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Στα Τμήματα το προέβλεπε.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Το ξέρω. Αλλά το Τμήμα -επιλαμβάνω- είναι η Ολομέλεια του θέρους.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Όχι αυτό. Υπάρχουν δύο Τμήματα ...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Τα οποία δεν εφαρμόστηκαν ποτέ.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Εφαρμόστηκαν. Σε δύο περιόδους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Παυλόπουλε, σας παρακαλώ.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Λέω κάτι πάρα πολύ απλό. Με βάση την ισχύουσα λειτουργία του Κοινοβουλίου μας, όπως οργανώθηκε από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό, η αρμοδιότητα του Τμήματος -επιλαμβάνω- του άρθρου 72, όπως ισχύει, αφορά την Ολομέλεια του θέρους. Αυτή είναι ουσιαστικά.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Συμμερίζομαι τη λογική σας.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Ωραία. Οι κοινοβουλευτικές, λοιπόν, επιτροπές, όπως είναι γνωστό -και το γνωρίζουμε όλοι μας- λειτουργούν στο πλαίσιο και της Ολομέλειας και του Τμήματος. Άρα, λοιπόν, δεν εισάγεται τεκμήριο με το παλαιό άρθρο 72 υπέρ των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Εδώ είναι ρητή η διατύπωση. Κατονομάζουμε...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: ... (δεν ακούστηκε).

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Άλλο είναι αυτό. Δεν είναι, όμως, υπέρ των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Εδώ, όμως, εισάγεται τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Δηλαδή εισάγεται τεκμήριο αρμοδιότητας μέρους του Κοινοβουλίου έναντι της ολότητας του Κοινοβουλίου. Δεν ξέρω αν άλλο εθνικό κοινοβούλιο ή το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει νομοθετήσει ανάλογη ρύθμιση.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Στο ιταλικό προβλέπεται τεκμήριο υπέρ των Επιτροπών.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Κύριε Παυλόπουλε, έχει δίκιο ο κ. Καστανίδης. Μην επιμένετε σε αυτό. Έτσι είναι.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Εάν υπάρχει ένα παράδειγμα στην κοινοβουλευτική ιστορία της Ευρώπης και ταιριάζει με τη συνταγματική ιστορία της συγκεκριμένης χώρας...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν σημαίνει ότι πρέπει να το υιοθετήσουμε.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Γνωρίζετε, όμως, ότι εδώ η κοινοβουλευτική και συνταγματική μας ιστορία δεν έχει ποτέ εισάγει στο παρελθόν τέτοια αρχή και τέτοιο τεκμήριο. Εμείς, λοιπόν, το νομοθετούμε για πρώτη φορά ή κινδυνεύουμε να το νομοθετήσουμε τώρα.

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι κινούμαστε με λανθασμένο προσανατολισμό. Εγώ θα επανέλθω συμπυκνώνοντας την πρότασή μου: Δεν υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί στη συζήτηση και επεξεργασία των νομοσχεδίων στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Κανένας χρονικός περιορισμός. Ροή μετά των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων στην Ολομέλεια, όπου όμως εκεί οργανώνουμε τη συζήτηση σε μια ή δύο συνεδριάσεις.

Εάν δεν γίνει δεκτή αυτή η πρόταση ...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Επί όλων των θεμάτων;

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Επί όλων των θεμάτων. Βεβαίως.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Τότε καταργείται...

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Όχι. Επί όλων των θεμάτων.

Κύριε Παυλόπουλε, νομίζω ότι είμαι πάρα πολύ σαφής. Επί όλων των θεμάτων που εισάγονται στις κοινοβουλευτικές επιτροπές.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Άρα, εκτός του άρθρου 72 παράγραφος 1.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Βεβαίως. Το άρθρο 72 παράγραφος 1 προβλέπει με ρητό και σαφή τρόπο τι συζητείται στην Ολομέλεια. Μιλώ γι' αυτά που εισάγονται στην κοινοβουλευτική επιτροπή.

‘Αρχισα να λέω το εξής: Η εναλλακτική πρόταση μπορεί να ει-
ναι η ακόλουθη, αν δεν υιοθετήσουμε την ανωτέρω πρόταση. Ε-
άν επιθυμούμε να δώσουμε αυτοτελές δικαίωμα νομοθετήσεως
στις κοινοβουλευτικές επιτροπές, θα πρέπει να προβλέψουμε
δικαίωμα παραπομπής στην Ολομέλεια από μία blocking minor-
ity, μια δεσμεύουσα ή ελέγχουσα μειοψηφία. Να δοθεί δηλαδή
το δικαίωμα, στο 1/10 των μελών της κοινοβουλευτικής επιτρο-
πής να ζητήσει την παραπομπή σχεδίου ή πρότασης νόμου
στην Ολομέλεια.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Το 1/10. ‘Όσοι συγκροτούν
μια Κοινοβουλευτική Ομάδα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Το 1/10 είναι αριθμός Βουλευ-
τών αντίστοιχος με αυτόν που προβλέπεται στο άρθρο 76.

Το άρθρο 76 ορίζει, σύμφωνα με την προτεινόμενη αναθεώ-
ρηση: “η Βουλή μπορεί να παρατείνει τη συζήτηση για δύο ακό-
μα συνεδριάσεις, όταν το προτείνει το 1/10 του όλου αριθμού
των Βουλευτών”. Δηλαδή, όταν πρόκειται να παρατείνουμε τη
συνεδρίαση, απαιτείται το 1/10, δηλαδή τριάντα Βουλευτές. Ε-
γώ προτείνω η ελέγχουσα και δεσμεύουσα μειοψηφία, να είναι
επίσης το 1/10 της κοινοβουλευτικής επιτροπής. Γιατί όχι;

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Εκεί είναι μικρότερος ο αριθμός.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Προτείνω να υιοθετήσουμε ε-
νιαία αρχή και ενιαία λογική. Και πάντως, καλούμαστε να το ξα-
νασκεφθούμε καλά μέχρι το τέλος της συζητήσεως και μέχρι
την έναρξη της ψηφοφορίας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Καρατζαφέ-
ρης έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: ‘Ακουσα, κύριε Πρόεδρε, τον
προλαλήσαντα, τον οποίο θεωρώ έναν από τους καλύτερους
μαραθνοδρόμους των νοηματικών διαδρομών, να συλλογίζε-
ται για ποιό λόγο πηγαίνουμε προς αυτήν την κατεύθυνση στην
αναθεώρηση του Συντάγματος. Και σκέπτομαι, εκείνος ο οποί-
ος είναι ο μέτριος πολίτης αυτής της χώρας, σε ποιό σκοτάδι
πρέπει να ζει.

Είναι τόσο δύσκολο να καταλάβουμε ότι το Σύνταγμα από την
πρώτη του στιγμή που το ξεκινήσαμε και με την ολοκλήρωσή
του, οδεύει προς μία συγκεκριμένη κατεύθυνση; Είναι δύσκολο
να καταλάβουμε ότι το Σύνταγμα που φτιάχνουμε είναι ένα Σύ-
νταγμα ολιγαρχικό, απολυταρχικό, ένα Σύνταγμα το οποίο υπη-
ρετεί, όχι τη δημοκρατία, όπως κατ’επίφαση λέγεται, αλλά τη δι-
κτατορία; Και επειδή ενδεχομένως θα ηχήσει περίεργα και κα-
κόχη η λέξη δικτατορία, να σας θυμίσω ποιος ήταν ο δικτάτωρ.
Ο δικτάτωρ ήταν εκείνος ο οποίος έπαιρνε για μακρύ ή αόριστο
χρονικό διάστημα την εντολή από τη σύγκλητο να νομοθετεί, ο
Ιούλιος Καίσαρ. Και συμβολικά σήμερα συζητάμε αυτό το κεφά-
λαιο στο Σύνταγμα εις τας ηδούς του Μαρτίου ακριβώς, την η-
μέρα όπου και εδολοφονήθη ο Καίσαρ. Και διερωτώμαι, σήμε-
ρα τι δολοφονούμε στην Αίθουσα αυτή; Τη λογική; Τη δημοκρα-
τία; Είναι δυνατόν να συζητάμε, να χαλάμε χρόνο εάν θα πρέπει
να κατακερματίσουμε την ολομέλεια της Βουλής;

Εάν ερχόταν κάποιος απέξω και το προσπαθούσε αυτό, θα
τον είχαμε στήσει ήδη στο εκτελεστικό απόσπασμα. Και το κά-
νουμε εμείς οι ίδιοι. Για ποιο λόγο; Ποια είναι η πρόφαση η ο-
ποία ακούγεται; Για περισσότερο νομοθετικό έργο; Χρειάζεται
περισσότερο νομοθετικό έργο η Ελλάδα; Δεν έχουμε πολλούς
νόμους; Δεν έχουμε τους περισσότερους νόμους από κάθε άλ-
λη ευρωπαϊκή χώρα; Είναι δυνατόν να λέμε ότι χρειαζόμαστε
χρόνο να νομοθετήσουμε ακόμα περισσότερο;

Εφαρμόζονται οι νόμοι οι οποίοι έρχονται σε αυτό το κράτος;
Δεν εφαρμόζεται και ο απλούστερος νόμος. Το ξέρετε ότι όλοι
σας εδώ μέσα στην Αίθουσα και αυτοί που λείπουν είναι υπόδι-
κοι; ‘Όλοι σας είστε υπόδικοι. Και αν σταθώ έξω από την πόρτα
της Βουλής, θα σας συλλάβω όλους αν δεν είχατε ασυλία με τη
βοήθεια ενός αστυφύλακα. Ποιος από σας έχει τρίγωνο στο αυ-
τοκίνητό του; Είναι νόμος του κράτους. Αλλά κανένας δεν το έ-
χει. ‘Όταν, λοιπόν, το απλούστερο δεν εφαρμόζεται, φαντασθεί-
τε τι γίνεται με το σύνθετο.

Ακούσαμε εκπληκτικά πράγματα στην Αίθουσα. ‘Ακουσα για
σοβαρά, μη σοβαρά νομοθετήματα, για νόμους πρώτης και
δεύτερης ταχύτητας. Τι είναι αυτό; Τι πρωτοείσκτη έννοια εί-

ναι αυτή; ‘Ότι υπάρχουν σημαντικά και μη σημαντικά νομοσχέ-
δια. Μα, ένα νομοσχέδιο είναι σημαντικό για κάποιον και ένα άλ-
λο νομοσχέδιο είναι σημαντικό για κάποιον άλλον.

Είναι σημαντικό νομοσχέδιο αυτό που έρχεται στη Βουλή τώ-
ρα και ονομάζεται ήδη “τρομονόμος”, για εκείνους που έχουν ά-
μεση σχέση και εξάρτηση με αυτό το θέμα. Για κάποιον απλό ε-
νοικιαστή που μένει στις Κουκουβάουνες, δεν έχει καμία σημα-
σία ο “τρομονόμος”. Έχει ιδιαίτερη σημασία, όμως, ο νόμος για
τα ενοίκια που είναι ένας υποδεέστερος ενδεχομένως νόμος.

‘Αρα, λοιπόν, δεν υπάρχει νόμος πρώτης προτεραιότητας ή
πρώτης σοβαρότητας. ‘Όλοι οι νόμοι είναι ίδιοι. Ουέ και αλίμο-
νο εάν βάλουμε ταξικότητα και “ταξικότητα” στους νόμους. Νο-
μίζω ότι λανθάνουμε λάθος μεγάλο και δεν μπορεί αυτό να το
κάνουμε εμείς οι κοινοβουλευτικοί. ‘Όλοι οι νόμοι είναι ίδιοι, α-
νεξαρτήτως τι περιέχουν.

Επομένως, λοιπόν, με ποια λογική θα πάμε τον ένα νόμο εκεί
και τον άλλο νόμο εκεί. Ποιος είναι εκείνος ο οποίος θα αποφα-
σίζει;

Και θα γίνουν έξι μίνι ολομέλειες, όπου θα νομοθετεί μία ομά-
δα από είκοσι έξι άτομα -τόσοι απαιτούνται για την απαρτία- και
θα αποφασίζουν οι δεκατρείς ή οι δεκατέσσερις. Δεν θα γνωρί-
ζουν τι ελέγχθη, τι έγινε. Θα μου πείτε βέβαια και σήμερα γνωρί-
ζουμε; ‘Οχι. Και το σημερινό σύστημα πάσχει αλλά αντί να γι-
ατρεύουμε αυτό το σύστημα προσπαθούμε να ευνουχίσουμε και
το ήδη υπάρχον.

Είναι μεγάλο λάθος. Μιλάμε για σαφή μείωση της δημοκρατί-
ας. Μιλάμε για έλλειμμα δικαιοσύνης. Είναι ένα Σύνταγμα το ο-
ποίο οδεύει σε κάθε συνεδρίαση επαναλαμβάνω και πιο βαθιά
σε μία απολυταρχική αντίληψη. Πρώτα-πρώτα τι κάναμε σ’ αυ-
τό το Σύνταγμα; Κόψαμε λίγο τα ποδάρια της δικαιοσύνης, την
“ταπώσαμε” λίγο τη δικαιοσύνη, την κατεβάσαμε τη δικαιοσύνη
και αφού εξασφαλίσουμε μία απόσταση από τη μία από τις τρεις
διακριτές εξουσίες ήλθαμε στη δεύτερη, τη νομοθετική. Την κα-
ταπιέζουμε λοιπόν και αυτή προς τα κάτω, τη στριμώχνουμε με
πολλούς τρόπους, όχι μόνο με αυτόν που συζητάμε σήμερα, με
τη μείωση αν θέλετε εκείνων που θα έλθουν εδώ. Διότι δεν θα
αφήσουμε πλέον να περάσει από την πόρτα ο ικανός επαγγελ-
ματίας ο οποίος καταξιώθηκε κοινωνικά και επαγγελματικά και
ενισχύουμε κάποιες μορφές συναδέλφων που ήλθαν εδώ με μό-
νο προνόμιο το νεποτισμό γιατί έτυχε να έχουν γαλαζοαίματο
πατέρα.

Επομένως μειώνουμε το εύρος της ποιότητας, ταυτοχρόνως
κόβουμε στα έξι τη Βουλή και μειώνουμε το Κοινοβούλιο. ‘Αρα
πηγαίνουμε σ’ αυτό που είπε ο Θουκυδίδης: Δημοκρατία εις τον
λόγον αλλά εις το έργον η αρχή του ενός.

Πράγματι αυτήν τη στιγμή ερχόμαστε να υπηρετήσουμε το
πρωθυπουργικό κεφάλαιο. Πού είναι το Σύνταγμα του ‘52, πού
είναι το Σύνταγμα του ‘75 όπου υπήρχε μια ασφαλιστική δικλεί-
δα μεταξύ του ενός και του άλλου πόλου εξουσίας; Από το 1986
και μετά αποφασίζει ο ένας και τώρα αυτός ο ένας γίνεται ο α-
νυπέρβλητος κριτής, δικαστής, εξουσιαστής των πάντων. Και
πότε έρχεται αυτό; Έρχεται όταν ο σημερινός ένας έχει χάσει
όχι μόνο την έξωθεν καλή μαρτυρία -αυτό πιστοποιείται καθη-
μερινώς- αλλά έχει χάσει και τη μαρτυρία της κοινοβουλευτικής
του ομάδας.

Έρχεται λοιπόν να ενισχύσει και να διατηρήσει το ρόλο του
μέσα από αυτές τις μεθοδεύσεις. Μα, είναι το Σύνταγμα γι’ αυ-
τήν τη δουλειά; Δηλαδή το Σύνταγμα το κόβουμε και το ράβου-
με στα μέτρα του ανθρώπου που σήμερα επηρεάζει τις τύχες
του τόπου; Παρέρχεται, φεύγει, ίσως είναι και θέμα ημερών. Το
Σύνταγμα όμως θα παραμείνει. Ενδεχομένως να μην προλάβου-
με να ψηφίσουμε και το Σύνταγμα ή αν το ψηφίσουμε να μην ε-
φαρμοστεί καθόλου στη θητεία αυτού.

Το Σύνταγμα όμως είναι για να μέινει πολύ χρόνο. Είναι αδια-
νόητο κάθε δέκα χρόνια να αλλάζουμε το Σύνταγμα, όταν προ-
χθές είχαμε την πληγή από ένα νόμο του 1931, στον οποίο, κύ-
ριε Σκυλλάκο, έπρεπε να αναφερθείτε. Ο νόμος του 1931 για το
μικρό Παναγιώτη είχε τη σύλληψη στο μυαλό του Ελευθέριου
Βενιζέλου για το ιδιώνυμο, για να μην μπορείτε εσείς τότε να
μαζεύετε λεφτά. Φτιάχνεται η επιτροπή για να σας κόψει τα πό-
δια. Και αυτός ο νόμος που έγινε τότε κάτω από τη δουλειά της

σκέψεως του Ελευθερίου Βενιζέλου για το ΚΚΕ, σήμερα στέρησε την ελπίδα από ένα παιδί. Διατηρούμε λοιπόν τέτοιους ανενεργούς ή παράξενους ή ύποπτους στη σύλληψη νόμους εδώ και εβδομήντα χρόνια και αλλάζουμε το Σύνταγμα της χώρας κάθε μία δεκαετία. Είναι σοβαρά πράγματα αυτά;

Πείτε μου σας παρακαλώ μια χώρα της Λατινικής Αμερικής, που θεωρούνται από τις λιγότερο αναπτυγμένες, πείτε μου μια χώρα της Κεντρικής Αφρικής που να αλλάζει το Σύνταγμα κάθε δέκα χρόνια. Και το κάνουμε εμείς με μία παρουσία στη δημοκρατία είκοσι πέντε αιώνων. Γιατί αυτός ο πληθωρισμός και ποιον ωφελεί;

Θα αναφερθώ σε μία ρήση την οποία ξέρουμε καλά εμείς οι Έλληνες: "Το λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν". Έχετε δει το Σύνταγμα που αναθεωρούμε με το Σύνταγμα που καταργούμε σε αυτές τις διατάξεις που καταργούμε; Έχει ακριβώς τις διπλάσιες λέξεις. Καθόμαστε εδώ να βρούμε λεπτομέρεια της λεπτομέρειας, τι πρέπει να γίνει σε ζητήματα τα οποία έπρεπε να λύσει μια απλή υπουργική απόφαση. Γιατί το κάνουμε; Για ποιο λόγο; Για να δεσμεύσουμε, να βάλουμε μέσα σε κλισέ, μέσα σε κονοσέρβες τις ελευθερίες που έπρεπε να έχει ο πολίτης, το Κοινοβούλιο, η δικαστική εξουσία.

Πολύ φοβούμαι, λοιπόν, ότι ολισθαίνουμε σε επικίνδυνα μονοπάτια. Πολύ πιστεύω ότι θα έχουμε πάλι φαινόμενα τύπου Κοσκωτά του 1988. Γιατί και τότε σε θερινό Τμήμα ήρθε και πήρε ο Κουτσόγιωργας την απόφαση. Πηγαίνουμε σε τέτοιες διευκολύνσεις, σε τέτοιες καταστάσεις; Πρέπει, λοιπόν, να προχωρήσουμε προς τη σωστή κατεύθυνση.

Πρώτα πρώτα αν θέλουμε να κάνουμε σοβαρή δουλειά, πρέπει να βρούμε τη δύναμη να καταργήσουμε μέσα από το Σύνταγμα την κοιμματική πειθαρχία, για να μην έχουμε εδώ ένα Κοινοβούλιο των δύο ή των τριών, αλλά για να έχουμε ένα Κοινοβούλιο των τριακοσίων. Έχουμε τη δύναμη να καταργήσουμε την κοιμματική πειθαρχία; Έχουμε τη δύναμη να επιβάλουμε επιτέλους το Κοινοβούλιο των τριακοσίων έξω από την κοιμματική πειθαρχία; Ελάτε να το κάνουμε.

Δεύτερον, όσον αφορά το τεκμήριο της απαρτίας. Από πού βρέθηκε αυτό; Είναι τρεις στην Αίθουσα και λέμε έχουμε απαρτία; Μπορεί να τιμήσουμε αυτό που υπογράφουμε; Μπορεί να τιμήσουμε αυτό που ψηφίζουμε; Να είναι εβδομήντα πέντε ή εκατόν πενήντα, αλλά να είναι. Είμαστε δεκαπέντε από την μια πλευρά, δεν είναι κανένας από την άλλη πλευρά και ψηφίζεται νομοσχέδιο. Μα, πώς ψηφίζεται, αφού δεν είναι κανένας να το ψηφίσει; Ποιον κοροϊδεύουμε; Εαυτούς; Τους πολίτες; Το σύστημα; Το πολίτευμα; Τη δημοκρατία; Το Σύνταγμα;

Και έρχομαι να κάνω μια πρόταση. Γιατί δεν τολμάμε όλοι οι νόμοι να έχουν ονομαστική ψηφοφορία, όχι φυσικά με τη χρονοβόρο διαδικασία; Τα κοιμπούτερ μπορούν και κάνουν πολύ καλή δουλειά από τη θέση που είμαστε. Και σε όλα τα νομοθετήματα να γίνει αυτό για να βλέπουμε τι έχει ψηφίσει ο καθένας μας και να υπάρχει ευθύνη.

Εν συνεχεία να θεσπίσουμε επιτέλους την ισχύ του νόμου. Δεν μπορεί ένας νόμος ο οποίος ψηφίστηκε με ονομαστική ψηφοφορία από διακόσιους πενήντα πέντε Βουλευτές σε μια κοινοβουλευτική περίοδο, την άλλη περίοδο να ανατρέπεται από συνοπτικές διαδικασίες από τέσσερις παρόντες Βουλευτές.

Ακούσαμε το πρωί ότι αλλάζουν νόμοι που πριν από έξι μήνες ψηφίστηκαν. Πρέπει να πούμε ότι νόμος που έχει ψηφιστεί με διακόσιους δεκατέσσερις Βουλευτές για να αλλάξει θέλει διακόσιους δεκαπέντε, αλλιώς δεν αλλάζει. Τολμάμε να πάμε προς αυτήν την κατεύθυνση;

Και βεβαίως να πάω στο επίμαχο θέμα πώς μιλάει ο Βουλευτής. Πρέπει να έρθει από τις 18.30' να εγγραφεί για να μιλήσει στις 00.30'. Για ποιο λόγο;

Μπορούμε, λοιπόν, να φτιάξουμε έναν κατάλογο από τα κόμματα, όπου οι δεκαπέντε που είναι ειδικοί, οι επαειόντες, θα μιλήσουν και οι υπόλοιποι τριάντα με κλήρωση. Κι αυτό για να αναγκαστούμε όλοι μας να διαβάζουμε τα νομοσχέδια. Για να μην κληρωθεί μια φορά ο Καρατζαφέρης και πει δεν ξέρω τι να πω. Για να είναι οι Βουλευτές μέσα στην Αίθουσα και να μην απουσιάζουν. Αν ξέρει ότι έχει την πιθανότητα να κληρωθεί ο Βουλευτής για να μιλήσει, θα είναι μέσα στην Αίθουσα και θα έ-

χει διαβάσει νομοσχέδιο υποχρεωτικά. Ενώ τώρα λέει, δεν με ενδιαφέρει εμένα, εξαφανίζομαι από την Αίθουσα και έρχομαι απλώς την ώρα που έχει βγάλει ο κ. Κακλαμάνης το χαρτί και τελειώνει η υπόθεση.

Να μιλούν, λοιπόν, οι δεκαπέντε Βουλευτές από το κόμμα, οι επαειόντες, οι ειδικοί και οι υπόλοιποι διά κληρώσεως, για να δείτε πώς όλοι θα είναι μέσα στην Αίθουσα και πώς όλοι θα είναι διαβασμένοι στα νομοσχέδια, εάν θέλουμε πράγματι να δουλέψουμε, εάν θέλουμε πράγματι να αποδώσουμε, αν θέλουμε να υπηρετήσουμε πραγματικά τη δημοκρατία. Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Κεδίκογλου έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Αγαπητοί συνάδελφοι, νομίζω ότι το ζήτημα της διαιρέσεως ή της ανάγκης γι' αυτήν και των αποτελεσμάτων αναπτύχθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό και θα επαναλάμβανα τα ίδια αν έμενα σ' αυτήν την επιχειρηματολογία. Νομίζω ότι κινούμεθα έξω από μια καθαρή δημοκρατική διαδικασία.

Το πρώτο που έχω να επισημάνω σχετικά με το Σύνταγμα που αναθεωρούμε είναι ότι το Σύνταγμα του 1975 εισήγαγε για πρώτη φορά τα κόμματα ως πολιτικούς οργανισμούς. Και αυτό που παρατηρούμε σ' αυτήν την αναθεώρηση του Συντάγματος είναι η πολιτική πνευματική ένδοια των κομμάτων. Δεν είδα στελέχη κομμάτων, με μερική εξαίρεση στελέχη της Νέας Δημοκρατίας, να λαμβάνουν το λόγο και να τοποθετούνται πάνω στο βασικό χάρτη συγκρότησης και λειτουργίας της κοινωνίας και της πολιτείας. Ο Ανδρέας Παπανδρέου -το έχω ξαναπεί και έχει αναγνωριστεί- ανεδείχθηκε ως ηγέτης και υποψήφιος Πρωθυπουργός από τις συζητήσεις και τις τοποθετήσεις του στο Σύνταγμα του 1975. Αυτό τον ανέδειξε ως ηγέτη.

Σήμερα, εάν εξαιρέσουμε τον εισηγητή της Πλειοψηφίας -η εξαίρεση επιβαρύνει εδώ και τον κανόνα- δεν είδαμε κανένα στέλεχος, ιδιαίτερα του κυβερνώντος κόμματος, να λάβει το λόγο και να υπερασπιστεί θέσεις επί του Συντάγματος. Προπαντός απουσιάζει σε βαθμό επικίνδυνο ο κύριος καθηγητής, ο κ. Κωνσταντίνος Σημίτης. Αυτό πότε ξανάγινε; Είναι ιδιαίτερα σαφής και ενοχλητική -ίσως και κάποιο άλλο επίθετο θα έπρεπε να ειπωθεί- η έλλειψη πνευματικότητας σ' αυτήν τη συζήτηση.

Τι είναι αυτό που επιβάλλει την αναθεώρηση του Συντάγματος; Κάποια γεγονότα που έχουν συμβεί. Ποια είναι τα βασικά γεγονότα; Τα βασικά γεγονότα είναι ότι έχουμε νομοσχέδια πολλών σελίδων. Δεν έχουμε νομοσχέδια-αρχές. Το ίδιο το Σύνταγμα δεν είναι ένα κείμενο γενικών αρχών, αλλά μπαίνει σε λεπτομέρειες, που δεν νομίζω να υπάρχουν σε κανένα άλλο Σύνταγμα, τουλάχιστον εξ όσων γνωρίζω. Τα Συντάγματα παντού είναι αρχές και οι αρχές εξειδικεύονται με νόμους και λειτουργούν με διατάγματα, ενώ τροποποιούνται συντάγματα, κυρίως με δικαστικές αποφάσεις.

Εδώ έχουμε ένα Σύνταγμα, το οποίο έχει τη μορφή νόμων περισσότερο. Αυτό που παρατηρούμε στο νομικό μας πλαίσιο είναι ότι δεν υπάρχουν προεδρικά διατάγματα. Φροντίζουν όλοι οι Βουλευτές, όλοι οι Υπουργοί να λύσουν τα ζητήματα με ένα νόμο μακρύ πολλών σελίδων. Γιατί; Διότι για το προεδρικό διάταγμα απαιτείται επεξεργασία από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η δε επεξεργασία έχει ερμηνευθεί ως συμφωνία του Προέδρου της Δημοκρατίας με ότι λέει μία τριμελής επιτροπή του Συμβουλίου της Επικρατείας λέξη προς λέξη αποτελούμενη από δύο συμβούλους και ένα πάρεδρο, λες και αυτή εκφράζει την ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αυτή είναι η κύρια αιτία που οδηγεί σε "νόμους-σεντόνια" και που βεβαίως δεν είναι δυνατόν να ανταποκριθούν σε ανάγκες. Αυτή η διαδικασία είναι η μεγάλη αιτία της έλλειψης Π.Δ. και νόμων και μεγάλα κείμενα.

Η δεύτερη αιτία η οποία οδήγησε στην αναθεώρηση του Συντάγματος είναι οι κοινοβουλευτικές επιτροπές. Νομίζω ότι το Σύνταγμα το 1975, όπως και το ίδιο λέει, έχει θεμελιώδεις διατάξεις και άλλες μη θεμελιώδεις. Δεν επιτρέπεται κατά την άποψή μου σε ένα Σύνταγμα οι μη θεμελιώδεις διατάξεις να αντιτίθενται στις βασικές θεμελιώδεις διατάξεις.

Βασική θεμελιώδης διάταξη είναι το άρθρο 26, το οποίο αναφέρεται στη σύνταξη της πολιτείας. Για να υπάρξει μία πολιτεία απαιτείται μία νομοθετική λειτουργία, απαιτείται μια εκτελεστική λειτουργία και μία δικαστική. Το άρθρο, λοιπόν, 26 λέει ότι η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ποιος μας είπε ότι έχουμε δικαίωμα τη Βουλή να τη μοιράζουμε στα δύο; Από πού προκύπτει το δικαίωμα κάποιου άλλου άρθρου μη θεμελιώδους να διαιρεί τη Βουλή στα δύο; Η Βουλή είναι μία, ενιαία και αδιαίρετη. Ούτε είναι σώμα που λειτουργεί εξ αδιαίρετου ούτε είναι ιδιοκτησία εξ αδιαίρετου. Η Βουλή είναι μία και σ' αυτήν ανατίθεται το νομοθετικό έργο. Όλα τα υπόλοιπα άρθρα περί διορισμού της Βουλής -δεν θα αναφέρω αριθμούς, τους έχουν πει οι προηγούμενοι ομιλητές- είναι αντίθετα προς αυτό το βασικό θεμελιώδες άρθρο.

Αφού, λοιπόν, νομοθετεί η Βουλή, δεν μπορεί να υπάρχουν άλλοι, οι οποίοι εκφράζονται με νομοθετήματα. Είμαι βέβαιος ότι οποιαδήποτε πράξη πάει στο Συμβούλιο της Επικρατείας θα καταπέσει, γιατί ακριβώς αντιφάσκει στη βασική αρχή των θεμελιωδών διατάξεων του Συντάγματος. Δεν ξέρω κατά πόσο το Συμβούλιο της Επικρατείας έπρεπε -δεν έχει ως τώρα ασχοληθεί- να δει εάν κάποια νομοθετήματα υποστηριζόμενα εκ του Συντάγματος είναι σύμφωνα με τις θεμελιώδεις διατάξεις. Αυτό, λοιπόν, είναι το κύριο.

Το δεύτερο είναι η λειτουργία των επιτροπών. Τι λέει το Σύνταγμα; Λέει ότι η Βουλή στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου -δεν λέει πουθενά ότι η Βουλή είναι διαιρετή- η ενιαία και αδιαίρετος Βουλή, συνιστά από τα μέλη της κοινοβουλευτικές επιτροπές για να εξετάζουν και να επεξεργάζονται τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που υποβάλλονται και υπάγονται στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας και των Τμημάτων της, γιατί έγινε δεκτό αντισυνταγματικό κατ' εμέ το άρθρο περί Τμημάτων.

Οι επιτροπές δεν είναι χώροι στους οποίους μπορούν να αναπτύσσονται πολιτικές ομιλίες. Όταν το πρώτον εισήλθα στη Βουλή, έφερνε κάποιο νομοσχέδιο ο κ. Μητσοτάκης και ίσως επειδή δεν εγγνώριζα επεκτάθηκα σε μια πολιτική ομιλία. Μου είπε τότε, κύριε συνάδελφε, είσθε νέος. Εδώ θα συζητήσουμε τεχνικά και νομοτεχνικά. Η πολιτική ομιλία είναι για τα θεωρεία, για τη Βουλή. Εδώ δεν υπάρχει συζήτηση πέραν της νομοτεχνικής. Είσθε νέος συνάδελφος και θέλω να σας το υπενθυμίσω. Και έτσι μπήκα σε μια καθαρά νομοτεχνική συζήτηση επί του νομοσχεδίου που τότε είχε εισαχθεί.

Αυτό που συμβαίνει με τις κοινοβουλευτικές επιτροπές να είναι μια μικρή Βουλή, δεν είναι αυτό που εννοεί το Σύνταγμα στο άρθρο 68 που προ ολίγου σας διάβασα. Οι επιτροπές πρέπει να είναι επιτροπές που συζητούν μόνο νομοτεχνικά, παρουσία και άλλων φορέων. Μ' αυτήν την ευκαιρία θα ήθελα να υπομνήσω ότι για να ψηφίσουμε ένα νομοσχέδιο καλούμε τους φορείς προκειμένου να εκφράσουν τη γνώμη τους. Η Επιτροπή του Συντάγματος σε μια πολιτεία η οποία στηρίζεται στην ύπαρξη κομμάτων δεν έπρεπε να καλέσει κάποιους εκπροσώπους κομμάτων για να εκφράσουν τις γενικές τους θέσεις πάνω στα θέματα που επρόκειτο να αναθεωρηθούν; Προκύπτει, λοιπόν, κατ' εμέ ότι εκ των θεμελιωδών διατάξεων του Συντάγματος δεν υπάρχει δικαίωμα να διαιρεθεί η Βουλή.

Παραπέρα μιλάμε για αναβάθμιση του Κοινοβουλίου και του ρόλου του Βουλευτή. Πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι. Η αναβάθμιση περνά μέσα από τον περιορισμό του αριθμού των Βουλευτών. Με τριακόσιους Βουλευτές δεν μπορεί να υπάρξει εξουσία, αλλά ούτε και αναβάθμιση. Μόνον ο περιορισμός του αριθμού των Βουλευτών και σύστημα εκλογής πλειοψηφικό στενών μονοεδρικών περιφερειών, ώστε να εξουδετερωθεί η επιρροή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και ιδίως της Τ.Υ. μπορούν να αναβαθμίσουν το Κοινοβούλιο και το Βουλευτή. Κύριο όμως θέμα είναι ότι η λειτουργία της Βουλής σήμερα δεν συμφωνεί με την υπάρχουσα τεχνολογία.

Η λειτουργία της Βουλής σε νομοθετικό έργο και σε κοινοβουλευτικό έπρεπε να είναι ένα γεγονός για τη χώρα. Δεν υπάρχει καμία χώρα στην οποία να ασκείται ο κοινοβουλευτικός έλεγχος όπως εδώ. Για παράδειγμα στη Γαλλία που την παρακολούθησα, όταν έχουν για δύο μέρες κοινοβουλευτικό έλεγχο

παρίσταται άπασα η κυβέρνηση με τον πρωθυπουργό. Απευθύνονται ερωτήσεις και επερωτήσεις στους Υπουργούς οι οποίοι απαντούν και ο πρωθυπουργός έχει άποψη και ξέρει τι γίνεται. Συμμετέχει στην κοινωνία.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Και στη Βρετανία.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Το έχω πληροφορηθεί.

Αυτό που συμβαίνει εδώ είναι το εξής: Κάποιοι κάνουν μια επερώτηση και διεξάγεται συζήτηση μεταξύ αυτών και κάποιου Υφυπουργού. Οι Υπουργοί απαξιούν να έρθουν στη κοινοβουλευτική συζήτηση. Την κυβέρνηση όμως την απαρτίζουν οι Υπουργοί. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος γίνεται προς την κυβέρνηση. Σύμφωνα με το Σύνταγμα την κυβέρνηση αποτελεί το Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς. Οι Υφυπουργοί δεν αποτελούν μέλη της κυβέρνησης. Δεν είναι μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και δεν μπορεί να υπάρξει πληρεξούσιο της κυβέρνησης προς ένα πρόσωπο. Αυτό είναι αδιανόητο. Αυτό μόνο εδώ συμβαίνει. Όταν ήμασταν αντιπολίτευση η παρουσία Υφυπουργού για να απαντήσει σε επερωτήσεις του Π.Α.Σ.Ο.Κ. με Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο τον Αλευρά και Πρόεδρο τον Ανδρέα Παπανδρέου ήταν θέμα ειδικής συζήτησης για να δούμε τι ακριβώς συμβαίνει. Ποτέ δεν δεχόμαστε Υφυπουργούς. Μόνον ο Υπουργός ήταν εδώ και απαντούσε. Για να έρθει Υφυπουργός έπρεπε να γίνει μέγα ζήτημα.

Εδώ έχει γίνει κανόνας.

Δεύτερον, έχουν αφαιρεθεί δικαιώματα από τους Βουλευτές. Να σας πω έναν: Ο Πρόεδρος της Βουλής έχει καταξιωθεί στην κοινή γνώμη, ξέρετε πώς; Από επερωτήσεις που έκανε για μη κατάθεση εγγράφων. Ζητούσε να κάνει έλεγχο σε διάφορες δραστηριότητες μέσω των εγγράφων, γιατί μέσα από το Τεύχος β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως βλέπετε πώς λειτουργεί ένας Υπουργός. Τότε δεν υπήρχε το δικαίωμα κανενός να κρίνει αν ο Βουλευτής ζητά ή δεν ζητά έγγραφα και αν αυτή η ερώτηση, όπως απευθύνεται, αφορά έγγραφα και αν η απάντηση είναι απάντηση στα έγγραφα. Έλεγε: "κύριοι, δεν κατέθεσε τα έγγραφα που ζητήσα". Και η επερώτηση εισερχόταν ως πρώτη και στην πρώτη συνεδρίαση. Το αίτημα της κατάθεσης εγγράφων ήταν μέγιστο και αναφαίρετο δικαίωμα.

Σήμερα, αν κάνετε αίτηση κατάθεσης εγγράφων και δεν σας τα δώσουν τα έγγραφα, θα στείλουν κάποια απάντηση αόριστη, θα έλθει η σύναξη του Προεδρείου και θα πει ότι η απάντηση είναι αυτή και δεν αφορά τα έγγραφα. Δεν ζήτησε έγγραφα ο Βουλευτής. Γι' αυτό και δεν έχετε δει ποτέ συζήτηση για μη κατάθεση εγγράφων. Όταν ο Βουλευτής στερηθεί αυτό το δικαίωμα του να καθορίζει ο ίδιος, όπως στην επίκαιρη ερώτηση, τι είναι έγγραφο και αν κατετέθη ή όχι, του αφαιρείται εξουσία.

Κάποτε στον Αλευρά, πήγε μια επίκαιρη ερώτηση, κάποιος Αντιπρόεδρος του είπε: "κύριε Πρόεδρε δεν είναι επίκαιρο το θέμα". Και ο Αλευράς απάντησε ότι δεν μας δίνει κανένα δικαίωμα ο Κανονισμός να κρίνουμε εμείς αν είναι ή δεν είναι επίκαιρο. Αν είναι ή δεν είναι επίκαιρο, είναι θέμα του Βουλευτή και εφόσον υποβάλλει ερώτηση την οποία τη χαρακτηρίζει επίκαιρη, θα προχωρήσει ως επίκαιρη ερώτηση.

Αυτός ο Κανονισμός, ιδιαίτερα δε με τον περιορισμό του χρόνου σ' αυτό το 10λεπτο είναι η αιτία των άδειων εδράνων όπως βλέπετε και προπαντός είναι η αιτία της αδυναμίας της γλώσσας. Ο πολιτικός λόγος συνεχώς συρρικνώνεται, συνεχώς ο αριθμός των χρησιμοποιούμενων λέξεων σ' αυτή την Αίθουσα μειώνεται.

Νομίζω λοιπόν αγαπητοί συνάδελφοι ότι όλα όσα σήμερα συζητούμε, αντιβαίνουν προς τη βασική αρχή ότι η Βουλή είναι μια ενιαία και αδιαίρετος, ότι το άρθρο του Συντάγματος του επιτρέπει τη διαίρεση σε τμήματα, ακόμα και για το θέρους, είναι αντίθετο με βασικό θεμελιώδες άρθρο του ίδιου Συντάγματος. Και δεν μπορούσε να ισχύσει αν ετίθετο στην κρίση συνταγματικού δικαστηρίου. Με βεβαιότητα θα απερρίπτετο. Με όσα εισάγονται, δεν γίνεται τίποτε άλλο παρά να γίνει η κυβέρνηση παντοδύναμη. Μια κυβέρνηση και ένας Πρωθυπουργός του οποίου οι παραβιάσεις του Συντάγματος δεν υπάρχουν στην ιστορία κανενός Κοινοβουλίου.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρό-

εδρος της Βουλής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ**)

Εισήγαγε εδώ κατ'επανάληψη ψήφιση διεθνών συμβάσεων με το άρθρο 28 παράγραφος 1, του Σύνταγματος που δεν είναι τίποτε άλλο, παρά αναθέσεις έργων σε εργολάβους. Μετέτρεψε εταιρείες δημόσιες σε ιδιωτικές και εν συνεχεία αυτές τις έφερε να τις κατοχυρώσει με συνταγματικές διατάξεις. Αυτός είναι ο Πρωθυπουργός καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Σημίτης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο κ. Παυλίδης έχει το λόγο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Να μιλήσω κι εγώ στο τέλος, κύριε Πρόεδρε!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ιδού η Ρόδος, ιδού και το Βήμα, κύριε Παυλίδη.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Θα σας διηγηθώ σύντομον ιστορίαν. Υπουργικό Συμβούλιο και αποφασίζουμε σύσταση επιτροπής, η οποία θα μελετήσει την προοπτική αναθεώρησης του Σύνταγματος.

Εξερχόμενοι, κύριοι συνάδελφοι της Αιθούσης του Υπουργικού Συμβουλίου, ο αείμνηστος Αθανάσιος Κανελλόπουλος, παρτηρεί με τόνον χαμηλόν τόσο όσο χρειάζεται για να ακουσθεί, λέγων το εξής:

“Πρόκειται περί μοναδικής επιτροπής. Περιλαμβάνει στους κόλπους της ειδικούς. Και τούτο διότι ο ένας εκ των συνταγματολόγων που περιελήφθησαν διοικεί συντάγματα και ο έτερος διότι έχει γραφείον παρά τη πλατεία Συντάγματος”. Εγώ δεν ανήκω, όπως γνωρίζετε, ούτε στη μία ούτε στην άλλη κατηγορία. Γι’ αυτό άλλωστε και η συμμετοχή μου στη συζήτηση αυτού του μεγάλου θέματος, Σύνταγμα δηλαδή, περιορίστηκε σε δύο μόνο ζητήματα. Το ένα ήταν το του ασυμβίβαστου, κάτι για το οποίο παρετήρησα κι εγώ, όπως ο προλαλήσας συνάδελφος, την πλήρη απουσία των πολιτικών ηγεσιών. Δεν γνωρίζουμε ακόμη ποιες είναι οι απόψεις τους επί του θέματος. Και μετέχω στη συζήτηση επί του προκειμένου θέματος, δηλαδή πώς θα λειτουργήσει το Κοινοβούλιό μας λόγω της μακράς θητείας μου σ’ αυτό.

Κατά μία περίοδο κατά την οποία παρατηρείται σε όλα τα Κοινοβούλια, ακόμη και σ’ αυτά τα οποία χαρακτηρίζονται δημοκρατικά, σε εισαγωγικά, να γίνεται απεγνωσμένος αγών, ώστε το Κοινοβούλιο να περιορίσει την άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας και να μην την αφήσει να αυθαιρετεί. Είς δε τους διεθνείς οργανισμούς που μετέχουμε αρκετοί εκ των συναδέλφων, εκεί οι κοινοβουλευτικές συνελεύσεις ακόμη περισσότερο αγωνίζονται ώστε τα πάνω απ’ αυτές τις συνελεύσεις όργανα, δηλαδή το Συμβούλιο των Υπουργών, τουλάχιστον να ακούει τους εκπροσώπους των λαών και στο Ευρωκοινοβούλιο έγινε φοβερή πάλη, ώστε να αποσπαστεί από την επιτροπή το δικαίωμα το Ευρωκοινοβούλιο να ψηφίζει τον προϋπολογισμό.

Εμείς τι παλεύουμε απόψε να κάνουμε; Όχι να αποσπάσουμε, αλλά να συνητήσουμε το δικαίωμα να εκπροσωπούμε το λαό -επιτρέψτε μου τη χρήση της λέξεως- τους ψηφοφόρους μας, να τους εκπροσωπούμε, εκτελούντες την εντολή που μας δίνουν. Και, κατά την κρίση μου, η πρώτη εντολή που δίνει ο ψηφοφόρος είναι “σε στέλνω στο Κοινοβούλιο για να με εκπροσωπείς νομοθετών και να μετέχεις σε όλο το φάσμα της νομοθετικής διαδικασίας”. Αυτή είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη -κατά την κρίση μου, χωρίς να είμαι συνταγματολόγος- εντολή που μου έδωσαν οι Δωδεκανήσιοι και την οποία επιχειρώ επί όσα χρόνια μου κάνουν την τιμή να με κρατούν στο Κοινοβούλιο να την εκτελώ, εφόσον όμως ο Κανονισμός της Βουλής και το Σύνταγμα μου το επιτρέπουν.

Μου το επιτρέπει σήμερα ο ισχύων Κανονισμός; Όχι, κύριοι συνάδελφοι! Αδυνατώ να εκτελέσω εντολή Δωδεκανησίων, δηλαδή νομοθετών να επιλύσω πρόβλημά τους, αφού δεν μπορώ να μετάσχω σε όλες τις Διαρκείς Επιτροπές, όπως αποκαλούνται. Μετέχω στο 1/6 του φάσματος των επιτροπών, δηλαδή σε μία μόνον δεν μπορώ να παραστώ, δεν μπορώ να λάβω το λόγο και δεν μπορώ και να ψηφίσω. Άρα, παραβαίνω την εντολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ωραία! Κατά τα 2/3 το λύνουμε το πρόβλημα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Θα το δούμε, κύριε Πρόεδρε. Εγώ, συμερίζομαι και τις ανησυχίες που εκφράσατε σήμερα το πρωί -γι’ αυτό και σας χειροκρότησα- και συμερίζομαι και πολ-

λές εκ των απόψεων που κατά καιρούς εκφράζετε για το Κοινοβούλιο, για τα μέλη του, για τον τρόπο λειτουργίας του, τις υποχρεώσεις των κοινοβουλευτικών, αλλά δεν συμερίζομαι ορισμένες άλλες ιδέες που ακούστηκαν και για τις οποίες θα μιλήσω πάρα πολύ γρήγορα.

Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, εγώ είμαι εντολοδόχος των Δωδεκανησίων, εσείς είστε εντολοδόχοι κάποιων άλλων. Ποιος θα μου στερήσει το δικαίωμα να εκφράσω άποψη για θέμα το οποίο έχει ευθεία σχέση με τη ζωή των συμπατριωτών μου; Ο Κανονισμός της Βουλής; Αν το κάνει, πρέπει να τον διορθώσουμε. Κι αν δεν μπορεί να διορθωθεί με άλλη διαδικασία παρά μονάχα με τη σημερινή, δηλαδή συνταγματική επιταγή, εκεί θα παρέμβουμε.

Σήμερα τι προτείνεται. Προτείνεται να μεταφερθεί σε μικρότερη ομάδα από την Ολομέλεια, στην οποία δεν μπορώ να μετάσχω, το δικαίωμα να παίρνει αποφάσεις χωρίς τη δική μου την ψήφο. Δηλαδή οι συμπατριώτες μου δι’ εμού ή δια των εκπροσώπων των -δεν είμαι μόνο εγώ Δωδεκανήσιος Βουλευτής- δεν μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση εκείνη που θα καθορίσει τη ζωή τους.

Ο κύριος Πρόεδρος έκανε μια παρατήρηση ότι κατά τα 2/3 βελτιώνεται η κατάσταση. Κύριοι συνάδελφοι, αυτό δεν είναι αρκετό. Θέλω να εκτελέσω την εντολή και να παρέμβω σε νομοσχέδιο που συζητείται θέμα της εκλογικής μου περιφέρειας. Εγώ δεν θέλω να λύσω το Μεσανατολικό. Επιτρέψτε μου να λύσω το θέμα των καραβιών που δεν πλησιάζουν στα νησιά. Ο ομιλών μετέχει στην Επιτροπή Εξωτερικών και Αμύνης, δεν μπορώ να μετάσχω όμως στην επιτροπή όπου συζητούνται νομοσχέδια, και έγινε προχθές, όπως αυτά του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας που είναι η ζωή μας. Μεθαύριο έρχεται το περί άρσεως του καμποτάζ και νέο θεσμικό πλαίσιο για την ακτοπλοία. Πρέπει να μετέλθω τέχνασμα διά του κόμματος, ώστε να δω πώς θα ζήσουν οι νησιώτες με το νέο σύστημα. Γι’ αυτό λοιπόν με βρίσκει τελείως αντίθετο η άποψη ότι στις επιτροπές, στις διαρκείς κοινοβουλευτικές Επιτροπές, να νομοσχέδια όχι μόνο συζητούνται αλλά ψηφίζονται και γίνονται νόμοι του κράτους μας, άρα καθορίζουν τη ζωή των συμπατριωτών μου ερήμην των προσώπων των. Αυτή είναι η λογική μου. Αίτια που οδηγήθηκαν στο να δημιουργηθεί ο προβληματισμός για τον τρόπο λειτουργίας της Βουλής, δεν είναι μόνο το Κοινοβούλιο ή μάλλον δεν είναι αυτό καθαυτό το Κοινοβούλιο.

Κύριοι συνάδελφοι, τα κόμματά μας. Διότι αν είχαμε κόμματα με στιβαρά συγκρότηση και με αντίληψη κοινοβουλευτική πλήρη, θα είχαμε προλάβει και το ασυμβίβαστο. Τα κόμματα θα έλεγαν, είναι συμβατόν ή δεν είναι συμβατόν το να ασκείς επάγγελμα και να επιχειρείς να μπεις και στο Κοινοβούλιο. Και ορισμένα κόμματα στο εξωτερικό αυτό το έχουν πετύχει. Τα κόμματα θα έλεγαν ότι δεν μπορείς να είσαι κοινοβουλευτικός και να μην είσαι “Βουλευτής”. Δεν μπορεί μονίμως να απουσιάζουν μέλη του Κοινοβουλίου και αναγκάζεσθε εσείς, κύριε Πρόεδρε, να επιβάλετε πρόστιμα όπως επράξατε με μεγάλο στέλεχος της κυβερνήσεως παρατάξεως, εκ Δωδεκανήσου το επιβάλατε κατά την προηγούμενη Βουλή, 200.000 πρόστιμο. Μπορεί να έλθει κάποια στιγμή που οι κλητήρες να μην του επιτρέψουν να έλθει εδώ μέσα. Δεν ξέρουν ποιά είναι η φυσιογνωμία του. Το κόμμα οφείλει να με φωνάξει και να μου πει ότι “εγώ σε πρότεινα στο λαό για να τον εκπροσωπήσεις. Έτσι ψηφίσθης. Πρώτα λοιπόν Κοινοβούλιο και μετά η κομματική ενασχόληση”. Αποδίδω, λοιπόν, μεγάλη σημασία στον τρόπο λειτουργίας των κομμάτων. Θεωρητική αξία βέβαια έχει αυτό.

Στα πρακτικά θέματα τώρα, οι προτάσεις μου ποιες είναι: Ο Κανονισμός της Βουλής, όπως είπε πολύ καλά η κα Μπενάκη, θα καθορίσει πώς θα εφαρμοσθεί ό,τι τελικώς ψηφισθεί. Εκ των πρώτων που πρέπει να κάνει ο Κανονισμός της Βουλής είναι να δει αυτή η περίφημη σύνθεση των Διαρκών Επιτροπών ποια Υπουργεία θα περιλάβει. Ζήτησα εκείνη την ωραία εποχή κατά την κρίση μου όπου για κάθε Υπουργείο υπήρχε κοινοβουλευτική επιτροπή όπου μετείχαμε όλοι στη διαμόρφωση των νομοσχεδίων. Γιατί πιστεύω ότι για τους Βουλευτές δεν πρέπει να υπάρχουν όρια, δεν πρέπει να υπάρχουν κάστρα και εμπόδια. Σήμερα η σύνθεση των επιτροπών είναι περιέργος. Λέγω στην τύχη ο τουρισμός π.χ. δεν ανήκει στην ίδια Διαρκή Επιτροπή όπως

είναι η ναυτιλία, οι υπηρεσίες δηλαδή. Θέμα λοιπόν πρώτον το άρθρο 73 του Συντάγματος θα μας δώσει το δικαίωμα μεθαύριο να κάνουμε σύνθεση ορθή και πρέπει να γίνει αυτό αμέσως.

Δεύτερον, είναι οπωσδήποτε η συμμετοχή των Βουλευτών σε όλη την έκταση των δραστηριοτήτων της Διαρκούς Επιτροπής και η αποσύνδεση από την ανά συνεδρίαση αποζημίωση. Κύριοι συνάδελφοι, δεν θέλω να εισπράττω! Δεν θέλω όμως και να μου λένε ότι δεν μπορώ να κάνω αντικατάσταση, γιατί χρωστούν σε άλλο Βουλευτή μια ή δύο συνεδριάσεις. Κύριε εισηγητά, δεν έχει καμία σχέση το ένα με το άλλο. Αφήστε με να μετάρω στην πλήρη έκταση της διαδικασίας και δεν θέλω αποζημίωση. Όχι ότι δεν τη θέλω μόνο εγώ, πολλοί συνάδελφοι δεν τη θέλουν και έτσι πρέπει να γίνεται.

Επιτρέψτε μου -και θα βρούμε και το μηχανισμό- να εκφράσω και διά της ψήφου τη γνώμη μου. Και ο μηχανισμός ποιος είναι; Εγώ τον έχω βρει και είναι πασίγνωστος: Αναλυτική επεξεργασία και χωρίς χρονικούς περιορισμούς στην επιτροπή, αλλά ψήφιση εδώ στην Ολομέλεια. Και οι τριακόσιοι έχουν δικαίωμα να εκφράσουν άποψη.

Η επόμενη πρόταση είναι να εφαρμοσθεί επιτέλους η αρχή ότι και το καλοκαίρι μπορεί αν παρουσιασθεί ένα πρόβλημα για το οποίο εγώ που δεν μετέχω στο Τμήμα πρέπει να μεταφέρω τη γνώση μου, την πείρα μου ή την ανάγκη της περιοχής μου. Και στο θερινό Τμήμα λοιπόν συμμετοχή!

Το άρθρο 75 μας παρέχει τη δυνατότητα αύξησης των ημερών κοινοβουλευτικού ελέγχου. Κύριοι συνάδελφοι, να ξέρετε ότι έχω ασχοληθεί με τα υπόλοιπα Κοινοβούλια. Και είχα την ευκαιρία που μου έδωσε ο Πρόεδρος να τον επισκεφθώ στο γραφείο του και να του πω ότι υπάρχει η Διακοινοβουλευτική Ένωση, η οποία έχει κάνει ένα εντυπωσιακό έργο: Συνέλεξε τον τρόπο λειτουργίας των Κοινοβουλίων που ανήκουν στους κόλπους της.

Παντού, λοιπόν, οι τάσεις είναι τα Κοινοβούλια να ελέγχουν έντονα πλέον τις κυβερνήσεις. Να σταματήσει η φάμπρικα της παραγωγής νόμων. Εγώ είμαι είκοσι πέντε χρόνια περίπου σε αυτήν την Αίθουσα και βαρέθηκα να συμβάλλω στην παραγωγή νόμων, τους περισσότερους από τους οποίους δεν γνωρίζουν ούτε αυτοί που καλούνται να τους εφαρμόσουν ούτε βέβαια αυτοί που τους εψήφισαν. Πού θα πάει αυτή η ιστορία; Κάθε μέρα ερχόμαστε εδώ να φτιάξουμε νόμους. Είκοσι πέντε χρόνια η ίδια δουλειά!

Έλεγχος! Η ζωή απαιτεί έλεγχο, αυστηρότατο έλεγχο των πάντων και προπάντων των κοινοβουλευτικών. Ας αυξηθούν οι ημέρες, έστω και δοκιμαστικά. Ας γίνουν τρεις την εβδομάδα για μια συγκεκριμένη περίοδο. Έτσι θα αναγκασθούν και οι Υπουργοί να λάβουν υπόψη τους ότι δεν έχουν την άνεση κάθε λίγο και λιγάκι "για ψύλλου πήδημα", αντί να επιλύουν ένα πρόβλημα, να στέλνουν μια διάταξη στη Βουλή.

Τελευταία μου πρόταση και θα παρακαλέσω πάρα πολύ να μου δείξετε την κατανόησή σας. Και χαίρομαι γιατί εδώ βρίσκονται διακεκριμένοι περί τα συνταγματικά. Προσπαθώ επί καιρό να μεταφέρω το ότι η Ελλάδα, χωρισμένη καθώς είναι σε δύο τμήματα από τη φύση -σε ηπειρωτική και σε νησιωτική- παρουσιάζει πρόβλημα εφαρμογής νόμων.

Στον Πρόεδρο της Βουλής παραχωρείται το δικαίωμα με το άρθρο 74 παράγραφος 5 να κρίνει εάν ένα νομοσχέδιο περιέχει ή δεν περιέχει διατάξεις άσχετες προς αυτό καθαυτό το αντικείμενο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Λάθος αυτό και θα φύγει, γιατί είναι και αναποτελεσματικό. Δεν πρόκειται ο Πρόεδρος της Βουλής να μελετάει τα νομοσχέδια.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, αυτήν τη στιγμή αυτό έχω στα χέρια μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Θα φύγει σίγουρα αυτό.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, επιτρέψτε μου να κλείσω.

Μέχρι να φύγει, αυτό έχουμε στα χέρια μας. Το άρθρο 74 παράγραφος 5 της προτάσεώς μας αυτό προβλέπει. Κατ' ανάλο-

γο τρόπο να εξουσιοδοτηθεί ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου βοηθούμενος από κάποιο όργανο συνταγματικά κατοχυρωμένο να διαπιστώνει αν ό,τι προτείνεται στο Κοινοβούλιο προς ψήφιση, ώστε να γίνει νόμος του κράτους, μπορεί να εφαρμοσθεί στα νησιά μας. Και έτσι να μην έχουμε το φαινόμενο που διεπίστωσα σήμερα, το οποίο θα σας πω αμέσως και κατέρχομαι του Βήματος.

Στην Αστυπάλαια τα παιδιά που έδωσαν δικαιολογητικά για να μπουν στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο δεν έγιναν δεκτά, παρά την πρόβλεψη περί παραμεθορίου περιοχής, διότι η Αστυπάλαια απέχει των ελληνοτουρκικών συνόρων απόσταση μεγαλύτερα των είκοσι χιλιομέτρων, παράμετρος η οποία ισχύει για τις χερσαίες παραμεθόριες περιοχές. Έμεινε απέξω το Α-στυπάλαια και πέρασε ο γεννηθείς στη Ρόδο με τις απείρως μεγαλύτερες δυνατότητες, διότι απέχει από την παραμεθόριο έξι μίλια.

Γι' αυτό εναγωνίως, βλέποντας το δύσκολο μέρος της επιβίωσης των νησιωτών, ρίπτω την ιδέα και εσείς οι συνταγματολόγοι βρείτε τρόπο να γίνει στοιχείο αυτού του υπό αναθεώρηση Συντάγματος η ειδική πρόβλεψη για την εφαρμογή των νόμων στη νησιωτική Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ολοκληρώθηκε ο κατάλογος των ομιλητών.

Κύριοι συνάδελφοι, διατυπώθηκαν ορισμένες προτάσεις στο διάστημα της αναγκαστικής απουσίας του κ. Βενιζέλου. Αφού δει τα Πρακτικά, αύριο, αμέσως μετά την ονομαστική ψηφοφορία για το νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, θα δοθεί ο λόγος στους εισηγητές για δέκα έως δεκαπέντε λεπτά και ο κ. Βενιζέλος θα δώσει την τελική διατύπωση.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Γιατί δέκα έως δεκαπέντε λεπτά, κύριε Πρόεδρε; Προφανώς δεν φθάνουν ούτε για τους εισηγητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Μόνο οι εισηγητές θα μιλήσουν.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Μη στριμωχνόμαστε τόσο πολύ. Δεν είναι λογικό αυτό το πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Δεν είναι θέμα, να μη στριμωχνόμαστε.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Αισθάνομαι άσχημα και σαν άνθρωπος. Είμαι από το πρωί εδώ. Πρέπει από τώρα να προεξοφλήσουμε ότι θα μιλήσουν δέκα ή δεκαπέντε λεπτά; Δεν το κατάλαβα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Θα μιλήσουν οι εισηγητές -δεν θα μιλήσετε εσείς- Θα πουν την άποψή τους και θα δώσει το κείμενο ο κ. Βενιζέλος, το οποίο δεν ήθελε να το δώσει απόψε, γιατί θέλει να δει από τα Πρακτικά τα διάφορα που έχουν ειπωθεί σήμερα.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Και αν θέλουμε να κάνουμε καμιά παρατήρηση επ' αυτών που θα πει ο κ. Βενιζέλος, δεν θα μπορούμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Η παρατήρηση, της παρατηρήσεως, ω παρατήρηση, δεν τελειώνει ποτέ.

Κύριοι συνάδελφοι, έχουν διανεμηθεί τα Πρακτικά της Δευτέρας 5.3.2001 και της Τρίτης 6.3.2001 πρωινής συνεδρίασης και παρακαλώ για την επικύρωσή τους.

Επικυρούνται;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Συνεπώς τα Πρακτικά της Δευτέρας 5.3.2001 και της Τρίτης 6.3.2001 πρωινής συνεδρίασης επικυρώθηκαν.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 00.01' λύεται η συνεδρίαση για σήμερα ημέρα Πέμπτη 15 Μαρτίου 2001 και ώρα 10.30' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: α) κοινοβουλευτικό έλεγχο, συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων και β) νομοθετική εργασία, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη.

